

UCHWAŁA NR XXXIII/266/2021
RADY GMINY W NOWEJ SUCHEJ
z dnia 29 grudnia 2021 r.

w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Nowa Sucha na lata 2022 –2028

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 i 1834) oraz art. 17 ust 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 i 2369 ; z 2021r. poz. 794 i 803) uchwala się, co następuje:

- § 1. Przyjmuje się „Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Nowa Sucha na lata 2022-2028” w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.
- §2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Nowa Sucha.
- §3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy
Mariusz Mikulski

Uzasadnienie

Obowiązek podjęcia przedmiotowej uchwały wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 i 2369 ; z 2021r. poz. 794 i 803), który wskazuje, że jednym z zadań gminy o charakterze obowiązkowym jest opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Nowa Sucha na lata 2022-2028” jest wieloletnim dokumentem definiującym ważniejsze kierunki interwencji w odniesieniu do problemów społecznych występujących na terenie gminy Nowa Sucha. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla wdrażania planowanych zadań. Dotychczasowa strategia już utraciła swoją ważność dlatego należy podjąć uchwałę w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nowa Sucha na lata 2022 –2028”. W związku z tym, uznaje się za zasadne podjęcie niniejszej uchwały.

PRZEWODNICĄCY
Rady Gminy

Marjusz Mikulski

Załącznik do Uchwały Nr XXXIII/266/2021
Rady Gminy w Nowej Suchej
z dnia 29 grudnia 2021 r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Nowa Sucha na lata 2022-2028

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	3
MERYTORYCZNE OPRACOWANIE STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	4
Podstawa prawna Strategii	4
Dokumenty krajowe	4
Dokumenty regionalne i lokalne	4
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE	5
Charakterystyka Gminy.....	5
Położenie	5
Demografia.....	6
Oświata.....	7
Kultura i sport	7
Pomoc społeczna	10
Bezpieczeństwo publiczne i przeciwpożarowe	11
Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej	15
Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez GOPS	17
Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej	22
Ubóstwo	23
Bezradność opiekuńczo- wychowawcza	25
Bezrobocie.....	28
Długotrwała lub ciężka choroba.....	29
Niepełnosprawność	30
Uzależnienia	32
Przemoc w rodzinie.....	35
Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Nowa Sucha w opinii dorosłych mieszkańców	37

Podstawowe problemy społeczne w opinii mieszkańców.....	38
Problem uzależnień na terenie Gminy Nowa Sucha- dorośli mieszkańcy	39
Zjawisko przemocy w rodzinie w subiektywnej opinii dorosłych mieszkańców	52
Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych sprzedawców napojów alkoholowych w Gminie Nowa Sucha	57
Problemy dzieci i młodzieży na terenie Gminy Nowa Sucha	66
Podsumowanie części diagnostycznej.....	95
Podsumowanie badań ankietowych	95
Analiza SWOT	101
STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE NOWA SUCHA NA LATA 2022-2028	104
Misja i prognoza zmian w zakresie objętym Strategią.....	104
Realizacja strategii	109
Cele i kierunki działań.....	109
Monitoring i ewaluacja.....	119
Źródła finansowania	121
Spis tabel	123
Spis wykresów.....	124

Wstęp

Politykę społeczną zazwyczaj definiuje się, jako "działalność państwa, podmiotów samorządowych i pozarządowych organizacji zmierzająca do kształtowania odpowiednich warunków pracy i bytu, pożądaných struktur społecznych oraz stosunków społeczno-kulturowych, w których przy aktywności ludzi będzie możliwe zaspokojenie potrzeb społeczeństwa na poziomie możliwym w danym okresie"¹. Definicja ta wskazuje na główny cel polityki społecznej państwa - utrzymywanie rozwoju społecznego i gospodarczego.

Podstawowym dokumentem planistycznym w sferze polityki społecznej na poziomie lokalnym jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych. Strategia ta jest dokumentem określającym najważniejsze kierunki interwencji w stosunku do zdiagnozowanych problemów społecznych występujących na terenie gminy i wskazuje priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla ich realizacji. Opracowanie Strategii jest punktem wyjścia do opracowania szczegółowych programów, których realizacja ma przyczyniać się do rozwiązywania problemów społecznych oraz wyrównania szans społecznych mieszkańców gminy.

Artykuł 17 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej nakłada na gminę obowiązek opracowania i realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Z kolei art. 16b wyżej wymienionej Ustawy określa kluczowe elementy, które powinna zawierać strategia rozwiązywania problemów społecznych w gminie. Dokument ten powinien składać się w szczególności z:

1. diagnozy sytuacji społecznej gminy,
2. prognozy zmian w zakresie objętym strategią,
3. określenia:
  - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
  - b) kierunków niezbędnych działań,
  - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
  - d) wskaźników realizacji działań.

Niniejsza Strategia została opracowana dla Gminy Nowa Sucha na lata 2022-2028.

---

¹ K. Loranty, *Bezpieczeństwo społeczne Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2004, s. 98.

MERYTORYCZNE OPRACOWANIE

STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Podstawa prawna Strategii

Opracowanie i realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z artykułu 17 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, który nakłada na gminę ten obowiązek. Poza tym, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Nowa Sucha na lata 2022-2028 jest zgodna z dokumentami strategicznymi z zakresu polityki społecznej opracowanymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym. Poniżej zaprezentowano spis podstawowych dokumentów strategicznych stanowiących podstawę i punkt odniesienia do powstania niniejszej Strategii.

Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Nowa Sucha na lata 2022-2028 uwzględnia zapisy dokumentów krajowych, w szczególności:

- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu,
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego,
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego.

Dokumenty regionalne i lokalne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Nowa Sucha na lata 2022-2028 uwzględnia zapisy dokumentów regionalnych i lokalnych, między innymi takich jak:

- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030;

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Sochaczewskiego;
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na terenie Gminy Nowa Sucha;
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Nowa Sucha;
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Nowa Sucha;
- Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Nowa Sucha.

DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE

Charakterystyka Gminy

Położenie

Gmina Nowa Sucha położona jest w województwie mazowieckim, w południowej części powiatu sochaczewskiego, w odległości 60 km od Warszawy. Graniczy bezpośrednio z Sochaczewem. Leży w dolinie rzeki Bzury oraz jej dopływów, dwóch mniejszych rzek: Suchej i Pisi. Zajmuje powierzchnię 90,34 km². Sąsiaduje z gminami: Bolimów, Kocierzew Południowy, Nieborów, Rybno, Sochaczew, Teresin, Wiskitki.

Teren Gminy podzielony jest na 26 sołectw: Antoniew, Braki, Borzymówka, Glinki, Kolonia Gradowska, Kornelin-Leonów, Kościelna Góra, Kozłów Biskupi, Kurdwanów, Marysinek, Mizerka-Stary Żylin, Nowy Białynin, Nowy Dębsk, Nowy Kozłów Drugi-Szeligi, Nowy Kozłów Pierwszy, Nowa Sucha, Okopy, Orłów, Rokotów, Roztropna, Stara Sucha-Nowy Żylin, Stary Białynin, Stary Dębsk, Kozłów Szlachecki, Wikcinek, Zakrzew.

W sposobie zagospodarowania i użytkowania terenu w gminie dominują użytki rolne, które stanowią 85,4% całkowitej powierzchni gminy, nieznacznie pozycje stanowią lasy, które zajmują zaledwie 8,0% jej obszaru. Gleby o klasie bonitacyjnej II i III zajmują 25,8% powierzchni gruntów ornych, a gleby w klasie bonitacyjnej IVa i IVb stanowią 45,2%. Coraz większy udział w gospodarce gminy ma działalność pozarolnicza.

Rycina 1. Mapa Gminy Nowa Sucha.

Demografia

Według stanu na 31 grudnia 2019 roku w gminie Nowa Sucha zamieszkiwało 6 637 osób, w tym 3 404 kobiety i 3 233 mężczyzn. Przyrost naturalny ludności w 2019 roku był wyrównany — minimalnie dodatni. W 2019 roku zanotowano 62 zgony i 64 urodzenia. W porównaniu do 2018 roku spadła liczba urodzeń (w 2018 roku- 88, a w 2019 roku 64 urodzenia), przy utrzymującym się poziomie liczby zgonów (w 2018 roku- 64, a w 2019 roku- 62 zgony)².

Tabela 1. Przyrost naturalny w Gminie Nowa Sucha- 2019 rok.

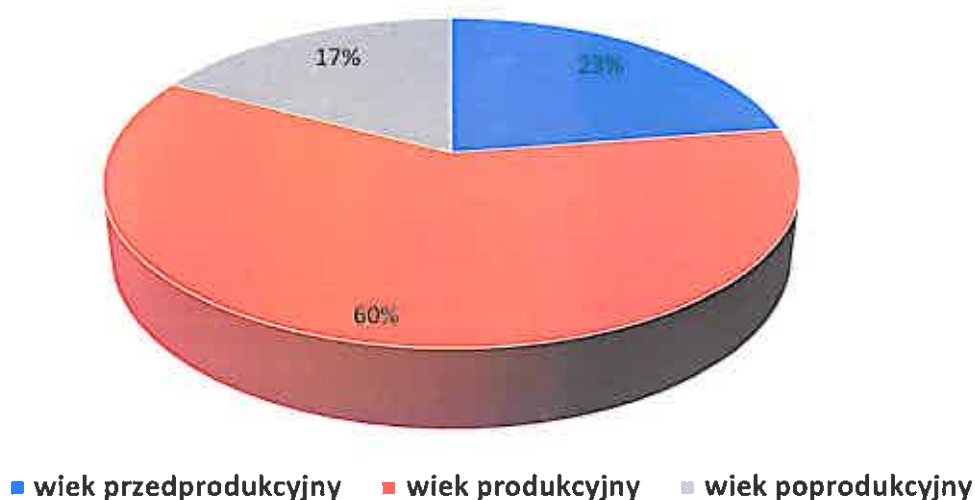
Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
64	62	+2

60% mieszkańców gminy Nowa Sucha jest w wieku produkcyjnym, 23% w wieku przedprodukcyjnym, a 17% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym³.

²Raport o stanie Gminy Nowa Sucha 2019 rok, s. 4.

³ Tamże, s. 5.

Wykres 1. Ekonomiczne grupy wiekowe.

Oświata

Gmina Nowa Sucha jest organem prowadzącym dla czterech szkół:

- Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego w Kozłowie Biskupim,
- Szkoła Podstawowa im. Bohaterów Bitwy nad Bzurą w Kozłowie Szlacheckim,
- Szkoła Podstawowa im. Jakuba Kopacza w Nowej Suchej,
- Szkoła Podstawowa im. ks. Jana Twardowskiego w Kurdwanowie.

We wszystkich szkołach funkcjonują oddziały przedszkolne. We wrześniu 2019 roku naukę w szkołach rozpoczęło 893 uczennic i uczniów, w tym w oddziałach przedszkolnych- 176 dzieci.

W 2019 roku funkcjonowało 1 przedszkole gminne Publiczne Przedszkole w Nowej Suchej. Do gminnego przedszkola uczęszczało 50 dzieci, w tym 28 dziewcząt i 22 chłopców.

Kultura i sport

Zadania z zakresu kultury realizowane są przez Gminny Ośrodek Kultury w Nowej Suchej oraz Gminną Bibliotekę Publiczną w Nowej Suchej.

Przez te instytucje w roku 2019 prowadzone były następujące działania:

- kurs języka angielskiego dla dzieci i dorosłych (6 grup ze względu na różny poziom zaawansowania);
- nauka gry na gitarze,
- zajęcia zrobotyki,
- zajęcia z Break Dance,
- rytmika dla dzieci,
- taniec nowoczesny- zajęcia w trzech grupach wiekowych,
- zajęcia pilates i fit-ball,
- zajęcia fitness ZOMBA,
- kurs tańca „Salsa kubańska”,
- zajęcia QIGONG,
- zajęcia feryjne i wakacyjne dla dzieci,
- wyjazdy do teatrów i na koncerty,
- konkursy czytelnicze i ortograficzne „Mistrz Ortografii”,
- spotkania autorskie,
- lekcje biblioteczne,
- warsztaty czytelnicze dla uczniów szkół podstawowych oraz klas gimnazjalnych,
- Rajd Rowerowy „Odjazdowy Bibliotekarz”.

W 2019 roku zorganizowano wiele różnorodnych wydarzeń. Niektóre z nich są cykliczne i na stałe wpisały się w kalendarz imprez. Organizowane wydarzenia są okazją do wspólnych spotkań, zapewniają mieszkańcom szeroką ofertę kulturalną i są skierowane do zróżnicowanych grup odbiorców. W 2019 roku zostały zorganizowane m.in.:

- XIII Koncert Papieski — 10 maja 2019 r. po nazwą „TotusTuus”, podczas którego wystąpiła Sochaczewska Orkiestra Kameralna CamerataMazovia pod dyрекcją Artura Komorowskiego. Wystąpili również seniorzy z Klubu Seniora recytując utwory. Imprezie towarzyszyła wystawa pamiątek związanych z parafią Kozłów Biskupi.
- Cross Country Motocykli Zabytkowych i Klasycznych — 25 sierpnia 2019 r. w Parafii p.w. Przemienienia Pańskiego w Kurdwanowie.

- Obchody poświęcone 80. rocznicy Bitwy nad Bzurą w Kozłowie Szlacheckim połączone z Integracyjnym Piknikiem Patriotycznym 15 września 2020 r. W uroczystościach i pikniku wzięli udział mieszkańcy gminy oraz dzieci niepełnosprawne z Fundacji Dzielna Matka.
- 101. rocznica odzyskania Niepodległości — 11 listopada 2019 r. w kościele parafialnym w Kozłowie Szlacheckim.
- Wystawa „Przystanek Pamięci o Wielkiej Wojnie w drodze do Niepodległej” zorganizowana w ramach projektu grantowego. Otwarcie wystawy „Przystanek Pamięci o Wielkiej Wojnie w drodze do Niepodległej” odbyło się w świetlicy Ochotniczej Straży Pożarnej w Nowej Suchej 28 listopada 2019 r. Wystawa była również czasowo wystawiana w Teresinie, Kątach oraz w Rybnie. Łącznie udział we wszystkich szkoleniach-warsztatach historycznych wzięło ponad 300 uczestników.

Od stycznia 2019 roku w gminie Nowa Sucha realizowany jest projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 „Stworzenie miejsca spotkań i świadczeń opiekuńczych w postaci Klubu Seniora dla osób starszych z Gminy Nowa Sucha”.

W ramach projektu w Gminnym Ośrodku Kultury w roku 2019 roku odbywały się zajęcia i spotkania dla seniorów: warsztaty teatralne, warsztaty z rękodzieła artystycznego, zajęcia z technologii informacyjno-komunikacyjnej, zajęcia rekreacyjno-gimnastyczne, spotkania z pracownikiem socjalnym, prawnikiem, kardiologiem, dietetykiem.

W ramach projektu „Klub Seniora” w celu zorganizowania miejsca spotkań dla seniorów w Gminnym Ośrodku Kultury została wymieniona podłoga na sali konferencyjnej, wykonana szafa pod zabudowę, zainstalowano klimatyzację, zakupiono na wyposażenie Gminnego Ośrodka Kultury 50 krzeseł, 5 laptopów, biurko, dwa fotele biurowe, zastawę stołową dla 50 osób, ciśnieniomierze, urządzenia do ćwiczeń, karimaty, stepery, piłki pilatesowe oraz obciążniki do zajęć rekreacyjno-gimnastycznych, mikrofony, urządzenia kuchenne do warsztatów z dietetykiem oraz tablice flipchart.

Gminnym Ośrodkiem Kultury w Nowej Suchej czynnie współpracował i współorganizował działania na terenie gminy ze Stowarzyszeniem „Klub Sportowy „Promyk” Nowa Sucha”, Stowarzyszeniem Lokalna Grupa Działania „Ziemi Chełmońskiego”, Stowarzyszeniem Seniorów Gminy Nowa Sucha, Chórem i Towarzystwem Śpiewaczym „Cantabile” i Radą Parafialną z Kurdwanowa oraz szkołami z terenu gminy Nowa Sucha.

Poza tym, na terenie gminy funkcjonuje Klub Sportowy „Promyk” Nowa Sucha, który prowadzi sekcje piłki nożnej w następujących kategoriach:

- drużyna seniorów,
- drużyna juniorów młodszych rocznik 2002-2004,
- drużyna trampkarzy rocznik 2005,
- drużyna młodzików rocznik 2006-2007.
- drużyna orlików rocznik 2008-2009,
- drużyna żaków rocznik 2010-2011.

W Gminie Nowa Sucha funkcjonuje również punkt organizacji spływów po rzece Bzurze i wypożyczania kajaków — „Stodoła nad Bzurą”.

Pomoc społeczna

W Gminie Nowa Sucha w zakresie pomocy społecznej działa Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z siedzibą w Nowej Suchej. Ośrodek jest bezpośrednim realizatorem zadań własnych Gminy, zadań własnych Gminy o charakterze obowiązkowym oraz zadań zleconych gminie przez administrację rządową, określonych w przepisach obowiązującego prawa, w szczególności w ustawie o pomocy społecznej. Dodatkowo zobowiązany jest do realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb Gminy, bądź rządowych programów pomocy społecznej, bądź z porozumień z organami administracji rządowej, lub innych ustaw, w tym w szczególności z zakresu świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego, świadczeń wychowawczych, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

GOPS prowadzi działania z zakresu pomocy społecznej na rzecz społeczności samorządowej Gminy Nowa Sucha mające na celu umożliwienie rodzinom i osobom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb oraz umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka, a także zapobieganie tym sytuacjom przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracja ze środowiskiem. Zakres działania GOPS określają: ustawy i akty wykonawcze

do ustaw, uchwały Rady Gminy w Nowej Suchej oraz Zarządzenia Wójta Gminy Nowa Sucha.

Do podstawowego zakresu działania Ośrodka w szczególności należy:

- wykonywanie zadań własnych i zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez Gminę Nowa Sucha wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- prowadzenie postępowań i wydawanie decyzji na podstawie ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych
- wykonywanie zadań należących do właściwości gminy wynikających z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- prowadzenie poradnictwa specjalistycznego,
- przeprowadzanie wywiadów środowiskowych do spraw związanych z umorzeniami wierzytelności Gminy Nowa Sucha,
- prowadzenie postępowań i wydawanie decyzji w zakresie objętym ustawą z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- zadania wynikające z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- zadania wynikające z ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- zadania wynikające z ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- inne zadania wynikające z upoważnienia lub przepisów prawa.

Bezpieczeństwo publiczne i przeciwpożarowe

Bezpieczeństwo publiczne to ogół instrumentów służących ochronie ludności przed incydentami zakłócającymi funkcjonowanie obywateli w społeczeństwie zgodne z przyjętymi normami prawnymi i obyczajowymi.

Teren gminy Nowa Sucha podlega pod działania operacyjne Komendy Powiatowej Policji w Sochaczewie. Na terenie gminy działa posterunek policji. W 2019 roku służbę na

terenie gminy pełniło 4 policjantów. Funkcjonariusze policji, w szczególności dzielnicowi utrzymywali stały kontakt z dyrektorami placówek edukacyjnych i angażowali się w działania edukacyjno- prewencyjno- profilaktyczne. W ramach czynności służbowych policjanci współpracowali również z Zespołem Interdyscyplinarnym ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz pracownikami GOPS w Nowej Suchej.

Na terenie targowiska w Kozłowie Biskupim w 2019 roku nie stwierdzono przypadków kradzieży. W roku 2019 wszczęto w Posterunku Policji w Nowej Suchej łącznie 72 postępowania przygotowawcze, zakończono 75 postępowań, stwierdzono 57 czynów. W sprawach o przestępstwa kryminalne wszczęto 50 postępowań. W roku 2019 doszło do: 4 przypadków kradzieży mienia, 5 przypadków kradzieży z włamaniem, 16 przestępstw drogowych, w tym 10 przypadków dotyczących nietrzeźwych kierowców. W 2019 roku nastąpił spadek przestępstw o charakterze szczególnie uciążliwym. Najbardziej zagrożonymi rejonami są niezamieszkałe obiekty wolnostojące.

Jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych jako organizacje pozarządowe, funkcjonują w oparciu o przepisy ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach oraz ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej stanowią ważny element krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (KSRG) bezpieczeństwa państwa. Ochotnicze Straże Pożarne działają w oparciu o statut OSP przyjęty przez Walne Zebranie Członków OSP, jako stowarzyszenia są jednostkami niezależnymi. Jednostka OSP reprezentowana jest przez Prezesa danej jednostki.

W gminie Nowa Sucha funkcjonują 4 jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych:

- OSP Antoniew
- OSP Kozłów Szlachecki
- OSP Nowa Sucha
- OSP Orłów

Współpraca w ramach ww. systemu to przede wszystkim współdziałanie podczas akcji ratowniczych na terenie kraju z udziałem specjalistów, grup ratowniczych, przygotowanie wspólnych programów szkoleniowych dotyczących zasad udzielania pierwszej pomocy, stosowania podstawowych technik ratowniczych, tworzenie programów informujących o zagrożeniach katastrofami, klęskami żywiołowymi, pożarami i innymi zagrożeniami spowodowanymi siłami przyrody lub działalnością człowieka, a także udostępnianie pozostających w dyspozycji zasobów na potrzeby akcji ratunkowych i szkoleń.

Do głównych zadań realizowanych przez jednostki OSP, w tym w ramach KSRG należy:

- gaszenie pożarów;
- ratownictwo techniczne, w szczególności na drogach;
- ewakuacja poszkodowanych lub zagrożonych ludzi i zwierząt oraz zagrożonego mienia;
- oznakowanie i zabezpieczenie miejsc prowadzenia działań ratowniczych,
- prowadzenie działań ratowniczych na obszarach wodnych, w tym podczas powodzi,
- usuwanie skutków zdarzeń w szczególności po przejściu anomalii pogodowych i udzielanie pomocy socjalnej poszkodowanym.

Ochotnicze straże pożarne ściśle współdziałają z jednostkami organizacyjnymi Państwowej Straży Pożarnej (PSP) oraz innymi podmiotami i instytucjami w celu zapewnienia bezpieczeństwa obywateli na terenie swego działania (gminy) lub wspomagają sąsiednie obszary w ramach odwołów operacyjnych lub uzgodnień o pomocy wzajemnej.

Włączenie jednostki OSP do KSRG uwarunkowane jest osiągnięciem przez nią wymaganych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych oraz Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej standardów wyposażenia i wyszkolenia, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 15 września 2014 r. w sprawie zakresu, szczegółowych warunków i trybu włączania jednostek ochrony przeciwpożarowej do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, co pozwala na realizację samodzielnych działań ratowniczych.

Włączenie jednostki do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego poprzedzone jest zawarciem porozumienia między właściwym miejscowo komendantem powiatowym Państwowej Straży Pożarnej, tą jednostką OSP a wójtem gminy.

Porozumienie, które zawierane jest czas określony, powinno określać:

- deklarowaną gotowość operacyjną, w tym siły i środki jednostki przewidziane do wykorzystania w systemie;
- zadania ratownicze przewidziane dla jednostki w ramach systemu;

- wymaganą liczbę i wymagany poziom wyszkolenia ratowników w jednostce;
- sposób utrzymania stanu gotowości jednostki do działań ratowniczych, w szczególności w zakresie:
- sprawności technicznej samochodów pożarniczych i ich wyposażenia,
- przygotowania ratowników do działań,
- przebiegu alarmowania,
- sposobu przekazywania informacji dotyczącej aktualnej gotowości operacyjnej lub jej czasowego obniżenia;
- sposoby alarmowania jednostki;
- okres obowiązywania porozumienia;
- warunki rozwiązywania porozumienia.

Do systemu może być włączona także jednostka, która jest wyposażona i której ratownicy są wyszkoleni na poziomie pozwalającym na realizację specjalistycznych czynności ratowniczych, jeżeli jej działalność ma zastosowanie w warunkach przewidzianych w planie ratowniczym. Oceny tych warunków dokonuje właściwy miejscowo komendant powiatowy i komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej, każdy w zakresie swojej właściwości.

Ewidencję jednostek włączonych do KSRG prowadzi Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej. Według stanu na 31 grudnia 2020 roku, do KSRG z terenu Gminy Nowa Sucha włączona jest 1 jednostka – OSP w Nowej Suchej.

Każda z jednostek, co roku doposażana jest w nowy sprzęt, finansowane są szkolenia strażaków oraz niezbędne badania lekarskie. W 2019 roku dofinansowano zakup nowego samochodu ratowniczo-gaśniczego dla OSP Antoniew.

Kontrole przeprowadzane okresowo przez Komendę Powiatową PSP oraz udział w zleconych akcjach wskazują na bardzo dobre przygotowanie jednostek OSP do wykonywania stawianych przed nimi zadań.

W 2019 roku 59 ratowników spośród członków Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu gminy brało czynny udział w akcjach ratowniczo-gaśniczych oraz interwencjach w przypadku innych zdarzeń łącznie 151 razy, w tym 31 razy wyjazdy te dotyczyły zdarzeń

poza terenem gminy. Członkowie Ochotniczych Straż Pożarnych wykonali społecznie wiele prac na rzecz każdej z jednostek⁴.

Ponadto Druhny i Druhowie OSP z gminy Nowa Sucha stale podnoszą swoje wyszkolenie bojowe biorąc udział w ćwiczeniach ratowniczo-gaśniczych, rywalizując w gminnych zawodach sportowo-pożarniczych oraz po zakwalifikowaniu się danej jednostki w zawodach na szczeblu powiatowym. Drużyna żeńska OSP Nowa Sucha była pierwszą drużyną z powiatu sochaczewskiego, która w 2014r. zdobyła I miejsce na zawodach strefowych w Mławie i zakwalifikowała się do zawodów na szczeblu wojewódzkim w Kozienicach zdobywając VI miejsce. Wydarzenia te cieszą się dużą popularnością wśród lokalnej społeczności, dają możliwość zaprezentowania sprzętu ratowniczo-gaśniczego, oraz umiejętności strażaków. Dla najmłodszych jest to duże zainteresowanie i atrakcja, co w efekcie przetrada wśród nich chęcią wstępowania w szeregi Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych (MDP).

Jednostki OSP prowadzą takie drużyny, skupiające chłopców i dziewczęta poniżej 18 roku życia. Ochotnicze Straże Pożarne pełnią zatem istotną funkcję wychowawczą, kształtującą młodzież i jej postawy. Tworzą dla młodych ludzi szczególną przestrzeń, w której mogą oni wspólnie spędzać czas, integrować się i zdobywać nowe umiejętności.

Ważną funkcją OSP jest wsparcie – materialne bądź niematerialne – osób będących w potrzebie, np. poszkodowanych w wypadkach losowych, niepełnosprawnych, ubogich, chorych itp. Z bezpośrednich rozmów z liderami lokalnych społeczności i mieszkańcami wynika, że jednostki OSP w ramach działalności charytatywnej współorganizują np. pikniki integracyjne dla osób niepełnosprawnych czy też współpracują z gminnymi instytucjami pomocowymi.

W 2020r. Strażacy z OSP zaangażowani byli w przeciwdziałanie COVID-19 w udzielaniu pomocy w transporcie osób mających trudności w samodzielnym dotarciu do punktów szczepień przeciwko wirusowi SARS-CoV-2.

Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej

---

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa. Zadania pomocy społecznej są określone Ustawą z dnia 12 marca 2004 roku.

---

⁴Raport o stanie Gminy Nowa Sucha 2019 rok.

Zgodnie z jej postanowieniem, głównym celem pomocy społecznej ma być umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie takich sytuacji życiowych, którym nie są w stanie podołać przy użyciu własnych środków, możliwości i uprawnień. Realizacja zadań została podzielona tutaj pomiędzy organy administracji publicznej. Ogólne zadania (strategiczne) związane z realizacją polityki społecznej wykonuje województwo. Powiat odpowiada za zadania o charakterze specjalistycznym. Z kolei gmina realizuje tzw. usługi podstawowe, czyli np. funkcjonowanie domów pomocy społecznej, ośrodków wychowawczych, pomoc rzeczowa, zasiłki docelowe przyznawane na zaspokojenie podstawowych potrzeb, udzielanie schronienia i posiłku, zasiłki na pokrycie wydatków powstałych w skutek zdarzeń losowych itd.

Na terenie gminy Nowa Sucha zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Suchej. Na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej osobom i rodzinom udziela się świadczeń społecznych w szczególności z powodu:

- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- przemocy w rodzinie,
- potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- alkoholizmu lub narkomani,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez GOPS

Zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje świadczeń, zasady i tryb ich udzielania oraz organizację pomocy społecznej określa ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz akty wykonawcze do tej ustawy.

W ramach zadań własnych i zleconych realizowanych przez Gminę ustala się prawo świadczeń pieniężnych i niepieniężnych. Świadczenia pieniężne mogą polegać m.in. na przyznawaniu i wypłacaniu zasiłków, a świadczenia niepieniężne wykonuje się m.in. poprzez organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym, specjalistycznych w miejscu zamieszkania oraz pobyt w domu pomocy społecznej.

Świadczenia pieniężne:

1. Zasiłek stały - świadczenie o charakterze obowiązkowym (a więc przysługujące każdemu, kto spełnia określone ustawą warunki i w ustawowo określonej wysokości), finansowane z budżetu województwa. Udzielany osobom pełnoletnim, niezdolnym do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnym do pracy (nieposiadającym uprawnień emerytalno- rentowych) i spełniającym kryteria dochodowe. Świadczenie jest zróżnicowane pod względem wysokości, zależnie od dochodu osoby samotnie gospodarującej lub dochodu na osobę w rodzinie, jego wysokość stanowi, bowiem różnicę między owym kryterium, a dochodem osoby samotnie gospodarującej lub dochodem na osobę w rodzinie.
2. Zasiłek okresowy - przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego. Przyznanie zasiłku okresowego, podobnie jak zasiłku stałego, uzależnione jest od spełnienia kryterium dochodowego. Jego beneficjentem może być osoba samotnie gospodarująca i rodzina. Zasiłek nie może być jednak niższy niż 50 % różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby oraz między kryterium dochodowym rodziny a jej dochodem.
3. Zasiłek celowy - jest to świadczenie fakultatywne przyznawane na podstawie art. 39-41 ustawy o pomocy społecznej w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej. W ramach tej formy pomocy ośrodek przyznaje pomoc w formie zasiłków celowych i celowych specjalnych. Zasiłki celowe są świadczeniami przyznawanymi w miesiącu złożenia kompletu dokumentów w związku z

koniecznością zaspokojenia konkretnej potrzeby. Świadczenie ma charakter jednorazowy. Pomoc w formie zasiłków celowych przeznaczona była głównie na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także pogrzebu.

Świadczenia niepieniężne

Udzielenie tych świadczeń nie jest uzależnione od spełnienia kryterium dochodowego, a jedynie od wystąpienia okoliczności faktycznie uzasadniających przyznanie danej pomocy.

1. Praca socjalna - to działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych. Ułatwia jednostkom, grupom, środowiskom adaptację w zmieniających się warunkach życia. Celem ostatecznym jest umożliwienie osobom i rodzinom kierowania własnym postępowaniem oraz zdobycie niezależności.
2. w zabezpieczeniu warunków niezbędnych dla prawidłowej egzystencji godnej człowieka. Pracownicy GOPS wykonując pracę socjalną wspomagają osoby i rodziny wymagające pomocy w osiągnięciu możliwie pełnej aktywności społecznej i życiowej, współuczestniczą w organizacji wypoczynku dla dzieci i młodzieży, pomagają sporządzić pozwy do Sądu o przyznanie alimentów, rozwód czy separację, pomagają w wypełnianiu wniosków o ustalenie niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności, biorą udział w procesie zobowiązania osób uzależnionych od alkoholu do podjęcia leczenia, przeprowadzają rozmowy wspierające, udzielają informacji, gdzie osoby lub rodziny mogą uzyskać pomoc, która nie leży w kompetencji Ośrodka, pomagają podopiecznym w uzyskaniu prawa do emerytury lub renty, przeprowadzają wywiady u dłużników alimentacyjnych oraz podejmują działania związane z ich aktywizacją zawodową, przeprowadzają wywiady alimentacyjne u osób zobowiązanych do alimentacji, podejmują działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie itp. Należy mieć również na uwadze, że przy zachodzącym obecnie procesie starzenia się społeczeństwa wzrasta problem dotyczący zapewnienia opieki osobom starszym. Niekorzystnym zjawiskiem jest również liczba osób całkowicie samotnych. Osobom takim należy zapewnić dostęp do usług bytowych, urzędowych,

mieszkaniowych, intelektualnych oraz zdrowotnych. Ludzie starsi i samotni potrzebują szczególnego rodzaju wsparcia - jak najdłuższego utrzymania ich we własnym środowisku.

Należy podejmować działania, które ułatwią im życie, a także wydłużą okres ich samodzielności. Warto podkreślić również konieczność dbałości o kondycję psychiczną osób starszych i schorowanych. Brak towarzystwa, odpowiedniej opieki oddziałuje na samopoczucie takich osób, dlatego też należy zapewnić im dostęp do instytucji świadczących pomoc psychologiczno-pedagogiczną oraz wykwalifikowanych pracowników, udzielających wszelkich porad w każdej sytuacji.

3. Składka zdrowotna - opłacana za osoby korzystające z pomocy w formie zasiłku stałego niepodlegające ubezpieczeniu zdrowotnemu z innego tytułu.
4. Składki na ubezpieczenie emerytalno-rentowe – przyznawane osobom, które zrezygnują z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie zamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem. Sprawienie pogrzebu – pochówek realizowany jest przez pomoc społeczną w przypadku, gdy najbliższa rodzina nie ma możliwości wykonania go we własnym zakresie np. z powodów finansowych lub osobistych; sprawienie pogrzebu odbywa się w sposób ustalony przez gminę, zgodnie z wyznaniem zmarłego.
5. Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania - udzielane osobom, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Usługi te są odpłatne w części lub całości, jeżeli dochód osoby zainteresowanej przekracza kryterium dochodowe. Zgodnie z art. 50 Ustawy o pomocy społecznej, osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych.

Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie zamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić. Usługi opiekuńcze obejmują: pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb

życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem. Ośrodek pomocy społecznej, przyznając usługi opiekuńcze, ustala ich zakres, termin i miejsce świadczenia. Rada gminy określa, w drodze uchwały, szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Rodzaje specjalistycznych usług opiekuńczych, kwalifikacje osób świadczących te usługi oraz warunki i tryb ustalania i pobierania opłat za specjalistyczne usługi świadczone osobom z zaburzeniami psychicznymi określa w drodze rozporządzenia minister właściwy ds. zabezpieczenia społecznego.

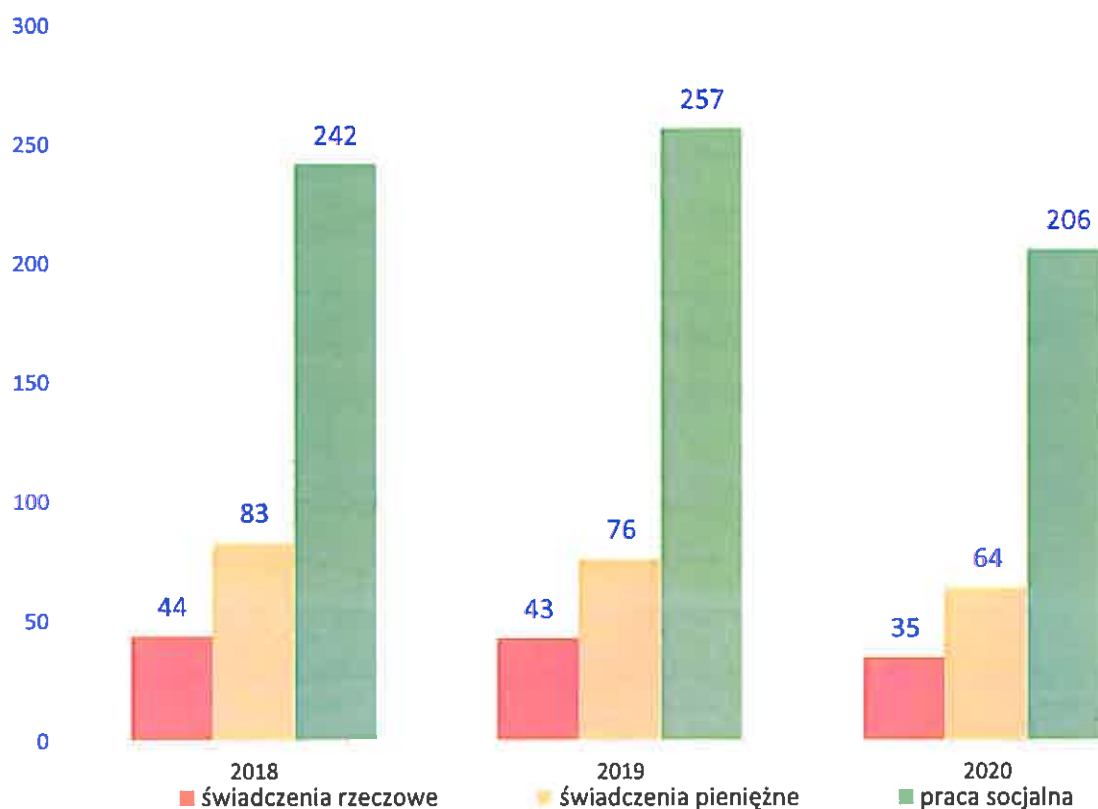
6. Ośrodki wsparcia- osobom, które ze względu na wiek, chorobę, lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, mogą być przyznane usługi opiekuńcze świadczone w ośrodkach wsparcia, o których mowa w art. 51 ustawy. Ośrodki wsparcia są jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej dziennego pobytu. Mogą być w nich prowadzone miejsca całodobowe okresowego pobytu. Ośrodkiem wsparcia jest środowiskowy dom samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi, dzienny dom pomocy społecznej, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, schronisko i dom dla bezdomnych oraz klub samopomocy.
7. Rodzinne domy pomocy – zadaniem rodzinnych domów pomocy jest zapewnienie całodobowej opieki nie mniej niż trzem i nie więcej niż ośmiu seniorom. Służyć mają one pomocą szczególnie osobom wymagającym wzmożonej opieki ze względu na znaczne ograniczenie w codziennym funkcjonowaniu, wynikające z podeszłego wieku
8. Mieszkania chronione – przygotowują osoby w nich przebywające, pod okiem specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępują pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Skorzystać z nich mogą osoby, które ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymagają usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki (np. osoby z

zaburzeniami psychicznymi, osoby opuszczające rodzinę zastępczą, placówkę opiekuńczo-wychowawczą, zakład dla nieletnich lub cudzoziemcy),

9. Domy pomocy społecznej – przeznaczone są dla osób wymagających całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogących samodzielnie funkcjonować w życiu codziennym i którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Domy pomocy społecznej, w zależności od tego, dla kogo są przeznaczone dzielą się na: domy dla osób w podeszłym wieku, osób przewlekle somatycznie chorych, osób przewlekle psychicznie chorych, dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie, dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie oraz osób niepełnosprawnych psychicznie.

10. Schronienie, posiłek, niezbędne ubranie – udzielane osobom tego pozbawionym.

Wykres 2. Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS w Nowej Suchej.

W 2019 roku pomoc i wsparcie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowej Suchej w ramach świadczeń pomocy społecznej otrzymało 571 osób z 257 rodzin. Dział świadczeń rodzinnych tutejszego Ośrodka zajmuje się realizacją zadań wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych i pomocy osobom uprawnionym do alimentów. W 2019 roku ze świadczeń rodzinnych skorzystało 387 rodzin, a przyznane świadczenia skierowano do 675 dzieci i osób. Dodatkowo mieszkańcy gminy otrzymują ofertę pomocową programu „Rodzina 500+”, który jest finansowym fundamentem wsparcia rodzin. Program wszedł w życie 1 kwietnia 2016 roku i przyczynił się do znacznej poprawy sytuacji materialnej rodzin, wzmocnił je i nadał należny priorytet. W minionym roku z programu skorzystały 944 rodziny, w których wychowywało się 1403 dzieci do 18 roku życia, co stanowi 21% wszystkich mieszkańców gminy według stanu na 31 grudnia 2019 roku. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizował również Program „Dobry Start”, którego celem jest wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci niezależnie od kapitału kulturowego, społecznego i materialnego. Z tej formy wsparcia skorzystało 959 dzieci z 661 rodzin.

Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej

Dane przedstawione w poniższych tabelach wskazują, że w ostatnich latach w Gminie Nowa Sucha nieznacznie maleje liczba osób korzystających z pomocy GOPS. Najczęstszymi powodami udzielania pomocy społecznej są niezmiennie od kilku lat ubóstwo, bezradność opiekuńczo- wychowawcza, bezrobocie, długotrwała choroba oraz niepełnosprawność.

Tabela 2. Powody przyznawania pomocy społecznej- liczba rodzin.

		2018 r.	2019 r.	2020 r.
Niepełnosprawność		33	33	22
Bezrobocie		36	24	32
Ubóstwo		58	61	49
Bezradność	opiekuńczo-	20	22	42

wychowawcza

Osoby dotknięte długotrwałą chorobą	39	38	29
Alkoholizm	14	10	11
Inne	13	18	14

W następnych podrozdziałach zaprezentowano hierarchię problemów i liczbę rodzin objętych pomocą GOPS w ostatnich trzech latach.

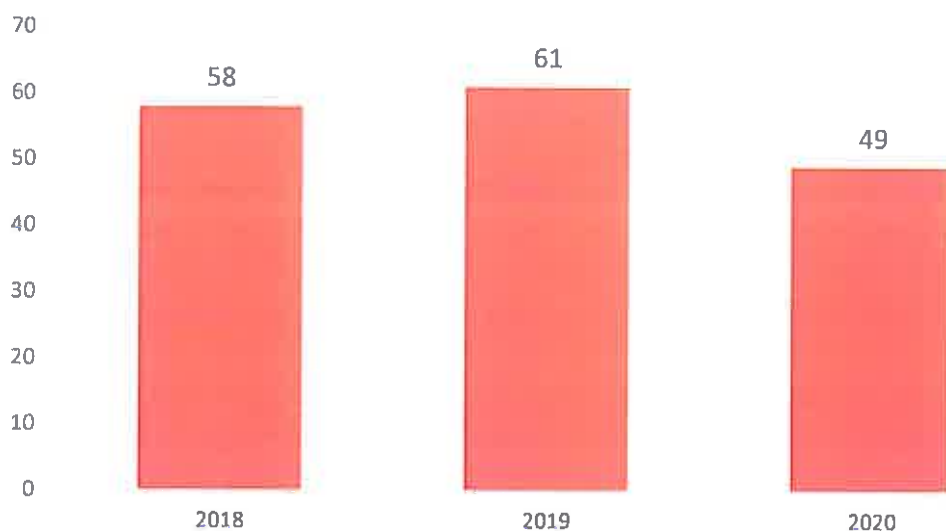
Ubóstwo

Ubóstwo określa się, jako stan warunków bytowych uniemożliwiający zaspokajanie podstawowych potrzeb, funkcji życiowych. Przyczyny i konsekwencje ubóstwa często trudno od siebie oddzielić. Zarówno skutkiem jak i czynnikiem mogą być np. dezintegracja rodziny, rozwój przestępczości, marginalizacja, nierówny start dzieci i młodzieży, patologie społeczne czy niepełnosprawność.

Dodatkowo, nieodpowiednia działalność organów państwowych może zniechęcać do poprawy swojej sytuacji materialnej (np. płaca minimalna) czy też prowadzić do bierności i niezaradności życiowej (system zasiłków i świadczeń) całych grup społecznych. Zagrożenie ubóstwem dotyczy zwłaszcza rodzin wielodzietnych i niepełnych, kręgów patologii społecznej, osoby niepełnosprawne, grupy mniejszościowe, ludzi posiadających niskie kwalifikacje zawodowe, migrantów, ludzi starych.

Wykres 3. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Nowa Sucha z powodu ubóstwa w latach 2018-2020.

Dane GOPS w Nowej Suchej wskazują, że w ostatnim roku obserwuje się spadek liczby rodzin korzystających w gminie z pomocy socjalnej z powodu ubóstwa. W 2018 roku z pomocy socjalnej z powodu ubóstwa korzystało 58 rodzin z terenu gminy, w 2019 roku liczba ta zwiększyła się do 61 rodzin, natomiast w 2020 liczba ta zmalała do 49 rodzin.

Skala problemu ubóstwa w Gminie Nowa Sucha w ostatnich latach jest najczęstszym powodem udzielania świadczeń socjalnych w gminie.

Uchwałą Rady Gminy w Nowej Suchej Nr 111/19/2018 z dnia 28 grudnia 2018 r. ustanowiono wieloletni gminny program osłonowy „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019- 2023, który realizowany jest w głównej mierze poprzez pokrycie kosztów posiłków spożywanych przez dzieci w szkołach i przedszkolu, dowóz posiłków do szkół na terenie gminy oraz pomoc w formie zasiłku celowego na zakup posiłków i żywności. Strategicznym celem programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji. Program ten jest elementem polityki społecznej gminy Nowa Sucha w zakresie poprawy poziomu życia rodzin o niskich dochodach, poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży oraz kształtowania właściwych nawyków żywieniowych.

Bezradność opiekuńczo- wychowawcza

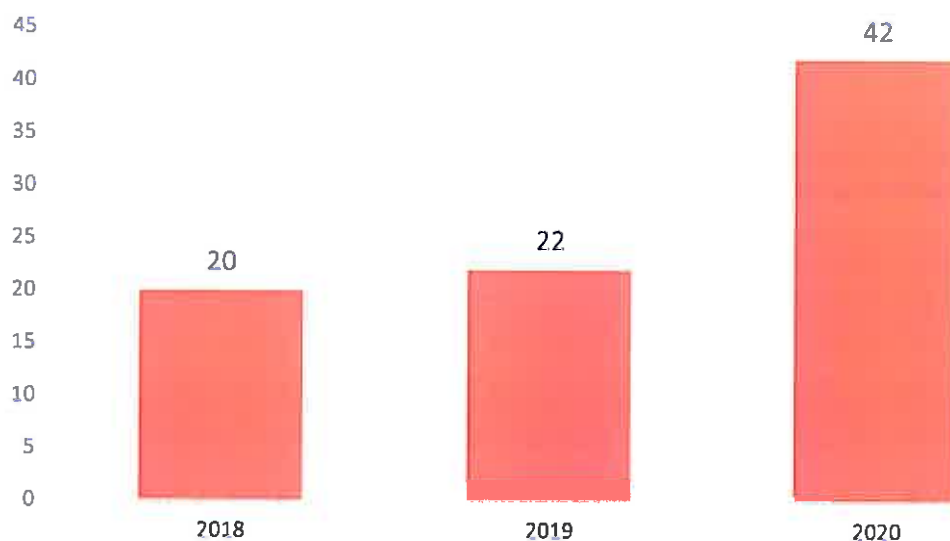

Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki oraz jego wychowanie w celu przygotowania dziecka do życia w społeczeństwie. Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka, w którym uczy się nawiązywać kontakty z innymi ludźmi i zdobywa pierwsze doświadczenia z dziedziny współżycia społecznego. Na środowisko rodzinne składają się: struktura rodziny, atmosfera wychowawcza w domu, warunki materialne i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców i ogólna struktura środowiska.

Rodzina jednak nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania. Bezradność występować może w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego – problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób.

Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny jest częstym powodem zaniedbywania przez dzieci nauki, nierealizowania obowiązku szkolnego, demoralizacji oraz niskiej samooceny. Brak specjalistycznego wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w sprawowaniu opieki nad dziećmi i ich wychowaniu powoduje potencjalne zagrożenie związane z koniecznością umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

Wykres 4. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Nowa Sucha z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej w latach 2018-2020.

W 2018 roku bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych w gminie Nowa Sucha stwierdzono wśród 20 rodzin. W roku 2019 liczba rodzin wzrosła do 22, a w 2020 wynosiła już aż 42 rodziny.

Gmina zapewnia wsparcie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo– wychowawczych poprzez działania wspomagające rodziców, mających problemy w wypełnianiu obowiązków rodzicielskich, tak, aby zapobiec doprowadzeniu do sytuacji, w której dziecko, ze względu na jego dobro, zostałoby umieszczone w pieczy zastępczej.

Gminny program wspierania rodziny na lata 2019-2021 przyjęty został Uchwałą Nr VI/69/2019 Rady Gminy w Nowej Suchej z dnia 22 marca 2019 r. Cel główny programu to wspieranie rodzin mających problemy w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz zapobieganie dysfunkcjonalności rodzin poprzez prowadzenie działań i tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Cele szczegółowe to przede wszystkim wprowadzenie nowoczesnych metod pracy z rodziną i dzieckiem, wspieranie rodziny w wychowywaniu dzieci, jak również pomoc i wsparcie w prawidłowym funkcjonowaniu oraz stałe monitorowanie sytuacji rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Suchej zatrudnia asystenta rodziny na umowę-zlecenie. W 2019 roku z pomocy asystenta skorzystało 9 rodzin, w których wychowywało się 23 dzieci. Podobnie jak w latach ubiegłych zobowiązanych sądowo do współpracy z asystentem było 7 rodzin.

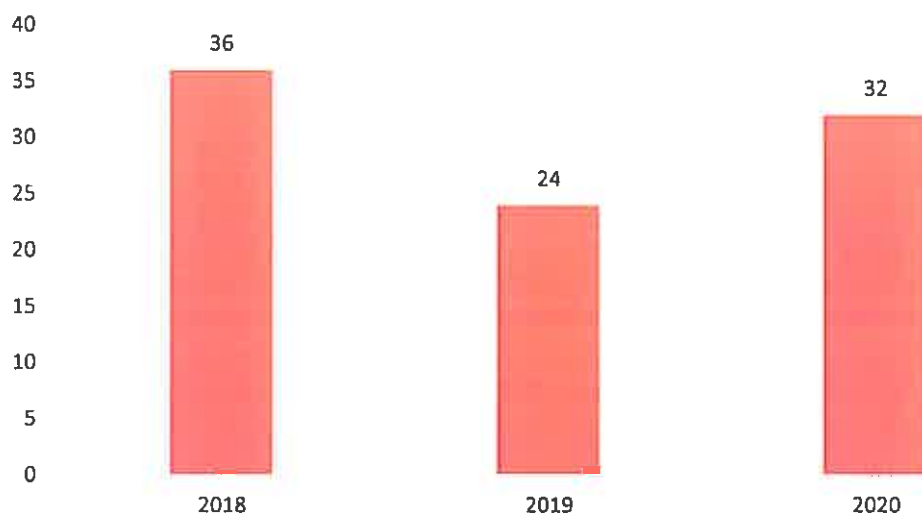
Bezrobocie

Bezrobociem określa się stan, w którym część zasobów pracy w wieku produkcyjnym jest zdolna do pracy, poszukuje jej, ale nie znajduje zatrudnienia. Innymi słowy, to efekt nierównowagi pomiędzy podażą na pracę a jej popytem. Na bezrobocie mają wpływ dwa rodzaje czynników: płacowe i pozapłacowe. Pierwsze są mechanizmem regulacji rozmiaru bezrobocia płacą realną. Czynniki pozapłacowe natomiast ograniczają popyt na pracę lub zwiększają jej podaż. Ten rodzaj zagrożenia społecznego niesie za sobą nie tylko negatywne konsekwencje dla osoby bezrobotnej pogarszając sytuację materialną, czy niekorzystnie wpływając na jej kapitał społeczny, ale także dla gospodarki kraju. Bezrobocie prowadzi do utraty produkcji, państwo zostaje obciążone finansowo, ponieważ następuje wzrost wydatków na świadczenia socjalne, a także słabnie kapitał ludzki.

Według stanu na koniec grudnia 2020 roku bezrobotnych z terenu Gminy Nowa Sucha zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Sochaczewie było 113 osób, w tym 56 kobiet i 57 mężczyzn.

Wykres 5. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Nowa Sucha z powodu bezrobocia w latach 2018-2020.

Dane GOPS w Nowej Suchej wskazują, że w latach 2018-2020 obserwuje się wzrost, a następnie spadek liczby rodzin korzystających w gminie z pomocy społecznej z powodu bezrobocia. W 2018 roku udzielono pomocy i wsparcia z powodu bezrobocia 36 rodzinom w gminie, w roku 2019- 24 rodzinom, natomiast w 2020 roku- 32 rodzinom.

Długotrwała lub ciężka choroba

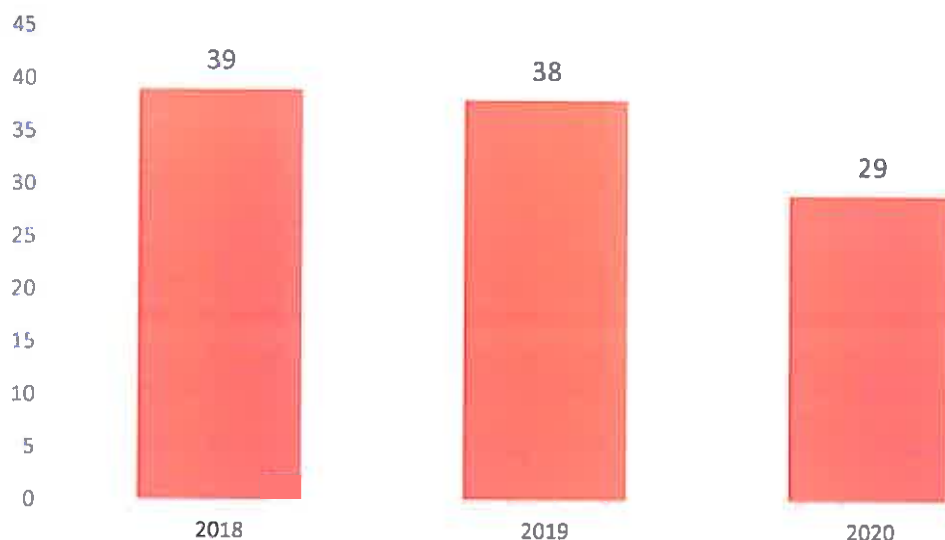

Problem długotrwałej choroby dotyczy osób, które z powodu posiadanego schorzenia pozostają przez długi czas pod opieką lekarską, a choroba, na którą cierpią, często nie jest możliwa do całkowitego wyleczenia, a jedynie minimalizowane są jej objawy. Ciężka choroba natomiast to taka, która zagraża życiu człowieka.

Otrzymanie pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby jest uzależnione również od tego, w jakim stopniu posiadane schorzenie utrudnia życie wnioskodawcy. Uwzględniane są takie okoliczności jak: wydatki ponoszone w związku z zakupem leków, wydatki związane z wyjazdami do specjalistów, utrudnienie w podjęciu zatrudnienia.

Wykres 6. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Nowa Sucha z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2018-2020.

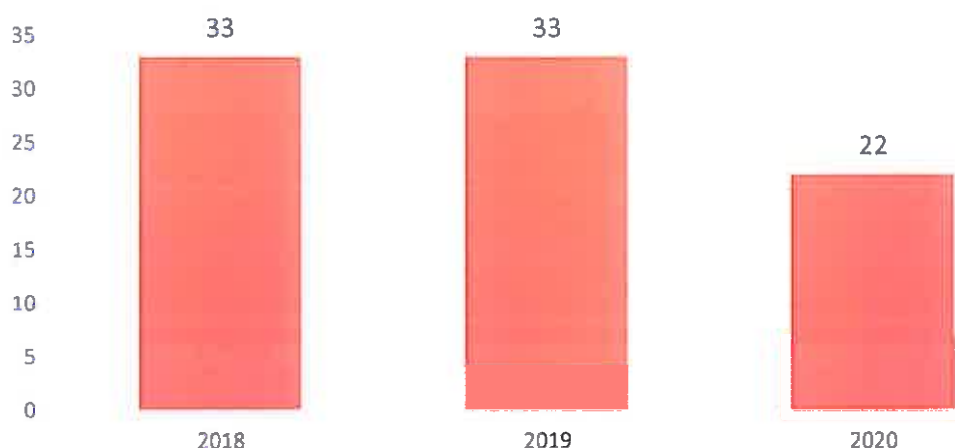
W 2018 roku w Gminie Nowa Sucha wśród ubiegających się o pomoc z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby było 39 rodzin. W roku 2019 liczba rodzin zmalała do 38 rodzin, a w roku 2020 ponownie zmniejszyła się do 29 rodzin.

Niepełnosprawność

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych definiuje osoby niepełnosprawne, jako osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej. Osoby niepełnosprawne to również te, które uzyskały orzeczenie o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów oraz dzieci posiadające orzeczenie o niepełnosprawności przed ukończeniem 16 roku życia.

Wykres 7. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Nowa Sucha z powodu niepełnosprawności w latach 2018-2020.

Dane GOPS w Nowej Suchej wskazują, że w latach 2018-2020 obserwuje się, spadek liczby rodzin korzystających w gminie z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności. W 2018 roku wśród ubiegających się o pomoc z powodu niepełnosprawności były 33 rodziny, w roku 2019 liczba ta utrzymywała się na tym samym poziomie, a w roku 2020 zmalała do 22 rodzin.

Pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej, a także pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie przysługuje zasiłek stały. Wysokość zasiłku stałego uzależniona jest od dochodów rodziny lub osoby samotnie gospodarującej i przysługuje w wysokości różnicy między kryterium dochodowym a dochodem osoby/rodziny. Kwota zasiłku stałego nie może być niższa niż 30 zł miesięcznie.

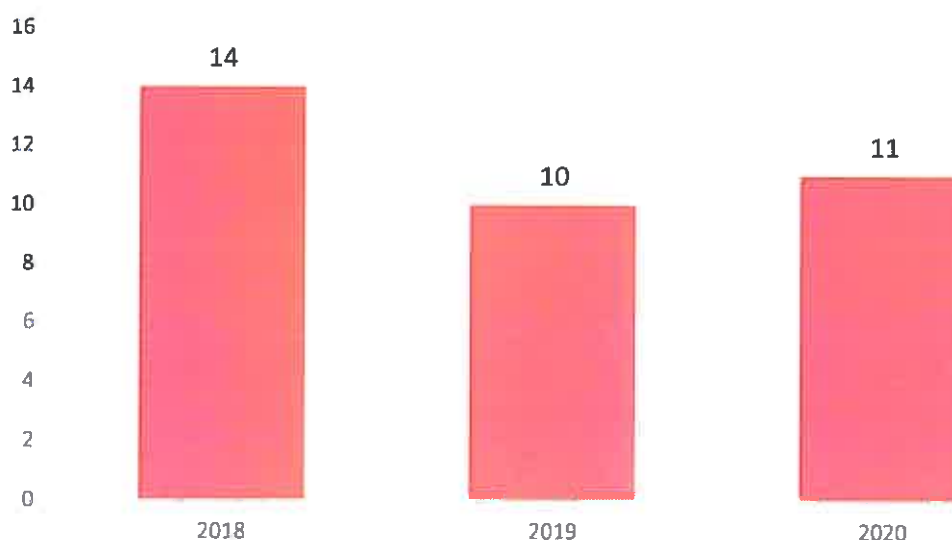
Uzależnienia

Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), uzależnienie to *psychiczny i fizyczny stan wynikający z interakcji między żywym organizmem a substancją chemiczną (do których należą: alkohol, narkotyki, nikotyna, leki) charakteryzujący się zmianami i innymi reakcjami takimi jak: konieczność przyjmowania danej substancji w sposób ciągły lub okresowy w celu doświadczania jej wpływu na psychikę lub by uniknąć objawów towarzyszących odstawieniu substancji.*

Alkoholizm jest chorobą spowodowaną nadużywaniem napojów alkoholowych, z którą wiązą zarówno konsekwencje zdrowotne dla uzależnionej osoby, jak również stanowi ona problem socjalny i przyczynia się do występowania patologii społecznych. Zjawisko alkoholizmu jest ściśle powiązane z występowaniem przestępczości, wypadkami w pracy, wypadkami drogowymi. Nadużywanie alkoholu przez któregoś z rodziców osłabia więzi rodzinne i skutkuje występowaniem dysfunkcji w pełnieniu ról rodzicielskich, a także często jest przyczyną stosowania przemocy domowej.

Wykres 8. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Nowa Sucha z powodu alkoholizmu w latach 2018-2020.

Dane GOPS w Gminie Nowa Sucha wskazują, że w latach 2018-2020 obserwuje się spadek, a następnie nieznaczny wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej

z powodu alkoholizmu. W 2018 roku udzielono pomocy i wsparcia z tego powodu 14 rodzinom w gminie, w roku 2019- 10 rodzinom, natomiast w 2020 roku- 11 rodzinom.

Podstawą prawną działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych w gminie jest ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Na podstawie art. 4 ust. 1, ust. 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ust.1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w każdym roku uchwalane są: Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Program Przeciwdziałania Narkomanii. Programy te są realizowane zgodnie z Narodowym Programem Zdrowia, o których mowa w art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2015 roku o zdrowiu publicznym uwzględniając cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz dotyczące przeciwdziałaniu narkomanii.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2019 roku obejmował szereg działań, których celem było ograniczenie szkód zdrowotnych i zaburzeń życia rodzinnego spowodowanych nadużywaniem alkoholu oraz zmniejszenia spożycia alkoholu wśród mieszkańców gminy.

Zadania ujęte w programie i sposoby realizacji tych zadań były ściśle związane z posiadanymi możliwościami prowadzenia określonych form pracy i jej wykonania, zasobów znajdujących się na terenie gminy oraz ewentualnej pomocy merytorycznej i materialnej ze strony podmiotów zewnętrznych.

W ramach działań prowadzonych na podstawie programu funkcjonował Punkt Konsultacyjny dla osób z problemami alkoholowymi, narkotykowymi, ich rodzin oraz ofiar przemocy, do którego podstawowych zadań należały:

- informowanie o chorobie alkoholowej i możliwościach leczenia uzależnienia,
- organizowanie warunków pierwszego kontaktu dla osób uzależnionych, prowadzenie oddziaływań motywujących do podjęcia terapii,

- udzielanie podstawowej pomocy psychologicznej i prawnej /doradztwa/ osobom i rodzinom, u których występuje problem alkoholowy,
- informowanie o instytucjach, organizacjach i ruchach samopomocowych działających na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
- utrzymywanie kontaktu z osobami uczestniczącymi w programach terapii uzależnienia,
- współpraca z grupą wstępną dla uzależnionych.

Członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przeprowadzali rozmowy motywujące do podjęcia leczenia, zobowiązywali do stawienia się na badanie diagnostyczne do odpowiednich placówek. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ściśle współdziałała z Zespołem Interdyscyplinarnym i Komisariatem Policji w związku z interwencjami domowymi i zjawiskami przemocy w rodzinie na podstawie procedury „Niebieskie Karty”.

Dla mieszkańców gminy borykających się z problemami przemocy w rodzinie i alkoholizmu istnieje możliwość rozmowy ze specjalistą poprzez interwencyjny telefon zaufania.

We wszystkich szkołach na terenie gminy realizowano szkolne programy profilaktyczne w zakresie profilaktyki uzależnienia od alkoholu oraz propagowania zdrowego stylu życia. Działaniami podejmowanymi w ramach programów profilaktycznych zostali objęci zarówno uczniowie jak i ich rodzice. Programy realizowane przez szkoły to: „Postaw na rodzinę”, „Zachowaj trzeźwy umysł” „Bezpieczny Niechroniony”. We wszystkich szkołach na terenie gminy odbywały się lekcje wychowawcze, zajęcia z pedagogiem szkolnym oraz warsztaty ze specjalistami.

Zostały również przeprowadzone dwa szkolenia. Jedno w zakresie podstawowej wiedzy na temat problematyki alkoholowej, zgodnie z wymaganiami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Zespołu Interdyscyplinarnego. Natomiast drugie szkolenie dotyczyło profilaktyki i zajęć profilaktycznych wobec wyzwań współczesności, czyli nie tylko problemów związanych z używaniem alkoholu przez

młodzież, ale także spowodowanych nowymi formami uzależnień behawioralnych to jest np. uzależnieniem od sieci społecznościowych, internetu, e-papierosów itp.

Przemoc w rodzinie

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie *przemoc w rodzinie (zwana także potocznie przemocą domową), to jednorazowe albo cyklicznie powtarzające się, umyślne działanie lub zaniechanie działań koniecznych do ochrony zdrowia i życia, naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych (małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, osoba pozostająca we wspólnym pożyciu), a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących narażające te osoby w szczególności na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.* Wyróżnia się przemoc fizyczną (naruszenie nietykalności fizycznej), przemoc psychiczną (naruszenie godności osobistej), przemoc seksualną (naruszenie intymności), przemoc ekonomiczną (naruszenie własności) oraz zaniedbanie (naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich).

Jednym z nadrzędnych i długofalowych celów polityki prorodzinnej państwa jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań aspołecznych, grożących patologiami, w tym przemocą domową. W tym celu, zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie utworzono Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dla Gminy Nowa Sucha na lata 2019-2024 i przyjęty uchwałą Nr VI/70/2019 Rady Gminy w Nowej Suchej z dnia 22 marca 2019 r. oraz zmieniony Uchwałą Nr VIII/87/2019 Rady Gminy w Nowej Suchej z dnia 31 maja 2019 r. Celem programu jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy na terenie gminy, rozwijanie świadomości, prowadzenie działań interwencyjnych wobec mieszkańców doznających przemocy. Realizacja zakładanych celów ma wpłynąć na spadek liczby przypadków przemocy, zmiany postaw społecznych wobec zjawiska, zwiększenie zaangażowania społeczności w sprawy przeciwdziałania przemocy.

Działania na rzecz osób i rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie mają charakter interdyscyplinarny, a więc opierają się na współpracy służb, które dysponując wiedzą, doświadczeniem, narzędziami oraz kompetencjami w danej dziedzinie łączą swoje siły, celem udzielenia kompleksowej pomocy rodzinie.

Przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Nowej Suchej funkcjonuje Zespół interdyscyplinarny. Do zadań zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie należy:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy;
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą;
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- tworzenie grup roboczych;
- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie;
- prowadzenie sprawozdawczości w zakresie realizowanych zadań;
- powoływanie grup roboczych;
- dokumentowanie działań Zespołu oraz grup roboczych;
- koordynowanie działań instytucji realizujących procedurę Niebieska Karta.

W 2019 roku odbyło się 5 spotkań zespołu i 28 spotkań grup roboczych. Procedura Niebieskiej Karty prowadzona była wobec 17 rodzin.

Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców Gminy Nowa Sucha

Jednym z głównych założeń niniejszej *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Nowa Sucha na lata 2022 - 2028* jest przedstawienie problemów występujących w społeczności lokalnej gminy oraz wskazanie kierunków ich rozwiązywania. Zdiagnozowanie problemów społecznych było możliwe między innymi poprzez przeprowadzenie badań wśród mieszkańców gminy.

Badania zostały przeprowadzone na początku 2021 roku i miały charakter ankiety. Obejmowały trzy grupy reprezentujące lokalne środowiska:

- 1) dorośli mieszkańcy
- 2) dzieci i młodzież szkolna
- 3) sprzedawcy i właściciele punktów sprzedaży alkoholu.

Celem badań była diagnoza problemów społecznych związane z nadużywaniem alkoholu, nikotyny, dopalaczy i narkotyków, uzależnieniem od hazardu, przemocą w rodzinie oraz w środowisku szkolnym, cyberprzemocą, a także postawami społecznymi wobec tychże zjawisk.

Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Nowa Sucha w opinii dorosłych mieszkańców

---

Badania miały charakter ankiety i obejmowały mieszkańców Gminy Nowa Sucha, którzy ukończyli osiemnasty rok życia. Respondenci zostali poinformowani o anonimowym charakterze ankiety oraz możliwości rezygnacji z badania w dowolnym momencie.

W badaniu wzięło udział łącznie 100 osób. Badaniem objęto 45 kobiet oraz 55 mężczyzn.

Celem badania była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności obejmujących:

- postawy społeczne dotyczące problemów istotnych w środowisku lokalnym,
- zagadnienia związane z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze,

- zagadnienia związane ze spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu oraz problematyką uzależnienia,
- zagadnienia związane z uzależnieniem od papierosów oraz e-papierosów,
- zagadnienia związane z uzależnieniem od hazardu,
- zagadnienia związane z przemocą w rodzinie, w tym przekonania dotyczące modelu wychowania dzieci i młodzieży w kontekście stosowania kar fizycznych,
- zagadnienia związane z cyberprzemocą oraz uzależnieniami od czynności związanych z nowymi technologiami.

Podstawowe problemy społeczne w opinii mieszkańców

W pierwszej części badania respondenci zostali poproszeni o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym. Przyjętą w tych badaniach miarą ważności różnych problemów społecznych jest odsetek mieszkańców, którzy wskazują dany problem, jako bardzo ważny. Poniższa tabela przedstawia rozkład uzyskanych odpowiedzi:

Tabela 3. Ocena ważności lokalnych problemów społecznych przez badanych mieszkańców.

<i>Problem</i>	<i>Bardzo istotny</i>	<i>Raczej istotny</i>	<i>Raczej nieistotny</i>	<i>Zdecydowanie nieistotny</i>
	<i>ny</i>	<i>ny</i>	<i>ny</i>	<i>totny</i>
Zanieczyszczenie powietrza (smog)	33%	63%	3%	1%
Zanieczyszczenie wody	10%	57%	32%	1%
Zanieczyszczenie krajobrazu (zaśmiecenie)	49%	43%	7%	1%
Bezrobocie	8%	78%	13%	1%
Bieda, ubóstwo	7%	63%	25%	5%
Bezdomność	5%	58%	25%	12%
Wzrost przestępczości	8%	48%	25%	19%
Kryzys rodziny	10%	51%	18%	21%

Kryzys norm moralnych	15%	49%	14%	22%
-----------------------	-----	-----	-----	-----

Uzyskane wyniki pozwalają stwierdzić, że najpoważniejszymi problemami społecznymi w opinii pełnoletnich mieszkańców Gminy Nowa Sucha jest **zanieczyszczenie powietrza- łącznie 96%** oraz **zanieczyszczenie krajobrazu – łącznie 82%**⁵. Z kolei za najmniej istotne problemy społeczne mieszkańcy uznali **kryzys rodziny- łącznie 39%** oraz **wzrost przestępczości- łącznie 44%**⁶.

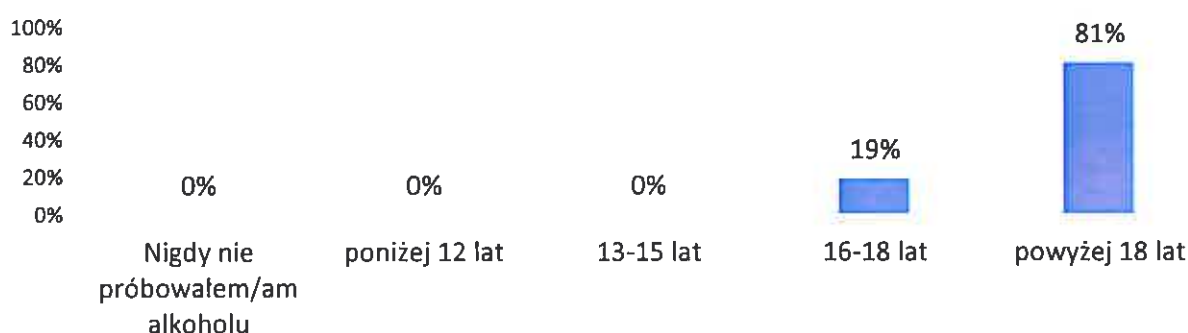
Problem uzależnień na terenie Gminy Nowa Sucha- dorośli mieszkańcy

W ankiecie przeprowadzonej wśród mieszkańców Gminy Nowa Sucha zbadano postawy i przekonania dorosłych mieszkańców na temat alkoholu.

Pierwszą z poruszanych kwestii był **wiek inicjacji alkoholowej**. Badani mieszkańcy określając wiek inicjacji alkoholowej najczęściej wskazywali na wiek **powyżej 18 roku życia-81%**.

Pozostałe **19%** zadeklarowało, że inicjacja alkoholowa miała u nich miejsce w wieku **między 16 a 18 lat**.

Wykres 9. . Wiek inicjacji alkoholowej- dorośli mieszkańcy:

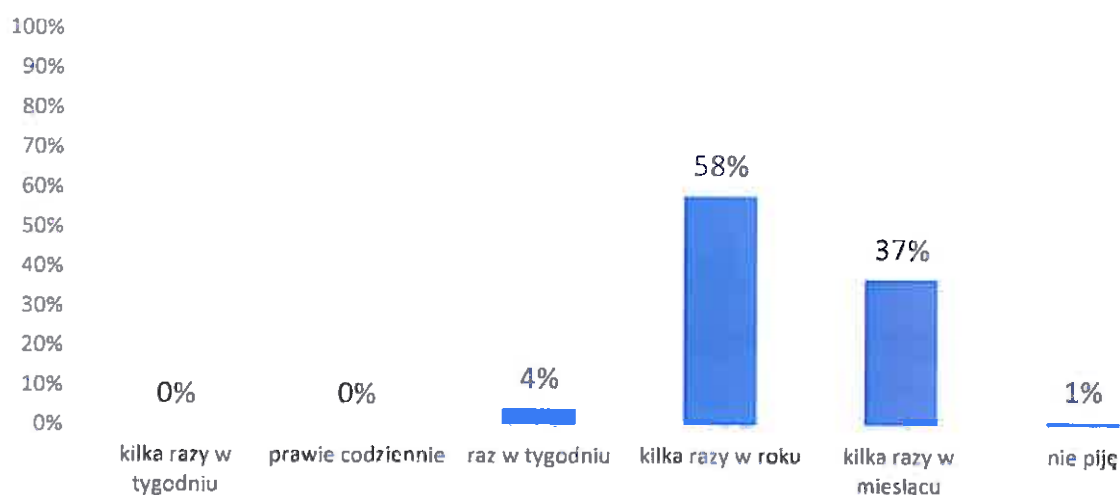
Kolejną kwestią była **częstotliwość spożywania alkoholu**. Nieco ponad 1/3 badanych- **37%** zadeklarowało, że spożywa alkohol **kilka razy w miesiącu**. Poza tym, **58%** respondentów, to osoby deklarujące spożywanie alkoholu **kilka razy w roku**,

⁵Sumy odpowiedzi: *bardzo istotny i raczej istotny*.

⁶ Suma odpowiedzi: *raczej nieistotny i zdecydowanie nieistotny*.

a **4%** to osoby pijące alkohol **raz w tygodniu**. Natomiast **1%** mieszkańców zadeklarowało **abstynencję**.

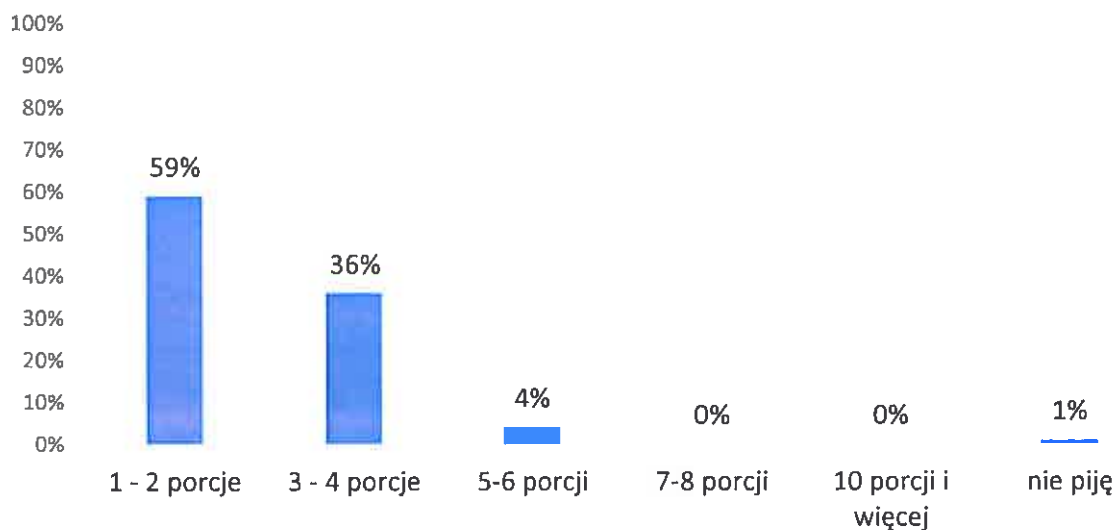
Wykres 10. Częstotliwość spożywania alkoholu- dorośli mieszkańcy.

Oprócz częstotliwości spożywania alkoholu interesujące były także **ilości jego jednorazowego wypicia**. Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10g czystego, 100% alkoholu) zawarta jest w ok. 250 ml piwa o mocy 5% (pół butelki), w ok. 100 ml wina o mocy 12% (jeden kieliszek wina) oraz w ok. 30 ml wódki o mocy 40% (mały kieliszek wódki).

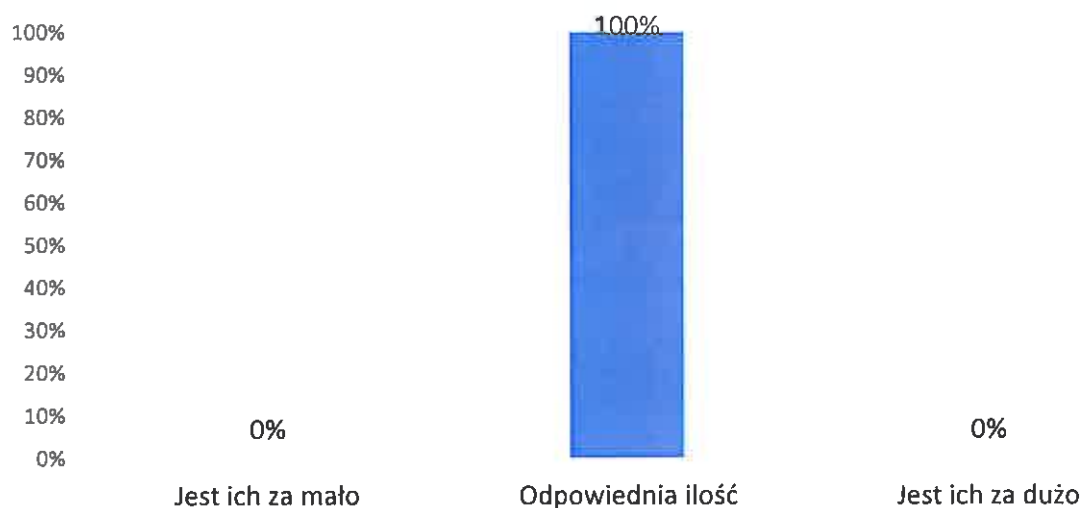
Badani deklarowali najczęściej, że spożywają jednorazowo 1-2 porcje alkoholu- 59%. Pozostali przyznali, że **spożywają jednorazowo 3-4 porcje alkoholu- 36%** lub **5-6 porcji- 4%**. W tym pytaniu **1%** badanych zadeklarowało abstynencję. Wobec tego należy uznać, że większość mieszkańców nie spożywa jednorazowo znacznych ilości alkoholu.

Wykres 11. Ilość porcji alkoholu wypijanych podczas "standardowego" picia- dorośli mieszkańcy.

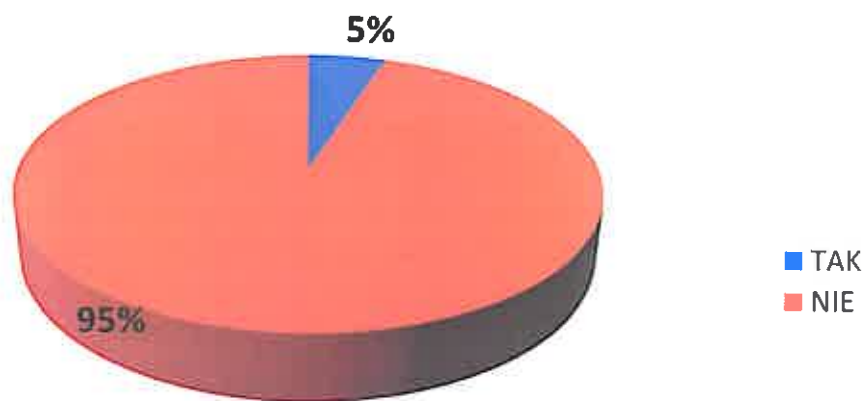
Wszyscy badani mieszkańcy Gminy Nowa Sucha uważają, że w okolicy znajduje się odpowiednia liczba punktów, w których można kupić alkohol.

Wykres 12. Stopień dostępności lokali w Gminie Nowa Sucha, w których można kupić alkohol w opinii dorosłych mieszkańców.

Co ważne, **tylko 5%** badanych wie gdzie może zgłosić się po pomoc osoba uzależniona od alkoholu. Badani mieszkańcy, jako instytucje pomocowe w tym zakresie najczęściej wskazywali terapeutę oraz lekarza.

Wykres 13. Czy wie Pani/Pan gdzie może zgłosić się po pomoc osoba uzależniona od alkoholu?

Zachowania związane z piciem alkoholu są w dużej mierze uwarunkowane postawami. Natomiast postawy zależą m. in. od wiedzy na temat szkodliwego działania alkoholu, a także emocji i motywacji, które towarzyszą jego spożywaniu.

Respondenci zostali poproszeni o wskazanie, w jakim stopniu zgadzają się z określonymi stwierdzeniami. Pierwsze ze stwierdzeń dotyczyło mitu, jakoby alkohol zawarty w „słabszych” napojach (piwie, winie) był mniej szkodliwy niż ten zawarty w wysokoprocentowych napojach (np. w wódce). Wyniki świadczą o tym, że to błędne przekonanie jest rozpowszechnione wśród dorosłej społeczności Gminy Nowa Sucha, ponieważ **100% badanych** zaznaczyło, iż **raczej zgadza się z powyższym stwierdzeniem**.

Kolejne stwierdzenie badające postawy względem alkoholu dotyczyło dostępności i kontroli sprzedaży alkoholu. **Łącznie 100% badanych mieszkańców nie zgadza się ze stwierdzeniem, że „dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany”**. Dodatkowo, **99% respondentów** ocenia osoby pijące alkohol, jako **zagrożające lub raczej zagrożające bezpieczeństwu w środowisku lokalnym**. Jednocześnie **8% badanych** uważa, że osoby nieletnie mają łatwość w zakupie alkoholu w lokalnych sklepach.

Zdecydowana większość respondentów uważa, że **kobiety w ciąży nie mogą pić bezpiecznie** nawet niewielkich ilości alkoholu (**94%**), a także, że **prowadzenie samochodu po spożyciu alkoholu jest zabronione (98%)**⁷. Jednocześnie, **98% badanych** zgadza się co do tego, że **alkohol nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych**. Powyższe wyniki świadczą pośrednio o wysokim poziomie wiedzy mieszkańców Gminy Nowa Sucha na temat negatywnych skutków spożywania alkoholu.

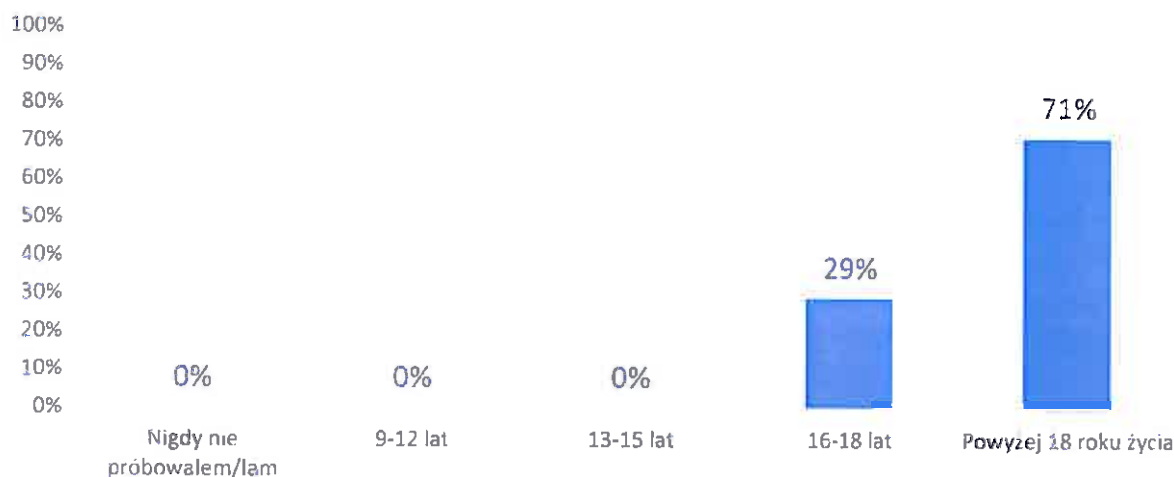
⁷ Suma odpowiedzi „raczej nie zgadzam się” oraz „zdecydowanie nie zgadzam się”.

Tabela 4. Zgodność z twierdzeniami na temat alkoholu- dorośli mieszkańcy.

Twierdzenie	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Raczej niezgadzam się	Zdecydowanie niezgadzam się
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	0%	100%	0%	0%
Dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany.	0%	0%	99%	1%
Osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w moim środowisku lokalnym.	98%	1%	1%	0%
Osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach.	3%	5%	59%	33%
Picie alkoholu pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.	0%	2%	3%	95%
Prowadzenie samochodu ponieważ jest mało alkoholu jest bezpieczne.	0%	2%	0%	98%
Kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu.	0%	6%	1%	93%

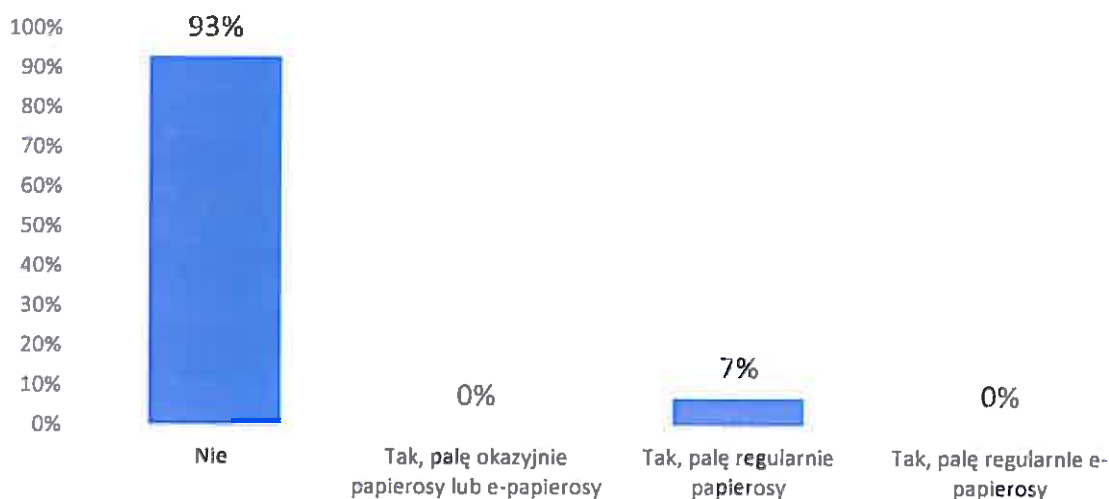
Pierwszą z poruszanych kwestii w obszarze nikotyna, był wiek inicjacji nikotynowej. Jak wynika z badań, 71% respondentów zapaliło pierwszego papierosa w wieku powyżej 18 lat. Kolejne 29% deklaruje, że inicjacja nikotynowa miała miejsce, gdy mieli między 16 a 18 lat.

Wykres 14. Wiek inicjacji nikotynowej- dorośli mieszkańcy.

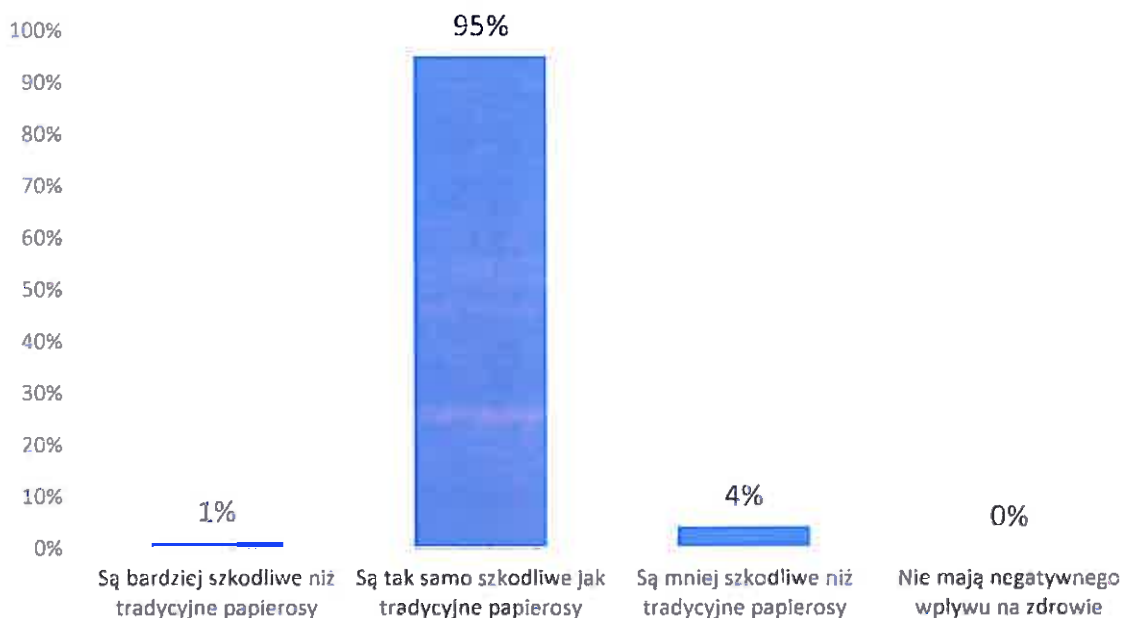
W ciągu ostatnich lat można zaobserwować tendencję do zmniejszania się ilości osób palących papierosy. Większość badanych, bo aż **93%** odpowiedziało, że aktualnie **nie pali papierosów**. Natomiast **7%** wskazało, że **pali regularnie papierosy**.

Wykres 15. Czy pali Pan/Pani papierosy lub e-papierosy?

95% respondentów wskazuje, że **e-papierosy są tak samo szkodliwe, jak tradycyjne papierosy**. Z kolei **1%** badanych uważa, że **e-papierosy są bardziej, a 4%, że są mniej szkodliwe niż klasyczne papierosy**. Nikt z badanych nie twierdzi, że e-papierosy w ogóle nie mają negatywnego wpływu na zdrowie.

Wykres 16. Jak Pana/Pani zdaniem palenie e-papierosów wpływa na zdrowie?

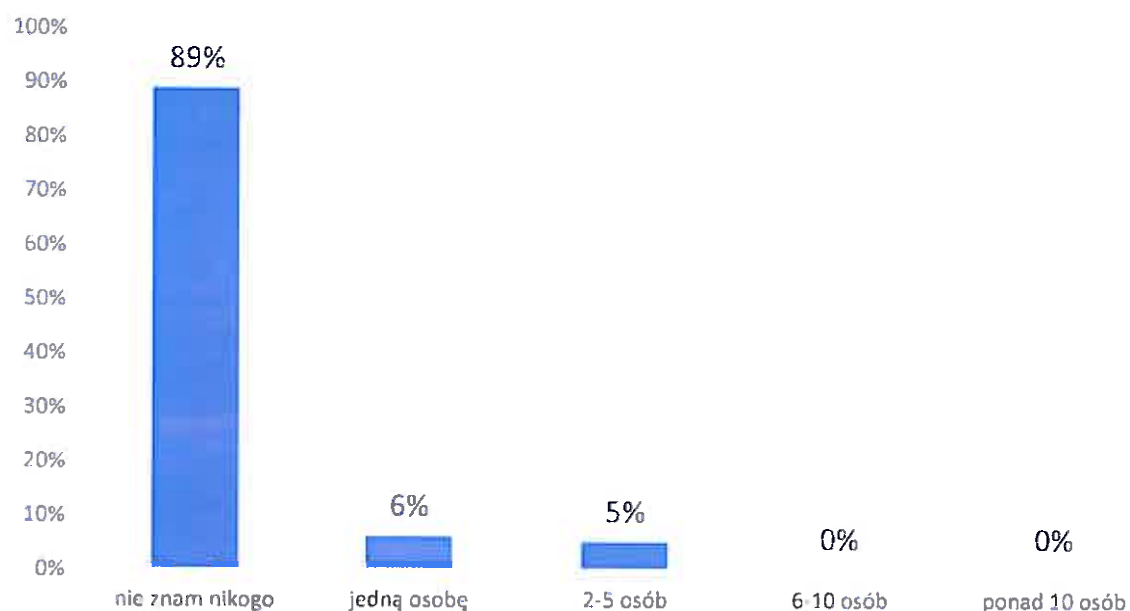
Według danych z badań populacyjnych odsetek osób, które miały kontakt z narkotykami w ciągu ostatniego roku w Polsce jest 16 razy niższy od odsetka osób mających kontakt z alkoholem. Używanie alkoholu w ciągu ostatniego roku odnotowano na poziomie 89,7% (badanie z 2014 roku), podczas gdy w przypadku narkotyków odsetek wyniósł 5,4% (dane dla osób w wieku 15-64 lata)⁸.

89% badanych twierdzi, że nie ma w swoim otoczeniu osób przyjmujących substancje odurzające. Jednocześnie, łącznie 11% respondentów zna co najmniej jedną osobę zażywającą substancje psychoaktywne: narkotyki lub dopalacze.

Wykres 17. Ile zna Pan/Pani osób (osobiście lub „ze słyszenia”), które przyjmują substancje odurzające (narkotyki lub dopalacze)?

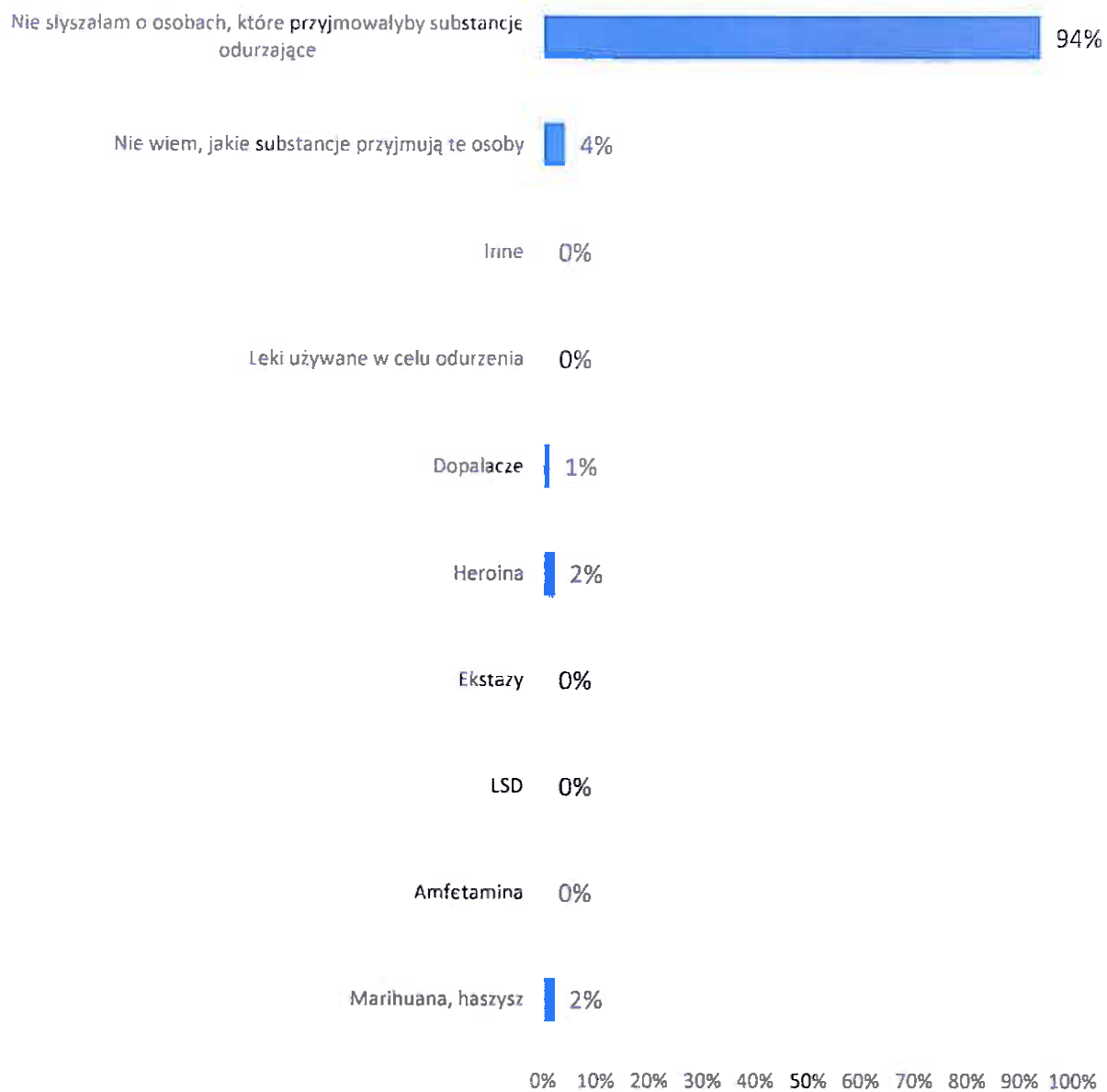
⁸ Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, *Raport o stanie narkomanii w Polsce- 2019*, Warszawa 2019.

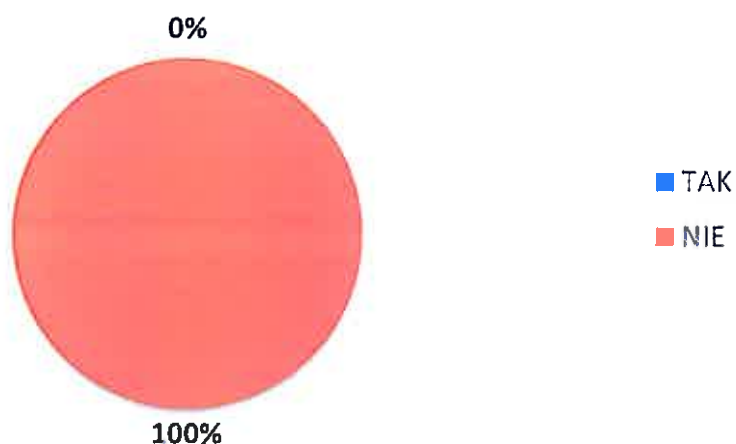
Wśród najczęściej stosowanych w środowisku lokalnym substancji znalazły się **marihuana/haszysz oraz heroina**— po 2% respondentów zna osoby, które przyjmują te substancje. Poza tym, 1% mieszkańców wskazuje, że zna osoby, które przyjmują **dopalacze**. W tym pytaniu 94% wskazuje, że **nigdy nie słyszało o osobach**, które przyjmowałyby owe substancje, a 4% przyznaje, że **nie wie jakie substancje zażywają owe osoby**.

Wykres 18. Jakie substancje odurzające są najczęściej przyjmowane przez osoby, które znasz (pytanie wielokrotnego wyboru)?

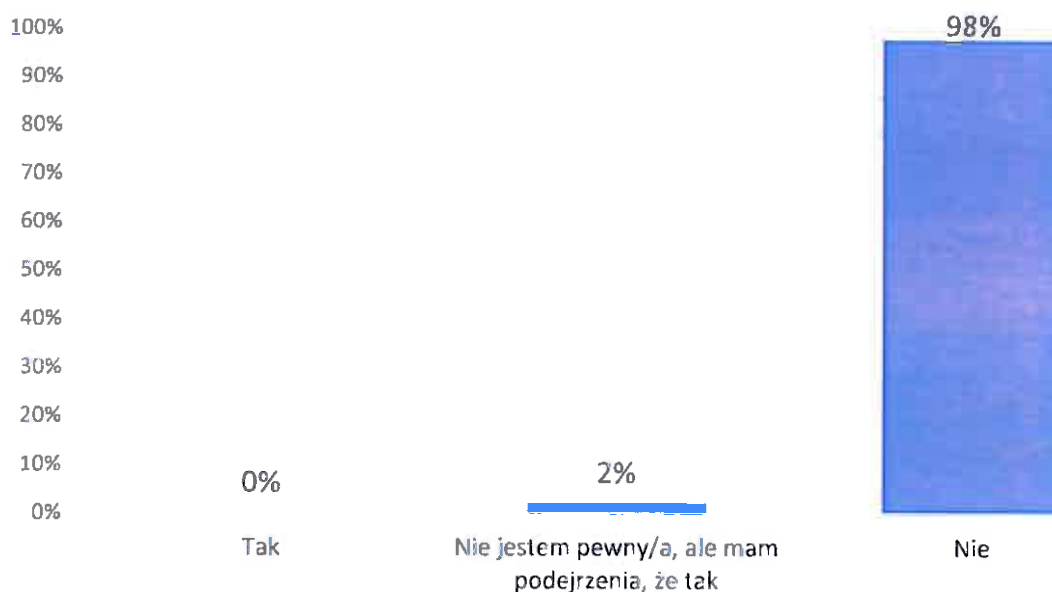
Żaden z respondentów nie wie, gdzie może nabyć substancje psychoaktywne takie, jak narkotyki czy dopalacze.

Wykres 19. Czy wie Pan/Pani gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze?

Zdecydowana większość mieszkańców Gminy Nowa Sucha- 98%nie zna osobiście, lub „ze słyszenia” osób uzależnionych od leków. Pozostałe 2% respondentów przyznaje, iż podejrzewa, że pewne osoby, które znają są uzależnione od leków, ale nie mają co do tego pewności.

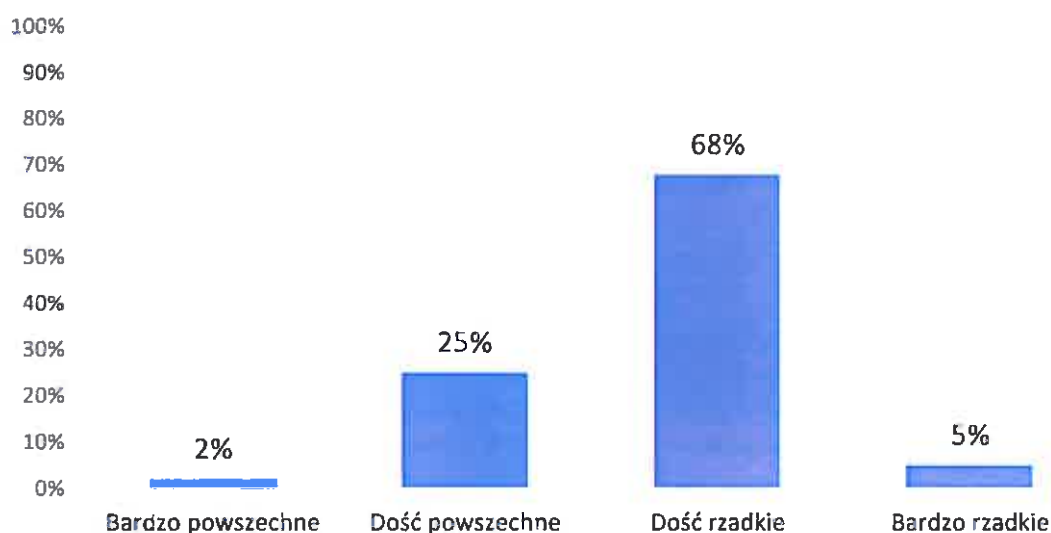
Wykres 20. Czy w Pana/Pani otoczeniu są osoby (znane osobiście lub „ze słyszenia”) uzależnione od leków?

O hazardzie mówi się, że jest to ukryty nałóg, ponieważ nie widać od razu wyraźnych symptomów uzależnienia. Niestety, uzależnienie od hazardu często współwystępuje z innymi problemami, jak nadużywanie alkoholu czy narkotyków. Pierwsze kroki w świecie hazardu, to zwykle korzystanie z gier internetowych, automatów czy zakładów bukmacherskich. Zapytano mieszkańców Gminy Nowa Sucha o ich doświadczenia z tego typu formami rozrywki. Wyniki wskazują, że pewien odsetek mieszkańców gminy w korzysta z gier losowych.

W subiektywnej ocenie większości przebadanych mieszkańców **zjawisko uzależnienia od hazardu jest bardzo i dość rzadkie – łącznie 73%**. Tym samym, 27% badanych ocenia uzależnienie od hazardu, jako **dość powszechny problem w ich środowisku lokalnym**.

Wykres 21. Jak ocenia Pan/Pani rozpowszechnienie uzależnienia od hazardu w Pana/Pani środowisku?

Istotny jest również fakt, że **żaden z respondentów nie wie, gdzie mogą zgłosić się osoby uzależnione od hazardu**.

Wykres 22. Czy wie Pan/Pani gdzie może uzyskać pomoc osoba uzależniona od hazardu w Panu/Pani środowisku?

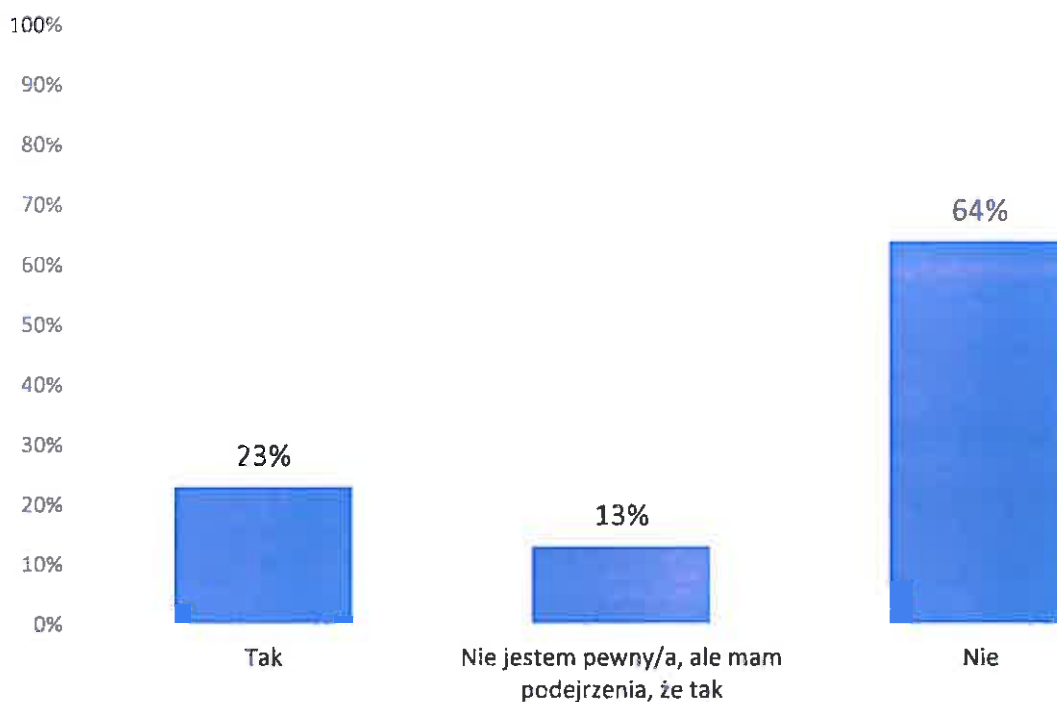

Kolejnym zagadnieniem badanym w ramach ankiety była cyberprzemoc. Zjawisko cyberprzemocy najkrócej definiuje się jako przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych. (...) Podstawowe formy zjawiska to nękanie, straszenie, szantażowanie z użyciem Sieci, publikowanie lub rozsyłanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów z użyciem Sieci oraz podszywanie się w Sieci pod kogoś wbrew jego woli. Do działań określanych mianem cyberprzemocy wykorzystywane są głównie: poczta elektroniczna, czaty, komunikatory, strony internetowe, blogi, serwisy społecznościowe, grupy dyskusyjne, serwisy SMS i MMS⁹.

Badania wykazały, że cyberprzemoc jest dość rozpowszechnionym problemem wśród lokalnej społeczności. Mianowicie, **23% badanych ma w swoim otoczeniu osoby, które padły ofiarą przestępstwa internetowego** (np. włamania na konto, oszustwa, wyłudzenia, zniesławienia), a **13% nie jest pewne, ale ma podejrzenia, że tak właśnie się stało**. Natomiast **64% badanych przyznaje, że nie zna w swoim otoczeniu osób, które padły ofiarą cyberprzemocy**.

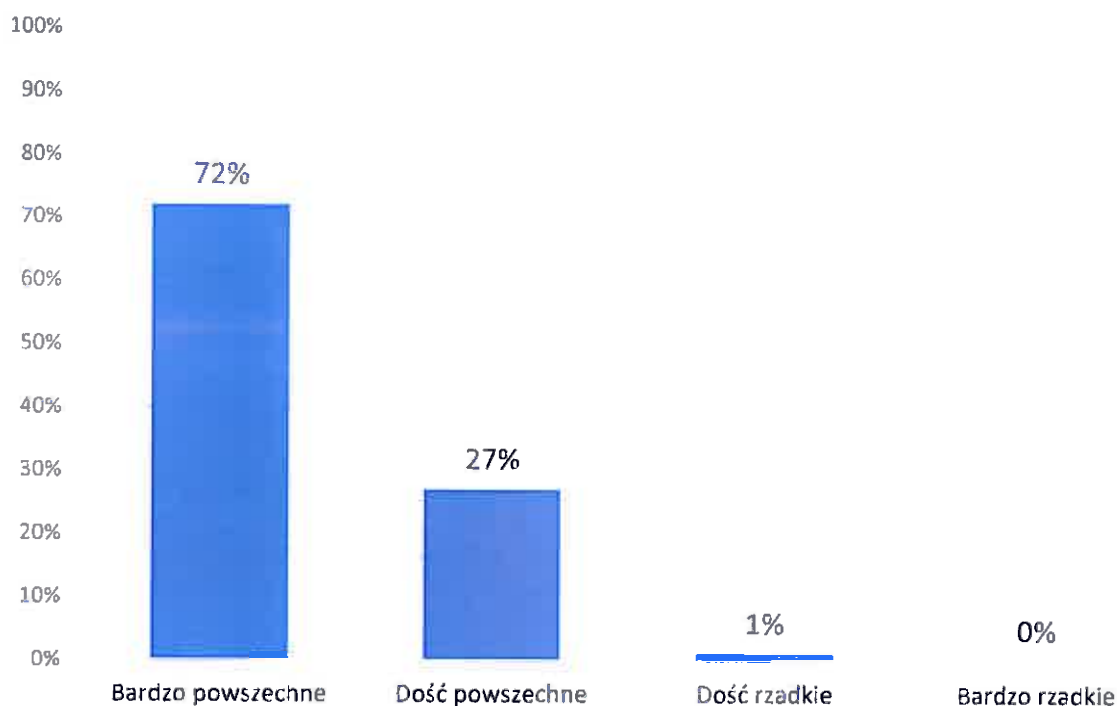
⁹ Wojtasik, Ł. *Cyberprzemoc - charakterystyka zjawiska*.

Wykres 23. Czy w Pana/Pani otoczeniu są osoby (znane osobiście lub „ze słyszenia”), które padły ofiarą przestępstwa internetowego (np. włamania na konto, oszustwa, wyłudzenia, zniesławienia)?

Niepokojące są dane związane są z subiektywnym oszacowaniem uzależnienia od komputerów lub Internetu w środowisku lokalnym. Łącznie aż **99%** mieszkańców Gminy Nowa Sucha uważa, że tego typu **uzależnienie jest dość i bardzo powszechne** w ich środowisku lokalnym, a pozostałe **1%** ocenia je, **jako dość rzadkie zjawisko**.

Wykres 24. Jak ocenia Pan/Pani rozpowszechnienie uzależnienia od komputerów/internetu w Pana/Pani środowisku?

Zjawisko przemocy w rodzinie w subiektywnej opinii dorosłych mieszkańców

Respondenci otrzymali propozycje czterech stwierdzeń dotyczących wychowania dzieci, do których trafności mieli się odnieść. Uzyskane **wartości pozwalają sądzić, że większość mieszkańców Gminy Nowa Sucha nie przejawia postaw wychowawczych, które są charakterystyczne dla autokratycznego modelu wychowania** (model ten zakłada wyraźny dystans między rodzicami a dzieckiem. Rodzice kontaktują się z nim w sposób formalny, starają się kierować dzieckiem wydając polecenia i zakazy. Uznają tylko racje własne, nie tolerują sprzeciwu. W razie nieposłuszeństwa stosują surowe kary. Od dzieci wymaga się bezwzględnej karności i posłuszeństwa, podporządkowania się wszystkim poleceniom i nakazom rodziców).

Stwierdzenie „Aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa” spotkało się z aprobatą wszystkich respondentów – 100% mieszkańców raczej zgadza się z takim stwierdzeniem. Jednocześnie, łącznie 100% badanych zdecydowanie lub raczej zgadza się, że kary fizyczne powinny być zakazane prawem.

Tym samym, kolejne twierdzenie: „Dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek” spotkało się z negacją 100% respondentów. Dodatkowo, łącznie 100% badanych zdecydowanie lub raczej nie zgadza się ze stwierdzeniem, że stosowanie kar fizycznych hartuje dziecko i pozwala sobie lepiej radzić w przyszłości.

Ponadto, 100% badanych uważa, że nawet łagodne kary fizyczne są oznaką przemocy w rodzinie, a 51% wskazuje, że bicie dziecka to oznaka bezradności rodziców.

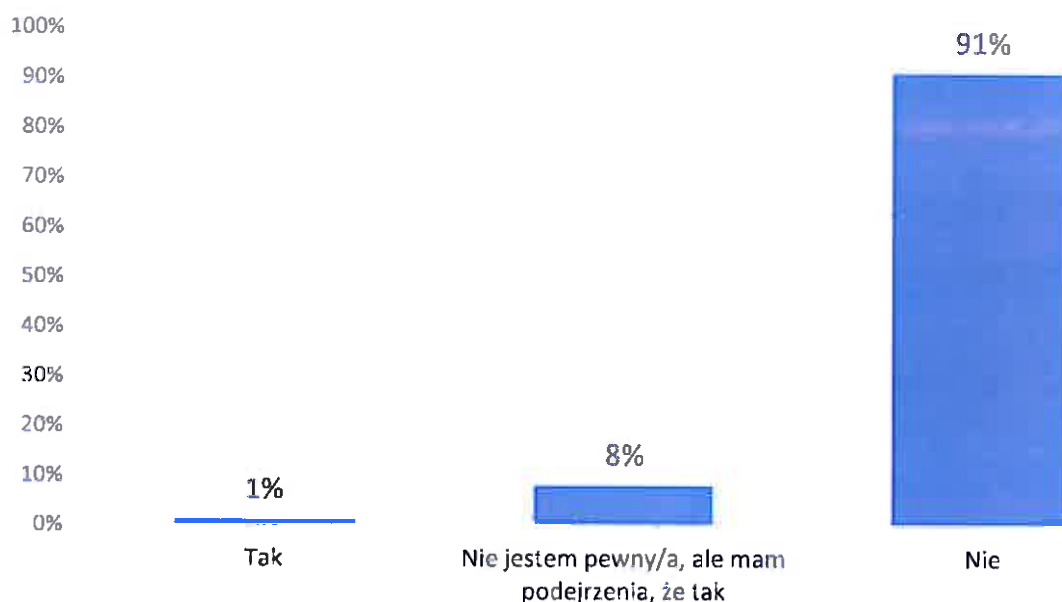
Tabela 5. Przekonania dotyczące wychowania.

Twierdzenie	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Raczej nie zgadzam się	Zdecydowanie nie zgadzam się
Aby prawidłowo wychować dziecko należy od czasu do czasu dawać klapsa.	0%	100%	0%	0%
Dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek.	0%	0%	99%	1%
Stosowanie kar fizycznych powinno być zakazane prawem.	99%	1%	0%	0%
Kary fizyczne hartują dziecko i pozwalają mu lepiej radzić sobie w przyszłości.	0%	0%	33%	67%
Łagodne kary fizyczne nie są przemocą w rodzinie.	0%	0%	1%	99%
Bicie dziecka jest oznaką bezradności rodziców.	8%	43%	0%	49%

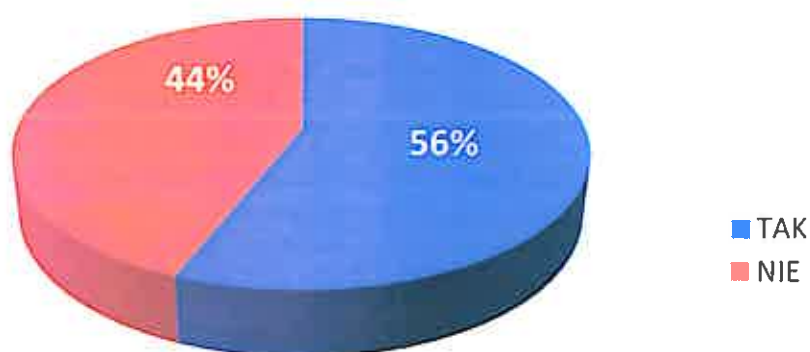
Łącznie 9% respondentów ma w swoim otoczeniu osoby, które doświadczają przemocy w rodzinie lub podejrzewa, że tak się dzieje.

Wykres 25. Czy w Pana/Pani otoczeniu są osoby (znane osobiście lub "ze słyszenia") doświadczające przemocy w rodzinie?

Wśród badanych mieszkańców 56% wie do jakich instytucji może zgłosić się osoba doświadczająca przemocy w rodzinie. Respondenci najczęściej wskazywali Policję. Tym samym, 44% respondentów nie wie, gdzie szukać pomocy w sytuacji doświadczania przemocy.

Wykres 26. Czy wie Pan/Pani gdzie może uzyskać pomoc ofiara przemocy w Pana/Pani rejonie zamieszkania?

W dalszej części ankiety badane były przekonania dotyczące przemocy oraz funkcjonujące w społeczności lokalnej mity.

100% badanych raczej zgadza się ze stwierdzeniem, że przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol. Warto pamiętać, że spożywanie alkoholu nasila tendencję do stosowania przemocy, ale nie jest jej bezpośrednią przyczyną.

W społeczeństwie jest obecne przekonanie, że przemoc zdarza się tylko w tzw. „złych domach” – **100% mieszkańców Gminy Nowa Sucha raczej nie zgadza się z tym przekonaniem. Wszyscy respondenci zgadzają się ze stwierdzeniem, że ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.**

Poniższe wartości dotyczą łącznych odpowiedzi: *raczej prawdziwe i zdecydowanie prawdziwe*:

- „Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać” – **1%;**
- „Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary” – **1%;**
- „Gdyby ofiara naprawdę cierpiała, odeszłaby od sprawcy”- **1%;**
- „Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych” – **3%;**
- „Nie ma czegoś takiego jak gwałt w małżeństwie”- **1%.**

Tabela 6. Przekonania dotyczące przemocy.

<i>Twierdzenie</i>	<i>Zdecydowanie prawdziwe</i>	<i>Raczej prawdziwe</i>	<i>Raczej nieprawdziwe</i>	<i>Zdecydowanie nieprawdziwe</i>
Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol.	0%	100%	0%	0%
Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego.	0%	0%	100%	0%
Ofiarą przemocy w rodzinie może być zarówno kobieta, jak i mężczyzna.	100%	0%	0%	0%
Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikomu nie powinno się wtrącać.	0%	1%	55%	44%
Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary.	0%	1%	1%	98%
Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych.	0%	3%	0%	97%
Gdyby ofiara naprawdziwie próbowała, odeszłaby od sprawcy.	0%	1%	0%	99%
Nie ma czegoś takiego jak gwałt w małżeństwie.	0%	1%	0%	99%

Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych sprzedawców napojów alkoholowych w Gminie Nowa Sucha

---

Niewątpliwie ważną grupą, która może zarysować szczególny obraz problemów związanych z alkoholem występujących na wsi są sami pracownicy punktów sprzedaży alkoholu, spotykający się codziennie w swojej pracy z konsumentami. Ich postawy wobec osób nabywających/konsumujących alkohol oraz przestrzeganie prawa w zakresie sprzedaży alkoholu mogą w znaczącym stopniu przyczynić się do ograniczenia problemów związanych z nadużywaniem alkoholu zarówno przez nieletnich jak i dorosłych.

Badanie zostało przeprowadzone wśród 13 sprzedawców napojów alkoholowych w punktach sprzedaży na terenie gminy. Grupa badana stanowiła 12 kobiet i 1 mężczyznę- 12 osób to pracownicy w badanych punktach, a 1 osoba to właściciel.

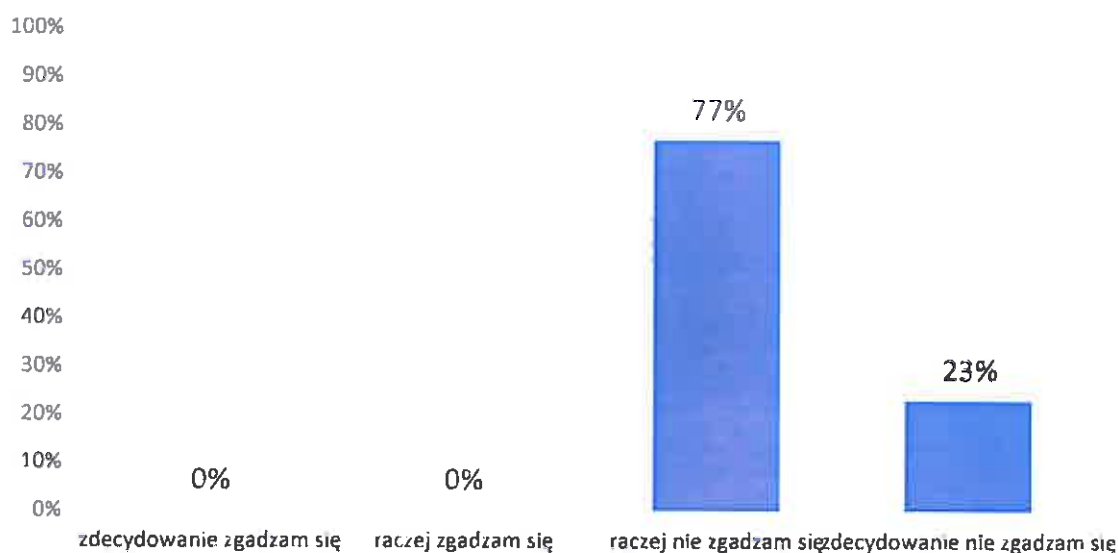
Ten obszar przeprowadzonych badań miał na celu poznanie postawy sprzedawców napojów alkoholowych względem następujących zagadnień:

- sprzedaży alkoholu osobom nieletnim oraz osobom nietrzeźwym,
- spożywania alkoholu w miejscu jego sprzedaży,
- nieprzyjemnych sytuacji zainicjowane przez osoby spożywające alkohol.

Jednym z pierwszych zagadnień poruszonych w kwestionariuszu ankiety dla sprzedawców alkoholu było określanie poziomu świadomości na temat niebezpieczeństw wynikających z zawartości alkoholu w poszczególnych rodzajach napojów alkoholowych

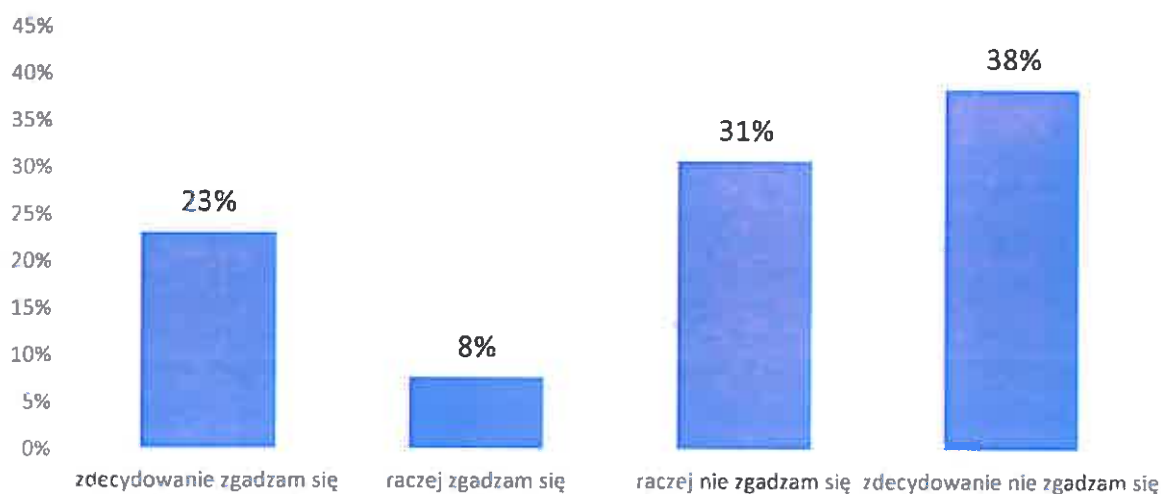
Wszyscy badani wskazali, że zdecydowanie lub raczej nie zgadzają się, że alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny, jak ten zawarty w wódce. Świadczy, to pośrednio o wysokim poziomie świadomości badanych na temat szkodliwości napojów o potencjalnie niższej zawartości procentowej alkoholu.

Wykres 27. Czy zgadza się Pani/ Pan z twierdzeniem: "Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce"?

W sumie 31%¹⁰ sprzedawców uważa, że dostęp do napojów alkoholowych powinien być ograniczony lub kontrolowany. 69% badanych wyraża zdanie przeciwne, czyli uważa, że dostęp ten nie powinien podlegać kontroli.

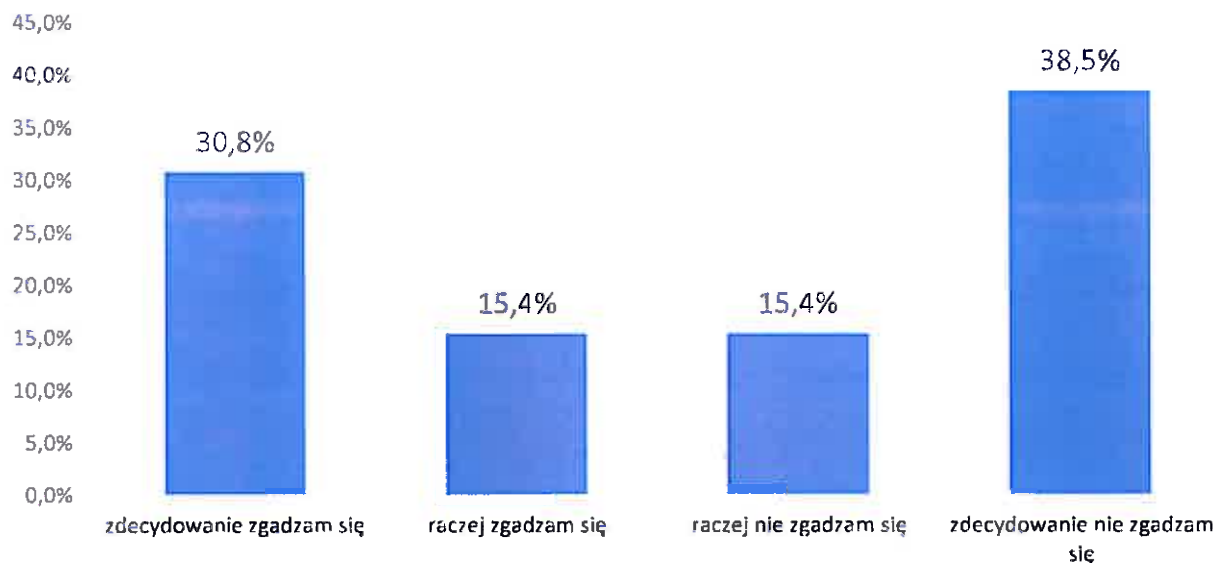
Wykres 28. Czy zgadza się Pani/ Pan z twierdzeniem: "Dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany"?

¹⁰ Suma odpowiedzi zdecydowanie zgadzam się oraz raczej się zgadzam.

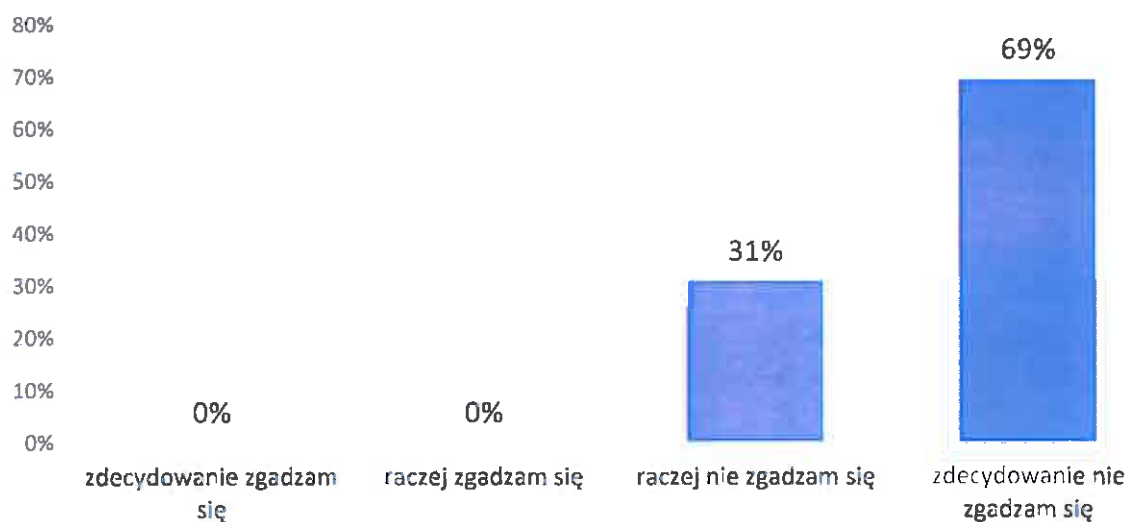
W sumie 46,2% sprzedawców zgadza się z tym, że osoby, które piją alkohol zagrażają bezpieczeństwu w ich lokalnym środowisku.

Wykres 29. Czy zgadza się Pani/Pan z twierdzeniem: "Osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w moim środowisku lokalnym"?

Kolejne pytanie dotyczyło subiektywnej oceny dostępności alkoholu dla osób poniżej 18. roku życia. Łącznie 100%¹¹ nie zgadza się ze stwierdzeniem, że osoby małoletnie mają łatwy dostęp do alkoholu.

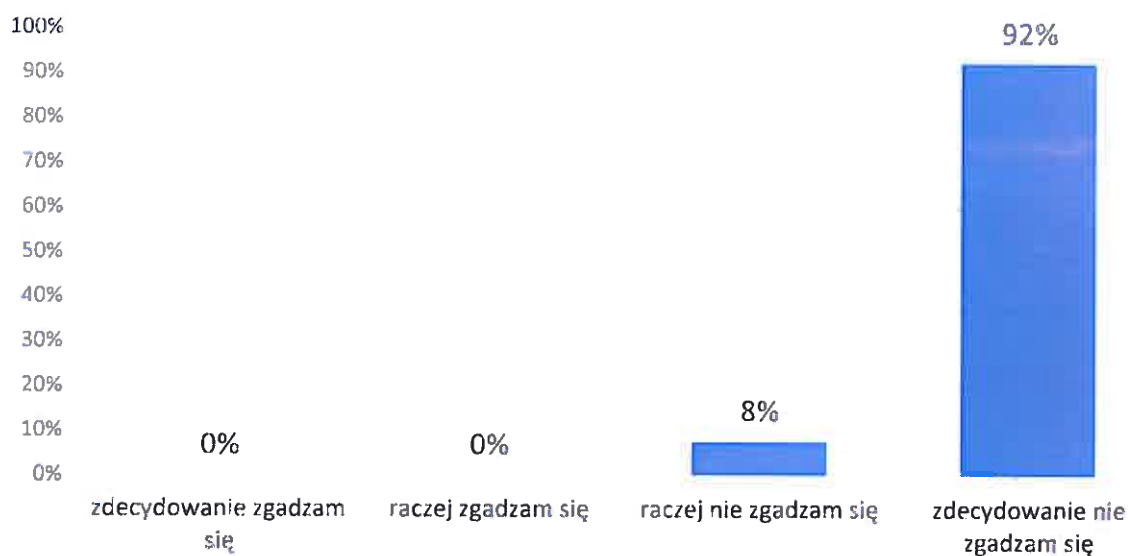
Wykres 30. Czy zgadza się Pani/Pan z twierdzeniem: "Osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach"?

¹¹ Suma odpowiedzi zdecydowanie nie zgadzam się oraz raczej się nie zgadzam.

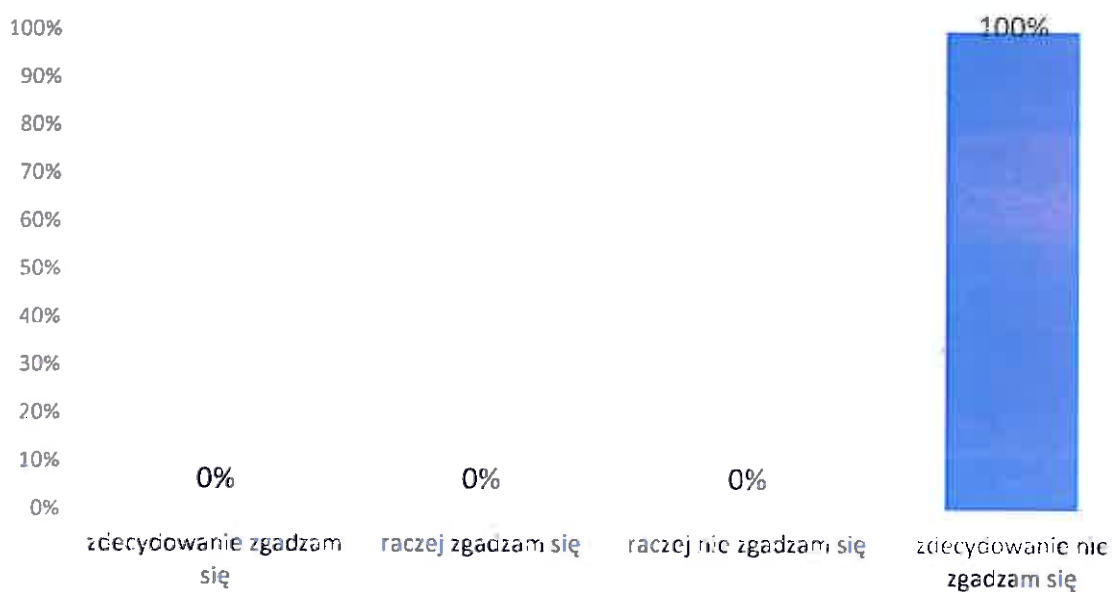
Wszyscy (łącznie 100%) sprzedawcy uważają, że spożywanie alkoholu nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.

Wykres 31. Czy zgadza się Pani/ Pan z twierdzeniem: "Picie alkoholu pomaga w trudnych sytuacjach życiowych"?

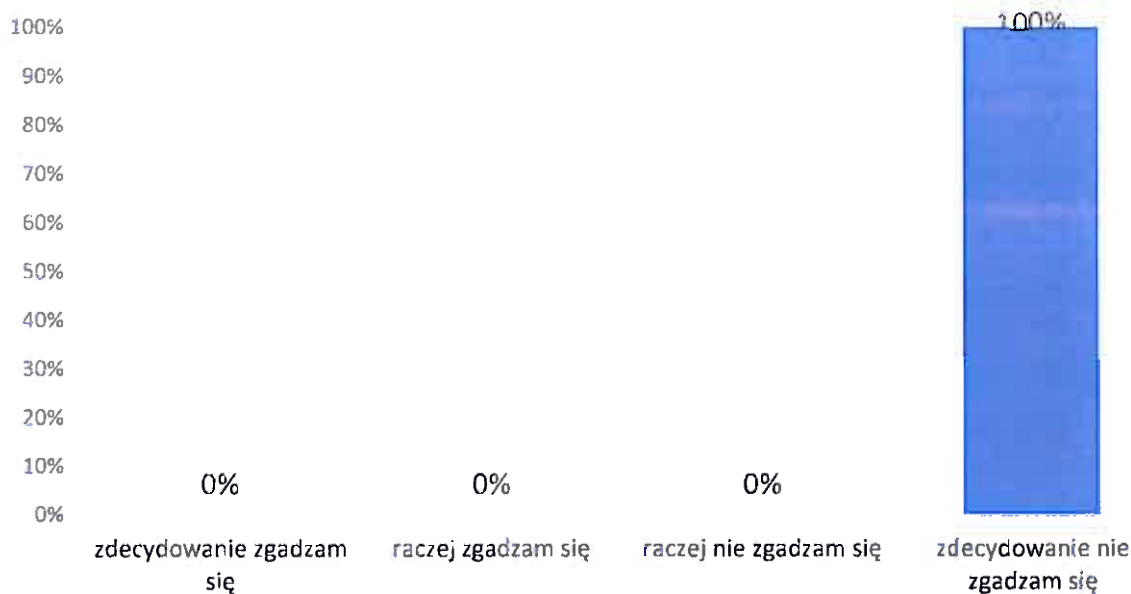
100% badanych odpowiedziało, że prowadzenie samochodu nawet po niewielkiej ilości alkoholu jest niebezpieczne.

Wykres 32. Czy zgadza się Pani/ Pan z twierdzeniem: "Prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu jest bezpieczne"?

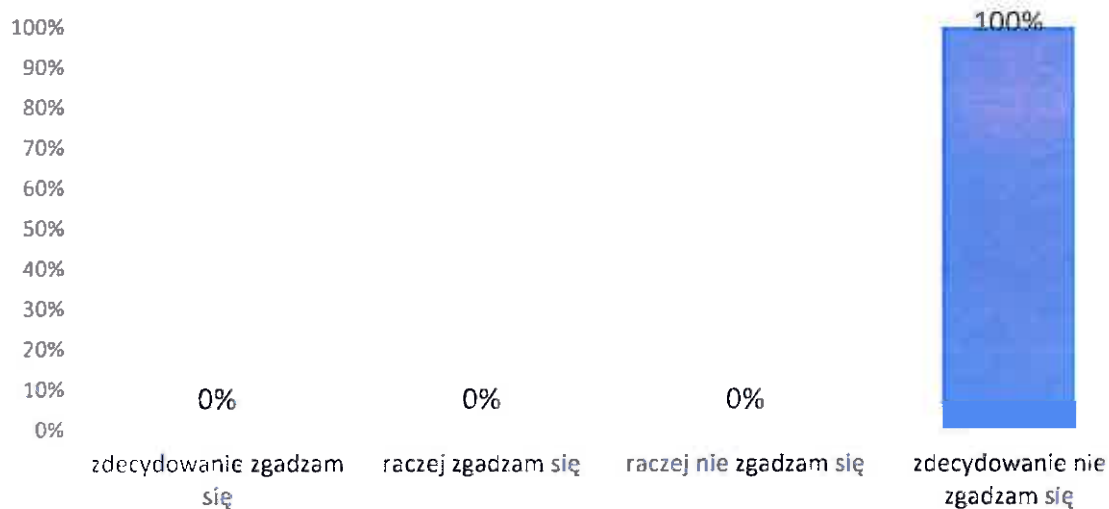
100% badanych sprzedawców uważa, że kobiety w ciąży nie mogą bezpiecznie pić nawet niewielkich ilości alkoholu.

Wykres 33. Czy zgadza się Pani/Pan z twierdzeniem: "Kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu"?

Wszyscy badani sprzedawcy napojów alkoholowych w Gminie Nowa Sucha uważają, że alkohol nie powinien być dostępny dla osób poniżej 18. roku życia.

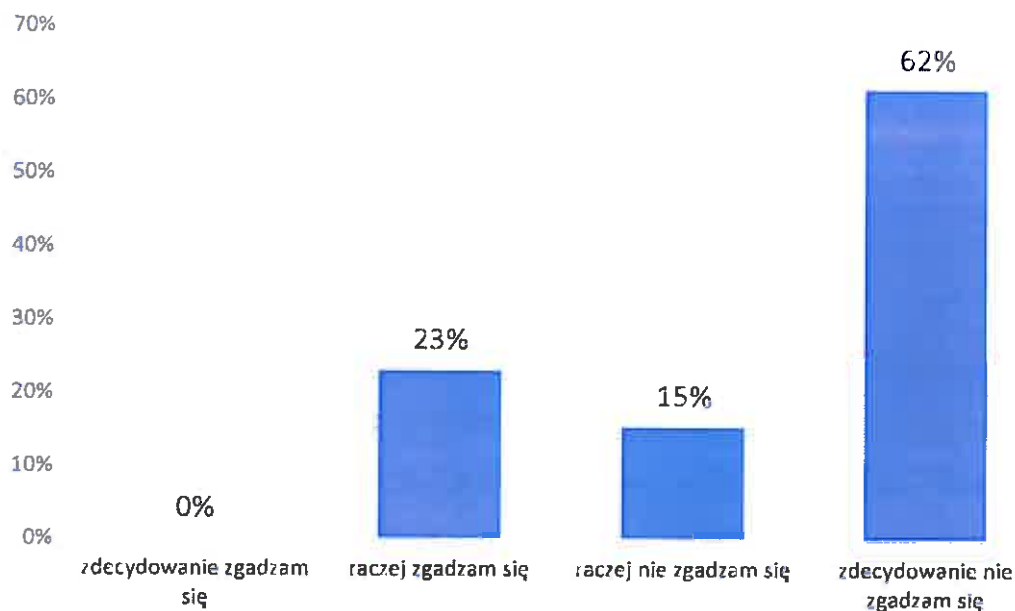
Wykres 34. Czy zgadza się Pani/ Pan z twierdzeniem: "Alkohol powinien być dostępny dla osób poniżej 18 roku życia"?

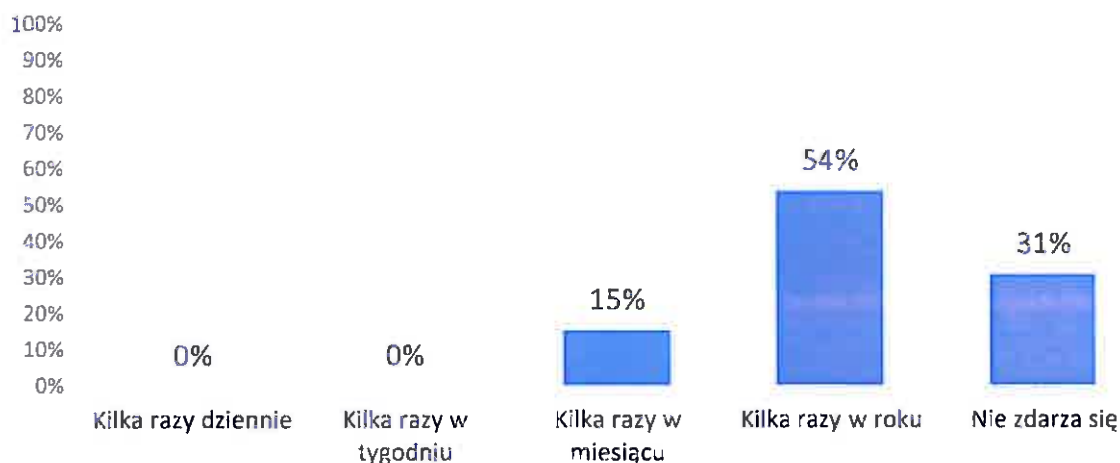
23% badanych uważa, że w ich okolicy nie znajduje się za duża liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych. Przeciwnego zdania jest w sumie 77% badanych sprzedawców.

Wykres 35. Czy zgadza się Pani/ Pan z twierdzeniem: "W okolicy jest zbyt dużo punktów sprzedaży napojów alkoholowych"?

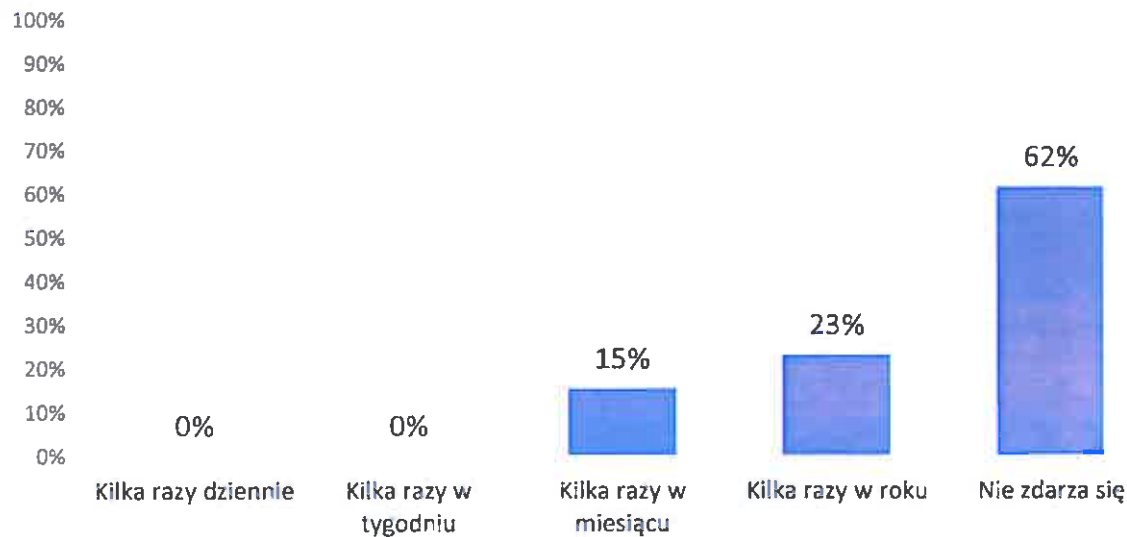
Sprzedawcy napojów alkoholowych w Gminie Nowa Sucha deklarują najczęściej, że przypadki próby kupna alkoholu przez osobę poniżej 18 roku życia zdarzają się kilka razy w roku (54%) lub też zdarzają kilka razy w miesiącu (15%). Pozostałe 31% wskazało, że takie przypadki nie zdarzają się nigdy. Wobec tego, należy uznać, że próby zakupu alkoholu przez osoby niepełnoletnie są podejmowane w niektórych punktach na terenie gminy dość często, jednak nie jest to problem nagminny.

Wykres 36. Jak często zdarza się, że osoba niepełnoletnia próbuje kupić alkohol w Pana/Pani sklepie?

Spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży w niektórych sklepach wydaje się być dość częstym zjawiskiem -23% badanych stwierdziło, że takie przypadki zdarzają się **kilka razy w roku**, a **15%**, że **kilka razy w miesiącu**. Pozostali respondenci-**62%** odpowiedzieli, że takie przypadki nie zdarzają się **nigdy**.

Wykres 37. Jak często zdarza się, że ktoś spożywa alkohol w obrębie Pana/Pani sklepu?

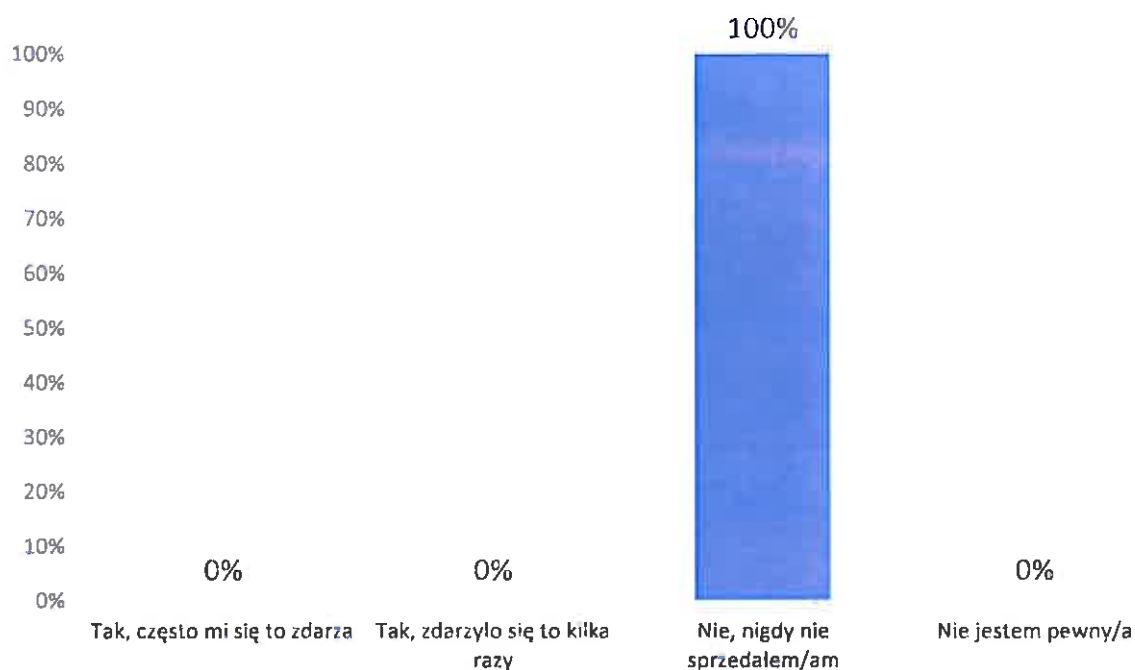
Większość badanych sprzedawców 92% odpowiedziało, że w ciągu ostatnich 3 miesięcy nie doszło do nieprzyjemnych zdarzeń związanych ze spożywaniem alkoholu w obrębie sklepu.

Wykres 38. Czy zdarzyło się w ciągu ostatnich 3 miesięcy jakieś nieprzyjemne zdarzenie związane z używaniem alkoholu w obrębie sklepu?

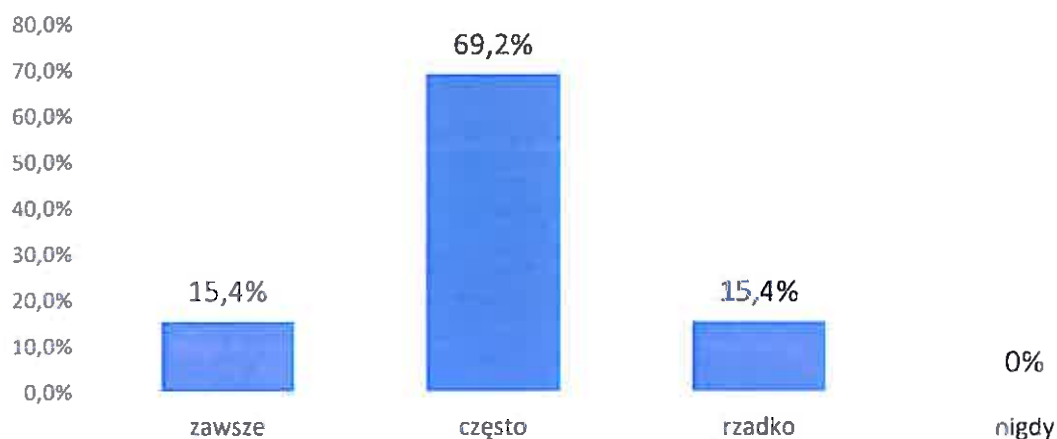
Wszyscy badani sprzedawcy zadeklarowali że nigdy nie sprzedali alkoholu osobie nieletniej.

Wykres 39. Czy kiedykolwiek sprzedał Pan / sprzedała Pani alkohol osobie, o której wiedział Pan/Pani, że jest nieletnia?

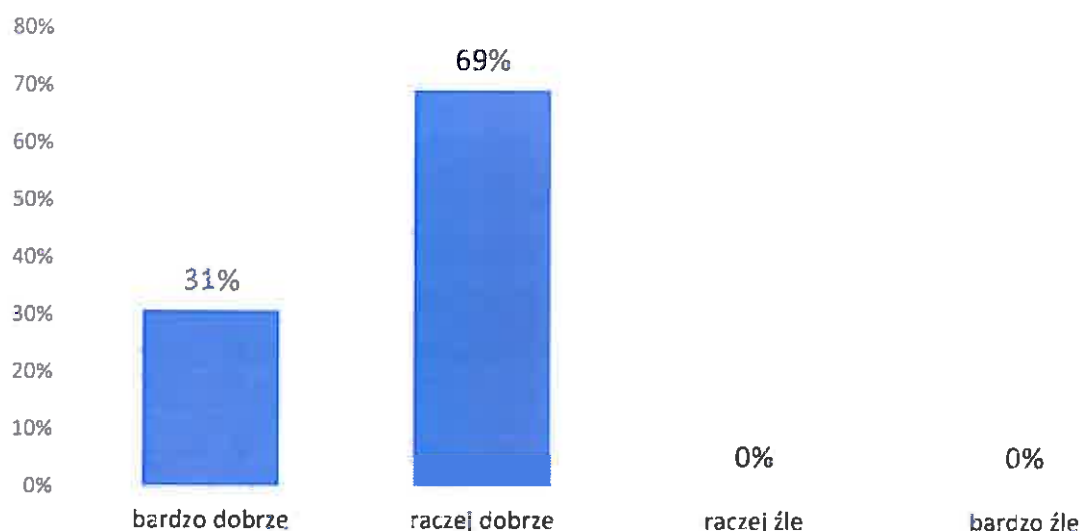
W przypadku wątpliwości, co do wieku, **69,2%** badanych twierdzi, że **często** sprawdza dowody potwierdzające wiek, **15,4%** robi to często, a **15,4%** rzadko. Uzyskane wartości świadczą o odpowiedzialnej postawie większości sprzedawców wobec zakazu sprzedaży alkoholu i wyrobów nikotynowych osobom nieletnim.

Wykres 40. W przypadku wątpliwości, jak często pyta Pan/Pani o dowód potwierdzający pełnoletniość klienta?

Ostatnie badane zagadnienie dotyczyło subiektywnej oceny funkcjonowania kontroli punktów sprzedaży alkoholu w Gminie Nowa Sucha. **Łącznie 100% badanych oceniło jej funkcjonowanie bardzo i raczej dobrze.**

Wykres 41. Jak, Pana/Pani zdaniem funkcjonuje kontrola sprzedaży alkoholu w Pana/Pani miejscowości?

Problemy dzieci i młodzieży na terenie Gminy Nowa Sucha

Badania w placówkach oświatowych przeprowadzono przy użyciu internetowego narzędzia CORIGO. Jest to program pozytywnie zaopiniowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji, który pozwala na efektywne badanie postaw uczniów. Forma ankiety internetowej jest dla dzieci i młodzieży atrakcyjna oraz pozwala na upewnienie się, czy wszystkie pytania zostaną wypełnione.

Podstawowym celem przeprowadzonych badań była analiza postaw i przekonań wobec substancji psychoaktywnych:

- alkoholu,
- narkotyków,
- dopalaczy,

a także przemocy rówieśniczej oraz form spędzania czasu wolnego.

W badaniu wzięli uczniowie klas 4-6 oraz klas 7-8 ze szkół podstawowych w Gminie Nowa Sucha. Łącznie w badaniu wzięło udział 225 uczniów.

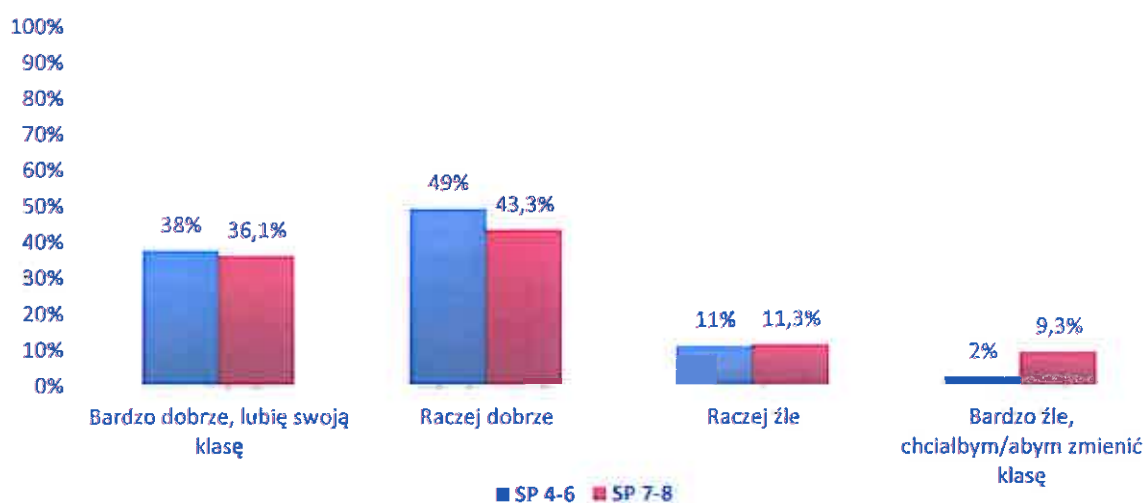
Tabela 7. Liczebność badanej grupy- uczniowie.

Klasy 4-6 szkółpodstawowych (SP 4-6)	128
Klasy 7-8 szkółpodstawowych (SP 7-8)	97
ŁĄCZNIE	225

Uczniowie odpowiedzieli na kilka ogólnych pytań związanych z uczęszczaniem do szkoły. Uzyskane odpowiedzi pozwalają na przedstawienie szkolnego środowiska w kontekście kwestii, które mogą mieć pozytywny lub negatywny wpływ na częstotliwość występowania niepożądanych zjawisk i zachowań wśród dzieci oraz młodzieży.

W pierwszej kolejności uczniowie zostali zapytani o to, jak czują się w swojej klasie. Wyniki są bardzo zadowalające: **uczniowie dobrze czują się w swoich klasach** (SP 4-6- 87%, SP 7-8- 79,4%¹²). Nie należy jednak bagatelizować faktu, że 13% uczniów klas 4-6 oraz 20,6% uczniów klas 7-8 przeciwne określa swoje odczucia.

Wykres 42. Jak czujesz się w swojej klasie?

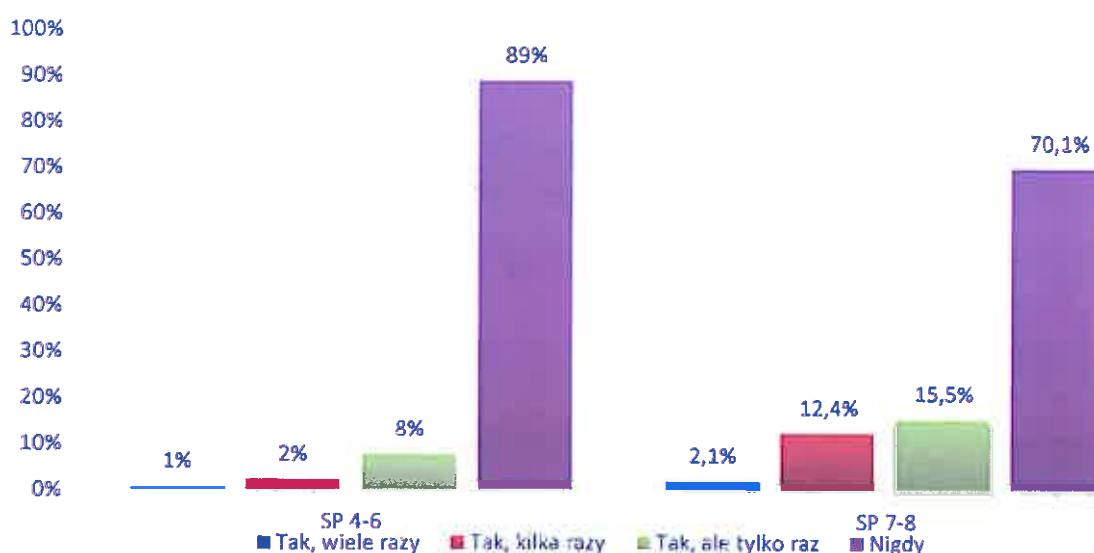
Wyniki prezentujące odpowiedzi uczniów na temat wagarowania, wydają się odzwierciedlać tendencje związane z wiekiem rozwojowym.

¹² Zsumowane wyniki odpowiedzi: *bardzo dobrze, lubię swoją klasę i raczej dobrze*.

Uczniowie najmłodszych klas w sporej części nigdy nie byli na wagarach (SP 4-6 –89%) lub byli na nich tylko raz (SP 4-6 – 8%). W przypadku uczniów klas starszych również dominuje odsetek uczniów którzy nigdy nie byli na wagarach i jest to 70,1%. Jednakże 15,5% uczniów wagarowało tylko raz, 12,4% kilka razy, a 2,1% wiele razy.

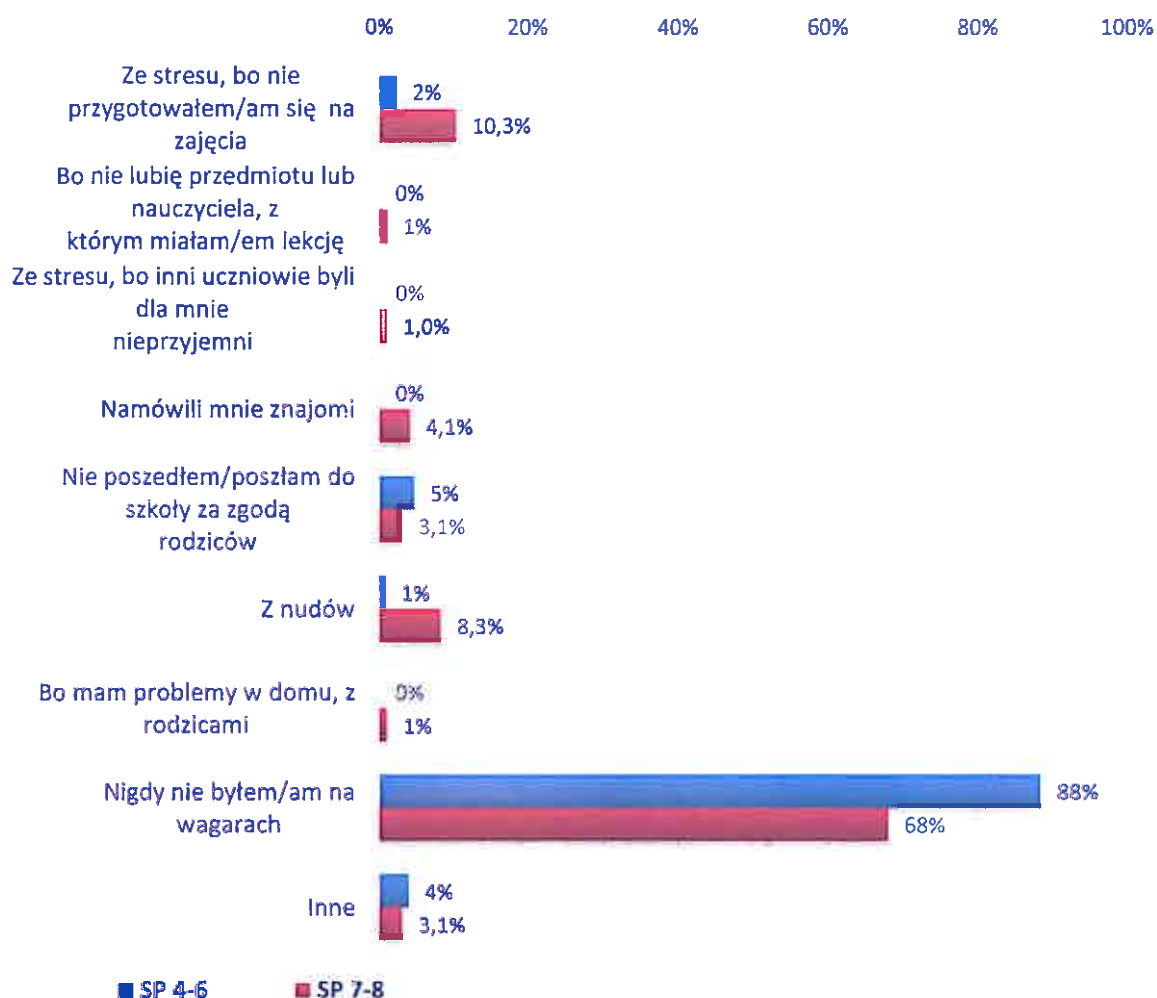
Poza tym, jak często uczniowie wagarują, istotnie wydają się być także powody, dla których decydują się to robić¹³. Uczniowie szkół podstawowych w Gminie Nowa Sucha najczęściej wagarują ze stresu, bo nie przygotowali się na zajęcia (SP 4-6- 2%, SP 7-8- 10,3%), z nudów (SP 4-6- 1%, SP 7-8- 8,3%), za zgodą rodziców (SP 4-6- 5%, SP 7-8- 3,1%) lub też opuszczają lekcje za namową znajomych (SP 7-8- 4,1%)

Wykres 43. Czy byłeś/aś kiedyś na wagarach?

¹³ Uczniowie mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź.

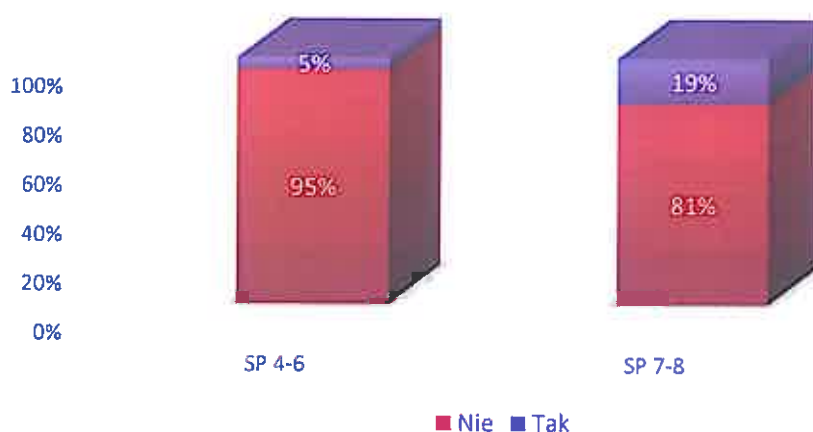
Wykres 44. Powody wagarowania.

Inicjację alkoholową ma za sobą **5% uczniów klas 4-6** oraz **19% uczniów klas 7-8** ze szkół podstawowych z Gminy Nowa Sucha.

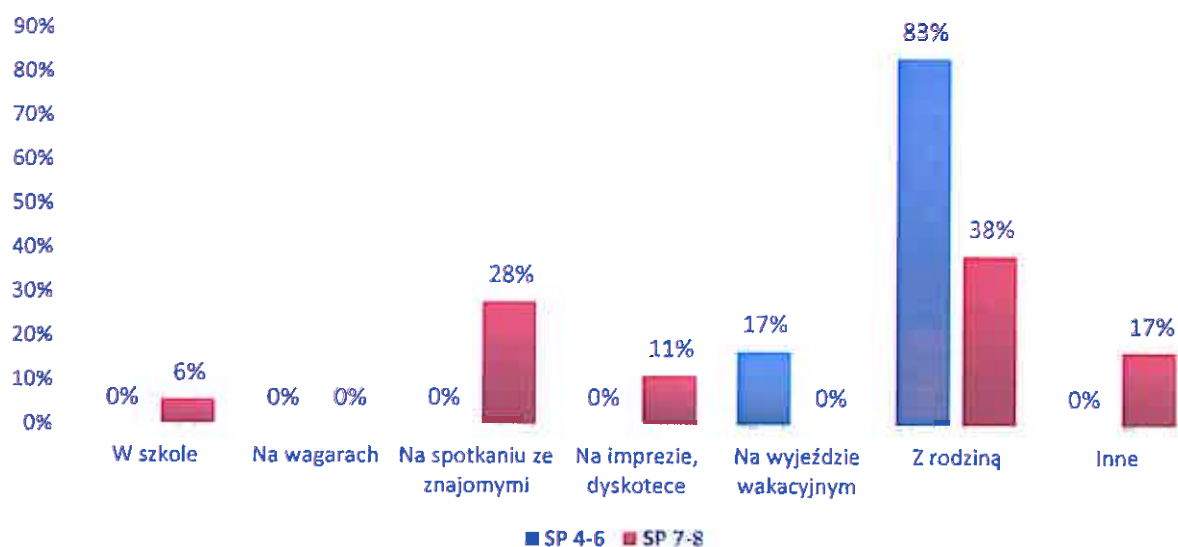
Wykres 45. Czy kiedykolwiek próbowałeś alkoholu?

Najczęściej deklarowanymi **okolicznościami inicjacji alkoholowej** uczniów, którzy spożywali już alkohol są: **towarzystwo rodziny** (SP 4-6- 83%; SP 7-8 – 38%), **spotkanie ze znajomymi** (SP 7-8 – 28%) oraz **wyjazd wakacyjny** (SP 4-6- 17%)¹⁴.

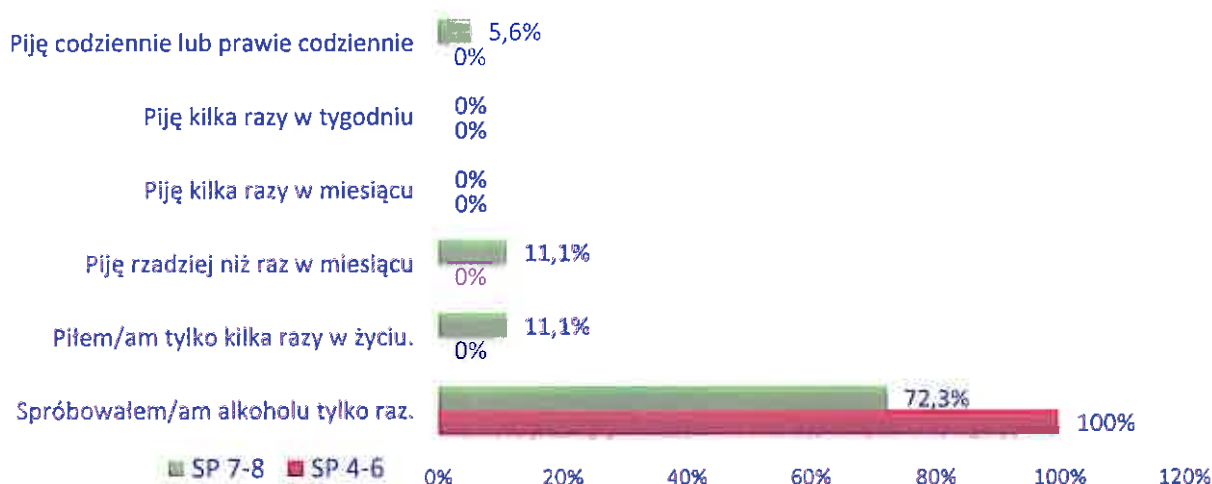
Wykres 46. Okoliczności inicjacji alkoholowej.

Oprócz okoliczności inicjacji ważne jest także to, **jak często** młodzi ludzie sięgają po alkohol. Wśród uczniów, którzy mają za sobą inicjację alkoholową, najczęściej pojawiała się odpowiedź, która odnosiła się do **jednorazowego** (SP 4-6- 100%; SP 7-8 – 72,3%) **spożycia alkoholu**. Nie należy jednak bagatelizować faktu, że 11,1% uczniów klas 7-8,

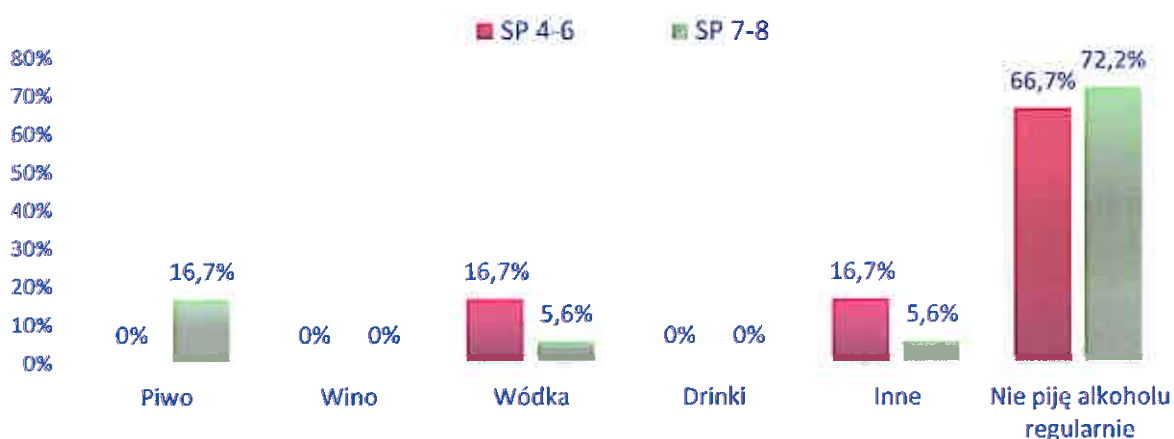
którzy mają za sobą inicjację alkoholową wskazało, że piło alkohol kilka razy w życiu, 11,1% uczniów klas 7-8 przyznało, że spożywa alkohol rzadziej niż raz w miesiącu, a 5,6% z nich, że pije go codziennie lub prawie codziennie.

Wykres 47. Jak często pijesz alkohol?

Następnie zapytano o rodzaj wypijanego alkoholu- jak wynika z deklaracji uczniów, Ci, którzy sięgają po alkohol najczęściej piją **wódkę** (SP 4-6- 16,7%; SP 7-8 – 5,6%) oraz **piwo** (SP 7-8- 16,7%). Jednak w większości uczniowie odpowiadali, że **nie piją regularnie** alkoholu (SP 4-6- 66,7%; SP 7-8 – 72,2%).

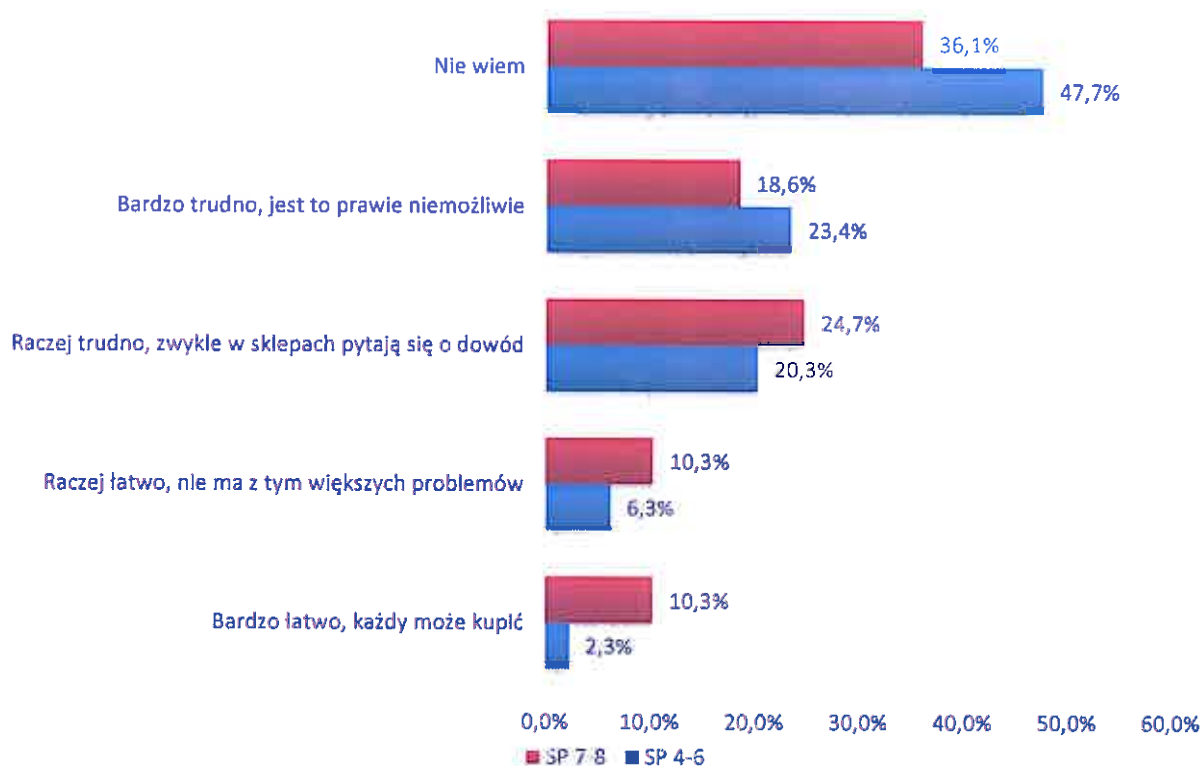
Wykres 48. Rodzaj spożywanego alkoholu.

Kolejnym ważnym pytaniem, na które odpowiadali uczniowie było to dotyczące subiektywnej oceny dostępności alkoholu dla osób poniżej 18 roku życia. Uzyskane wyniki wskazują, że 47,7% uczniów klas 4-6 oraz 36,1% uczniów klas 7-8 nie wie, czy da się kupić alkohol, gdy nie ma się ukończonych 18 lat. Może to sugerować, że ta część uczniów nigdy nie podejmowała próby nabycia alkoholu. Jednakże łącznie 8,6% uczniów klas 4-6

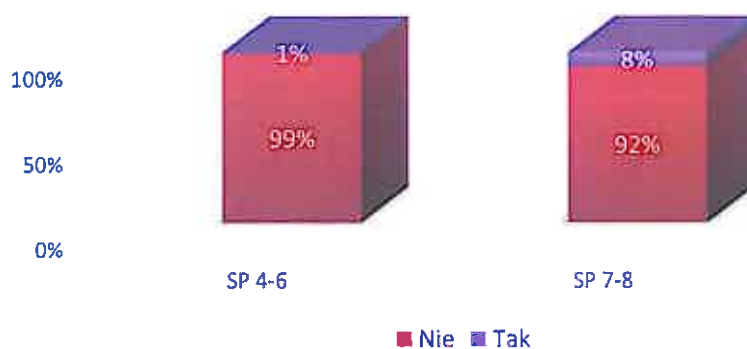
oraz 20,6% uczniów klas 7-8 twierdzi, że jest to **raczej lub bardzo łatwe**, a łącznie 43,7% uczniów klas 4-6 oraz 43,3% uczniów klas 7-8 uważa, że jest to **trudne lub bardzo trudne**. Oznaczać to może, że ci uczniowie lub ich rówieśnicy mogą być klientami w punktach ze sprzedażą alkoholu.

Wykres 49. Czy łatwo jest kupić alkohol, jeśli nie ma się ukończonych 18 lat?

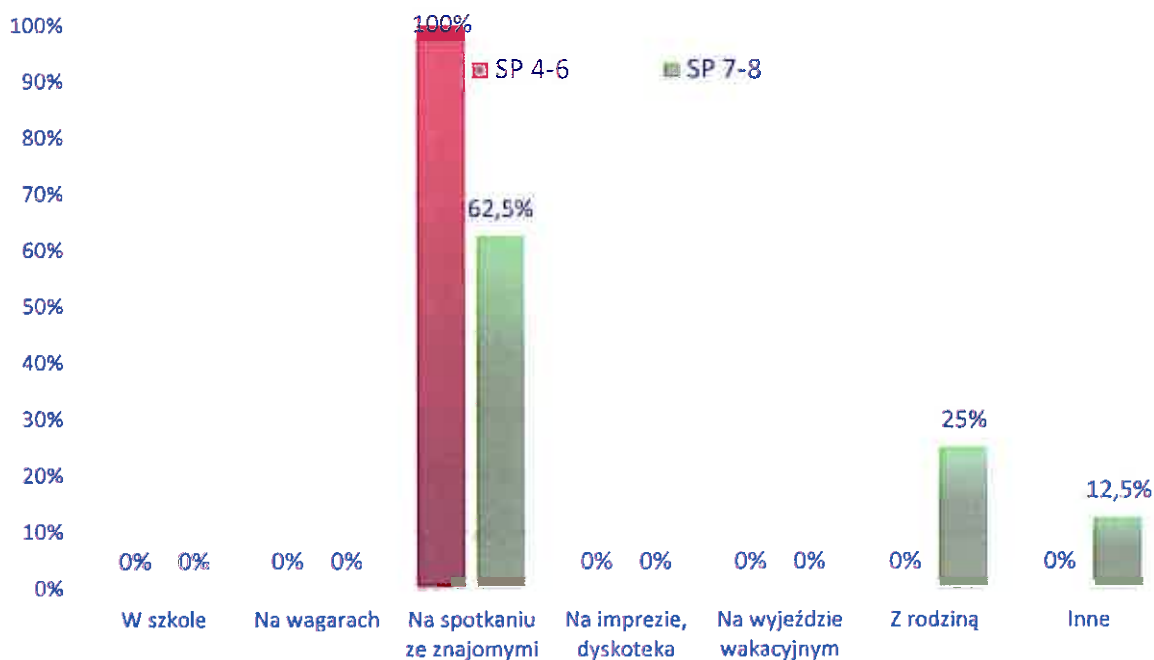
Mimo słabnącej popularności papierosy w naszym społeczeństwie są wciąż atrakcyjną używką dla młodzieży. Zapytano więc uczniów z Gminy Nowa Sucha czy kiedykolwiek próbowali papierosa oraz w jakich okolicznościach. **Inicjację nikotynową ma za sobą 1% uczniów klas 4-6 oraz 8% uczniów klas 7-8 ze szkół podstawowych.**

Wykres 50. Czy kiedykolwiek próbowałeś papierosa?

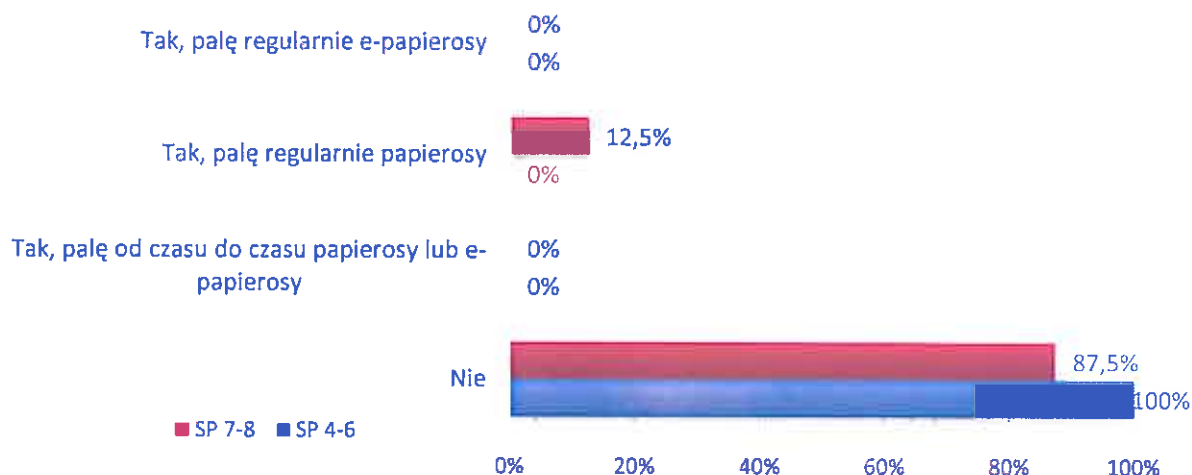
Najczęściej wskazywaną przez uczniów, którzy mają za sobą inicjację nikotynową okolicznością zapalenia pierwszego było spotkanie ze znajomymi (SP 4-6- 100%; SP 7-8 – 62,5%).

Wykres 51. Okoliczności inicjacji nikotynowej.

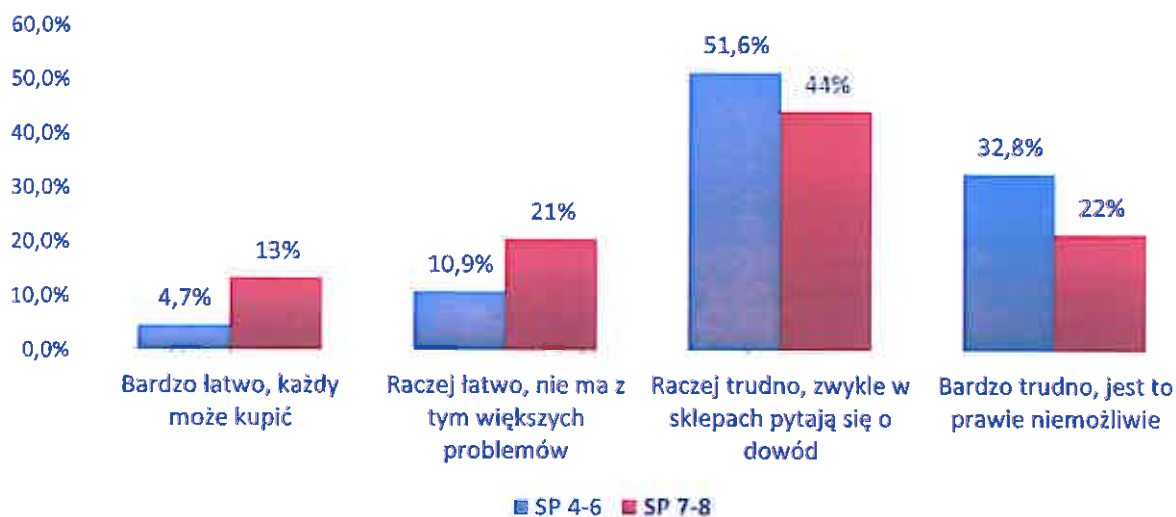
Większość uczniów, którzy mają za sobą inicjację nikotynową, aktualnie nie pali papierosów (SP 4-6- 100%; SP 7-8 – 87,5%). Niewielka część starszych uczniów przyznała, że pali regularnie papierosy (SP 7-8 – 12,5%).

Wykres 52. Czy obecnie palisz papierosy?

W kolejnym pytaniu uczniowie udzielali odpowiedzi na temat subiektywnej oceny łatwości, z jaką można dokonać zakupu papierosów. Łącznie 84,4% uczniów młodszych i 66% uczniów starszych klas szkół podstawowych oceniło, że zakup papierosów w sklepach jest raczej lub bardzo trudny. Pozostali uczniowie uznali, że jest to bardzo lub raczej łatwe.

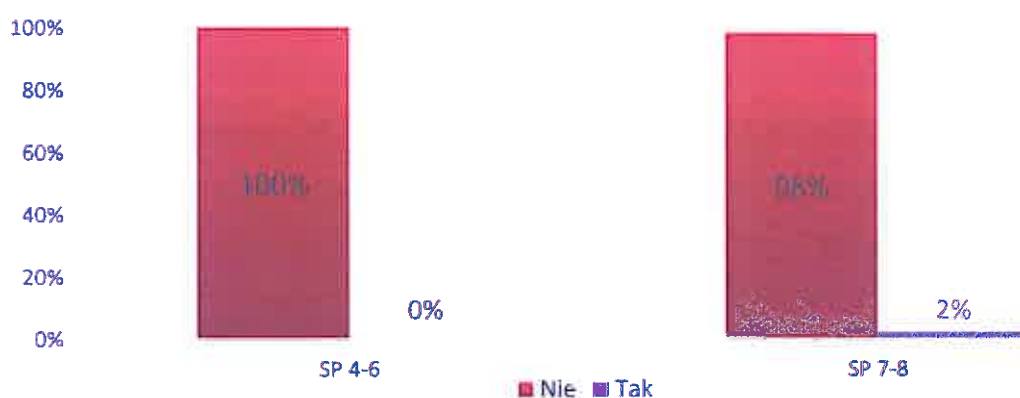
Wykres 53. Czy łatwo jest kupić papierosy, jeśli nie ma się ukończonych 18 lat?

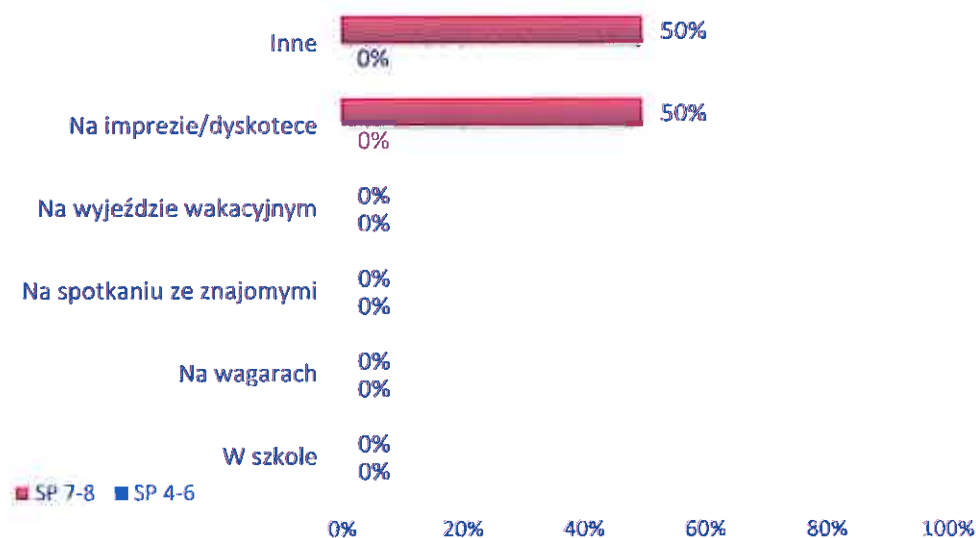
Wyniki badań wskazują, że prawie wszyscy uczniowie nie przejawiają problemów związanych z próbami przyjmowania narkotyków. Do zażywania substancji psychoaktywnych takich jak narkotyki czy dopalacze początkowo przyznało się 2% uczniów klas 7-8 szkół podstawowych- 2 uczniów. Na pytanie: „W jakich okolicznościach spróbowałeś/łaś narkotyków lub dopalaczy?” padały odpowiedzi „Na imprezie/ dyskotecie” oraz „Inne”. Kolejno, jeden z uczniów klas 7-8 przyznał, że przyjmuje substancje

psychoaktywne codziennie lub prawie codziennie, a jeden wskazał, że spróbował owych substancji tylko raz. Jeżeli, chodzi o rodzaj zażywanych substancji, to w tym pytaniu już większa liczba uczniów klas 7-8 wskazała na odpowiedzi, które świadczyć mogą, że mieli już kontakt z narkotykami. Na pytanie „*Jakie substancje do tej pory przyjmowałeś?*” jeden z uczniów odpowiedział, że przyjmował marihuanę, jeden haszysz, jeden LSD, jeden amfetaminę, jeden ekstazy, jeden dopalacze oraz dwóch „inne”.

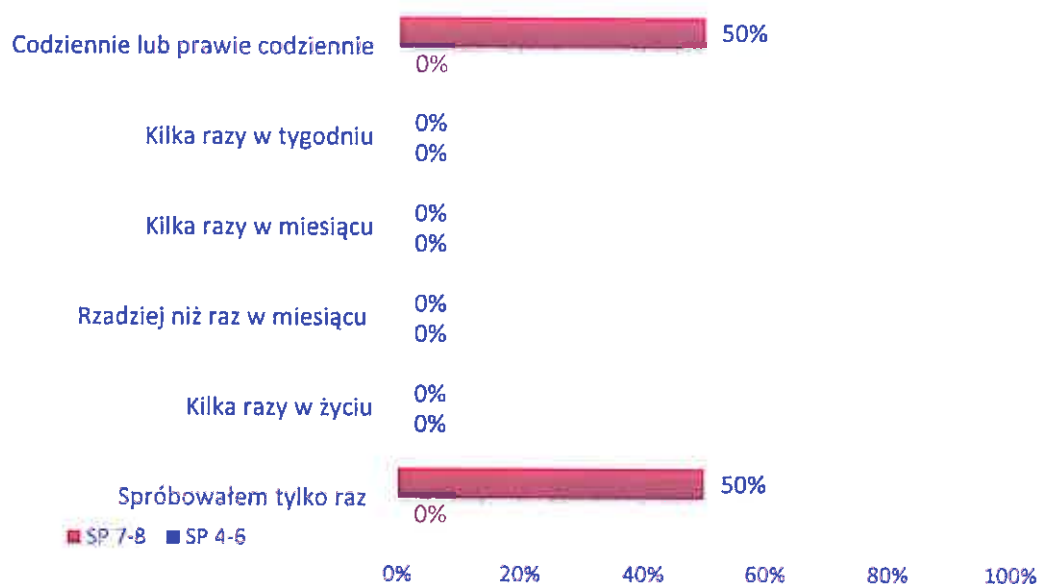
Wykres 54. Czy kiedykolwiek próbowałeś narkotyków lub dopalaczy?

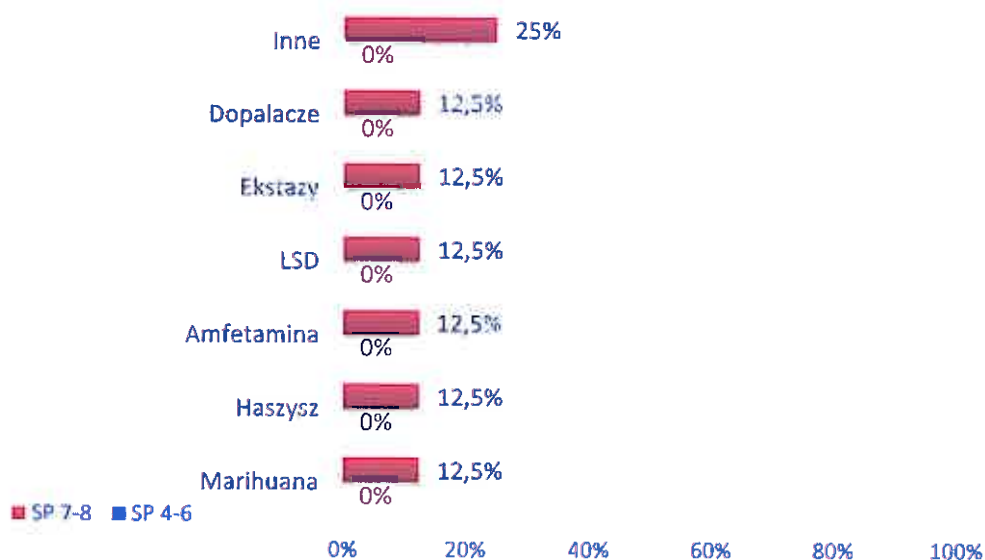
Wykres 55. W jakich okolicznościach pierwszy raz spróbowałeś narkotyków i/lub dopalaczy?

Wykres 56. Jak często zażywasz narkotyki i lub dopalacze?

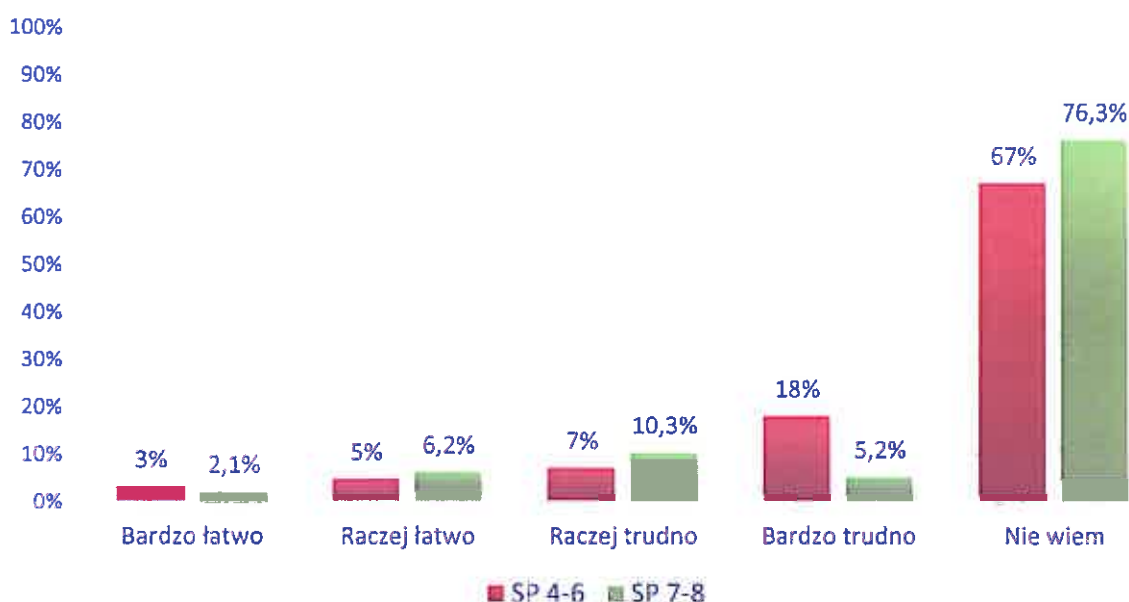

Wykres 57. Jakie substancje do tej pory przyjmowałeś/łaś?

Jeżeli chodzi o subiektywną ocenę dostępności narkotyków i dopalaczy, to uczniowie w większości **nie wiedzą czy łatwo jest kupić narkotyki lub dopalacze w ich środowisku** (SP 4-6 – 67%; SP 7-8 – 76,3%). Jednakże, **8%** uczniów klas 4-6 oraz **8,3%** uczniów klas 7-8 twierdzi, że jest to **bardzo lub raczej łatwe**. Natomiast **25%** uczniów klas 4-6 oraz **15,5%** uczniów klas 7-8 uważa, że jest to **raczej lub bardzo trudne**. Może to oznaczać, że ci uczniowie lub ich znajomi dokonywali już próby zakupu narkotyków lub dopalaczy.

Wykres 58. Czy łatwo jest kupić narkotyki w Twoim środowisku?

Zbadano również postawy i przekonania uczniów na temat różnych substancji psychoaktywnych. Wyniki zamieszczone są w tabelach poniżej.

Tabela 8. Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych w klasach 4-6.

Twierdzenia	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Raczej nie zgadzam się	Zdecydowanie nie zgadzam
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	15%	38%	23%	24%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	2%	14%	32%	52%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	69%	17%	5%	9%
To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	2%	3%	11%	84%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	1%	6%	16%	78%
Dopalacze są mniej szkodliwe niż narkotyki.	0,8%	14,8%	29,7%	54,7%

To normalne, że osoby w moim wieku próbują narkotyków i dopalaczy. Wszystko jest dla ludzi!	0%	2%	9%	89%
Od dopalaczy można uzależnić się tak samo jak od narkotyków.	69,5%	17,2%	0,8%	12,5%
Jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem, to się nie uzależni.	3,1%	5,5%	25%	66,4%
Palenie papierosów jest modne w mojej szkole.	0%	4%	30%	66%

Tabela 9. Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych w klasach 7-8.

Twierdzenia	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Raczej nie zgadzam się	Zdecydowanie nie zgadzam
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	13%	47%	17%	23%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	8%	24%	30%	38%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	54%	28%	7%	11%
To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	5%	4%	23%	68%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	7%	9%	24%	60%
Dopalacze są mniej szkodliwe niż narkotyki.	4%	14%	29%	53%
To normalne, że osoby w moim wieku próbują narkotyków i dopalaczy. Wszystko jest dla ludzi!	5%	3%	10%	82%
Od dopalaczy można uzależnić się tak samo jak od narkotyków.	70%	22%	0%	8%
Jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem, to się nie uzależni.	4%	7%	22%	61%

Palenie papierosów jest modne w mojej szkole.	4,1%	6,2%	42,3%	47,4%
--	-------------	-------------	--------------	--------------

Zjawisko przemocy w środowisku młodych ludzi staje się problemem coraz bardziej aktualnym i wymagającym podjęcia odpowiednich rozwiązań. Agresja ujawniająca się w szkole często ma swoje źródła w przemocy domowej, kiedy rodzice uczą swoje dzieci niewłaściwych wzorców reagowania i podejmowania kontaktów z innymi ludźmi.

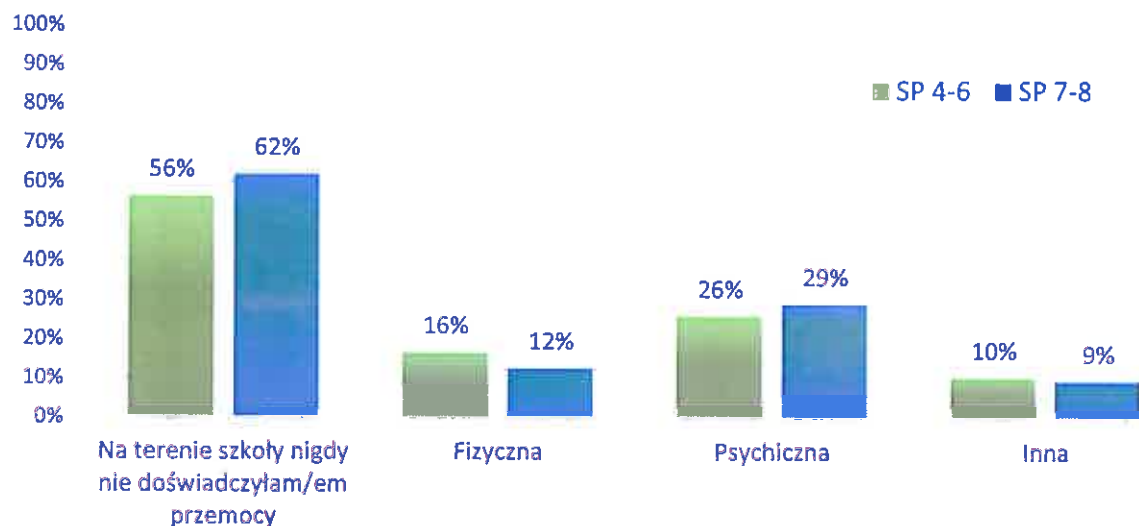
Przeprowadzone ankiety wśród uczniów Gminy Nowa Sucha pozwalają przyjrzeć się dokładniej nasileniu zjawiska agresji w środowisku szkolnym.

W pierwszej kolejności uczniom wyjaśniono, czym jest przemoc fizyczna (np. bicie, popychanie) oraz psychiczna (np. przezywanie, straszenie, wykluczanie z grupy). Następnie zostali zapytani, o to, jakiego rodzaju przemocy doświadczyli w szkole ze strony rówieśników.

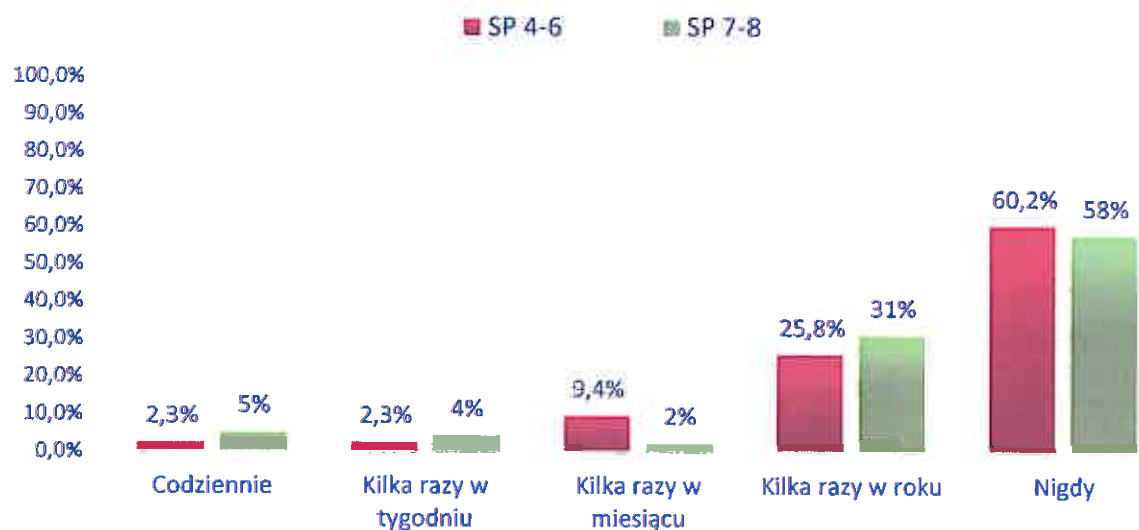
Jeżeli chodzi, o młodszych uczniów, to **56% z nich nigdy nie doświadczyło przemocy rówieśniczej w szkole, 16% z nich doświadczyło przemocy fizycznej, 26% z nich doświadczyło przemocy psychicznej, a 10% innych form przemocy.** W przypadku starszych uczniów, **62% z nich nigdy nie doświadczyło przemocy w szkole ze strony innych uczniów, 12% z nich doświadczyło przemocy fizycznej, 29% przemocy psychicznej, a 9% innej formy przemocy.** Uzyskane wyniki wskazują, że pewien odsetek uczniów doświadcza ze strony swoich kolegów i koleżanek w szkole zarówno przemocy fizycznej, jak i psychicznej.

W kolejnym pytaniu **60,2% uczniów klas 4-6 oraz 58% uczniów klas 7-8** deklaruje, że **nie są ofiarami przemocy ze strony innych uczniów.** Część uczniów przyznaje, że **kilka razy w roku** (SP 4-6 – 25,8%; SP 7-8 – 31%) oraz **kilka razy w miesiącu** (SP 4-6 – 9,4%; SP 7-8 – 2%) doświadcza w szkole przemocy ze strony swoich kolegów lub koleżanek. Pewna część uczniów deklaruje, że doświadcza przemocy rówieśniczej w szkole **kilka razy w tygodniu** (SP 4-6 – 2,3%; SP 7-8 – 4%) lub nawet **codziennie** (SP 4-6 – 2,3%; SP 7-8 – 5%).

Wykres 59. Rodzaj doświadczanej przemocy w szkole ze strony rówieśników (pytanie wielokrotnego wyboru).

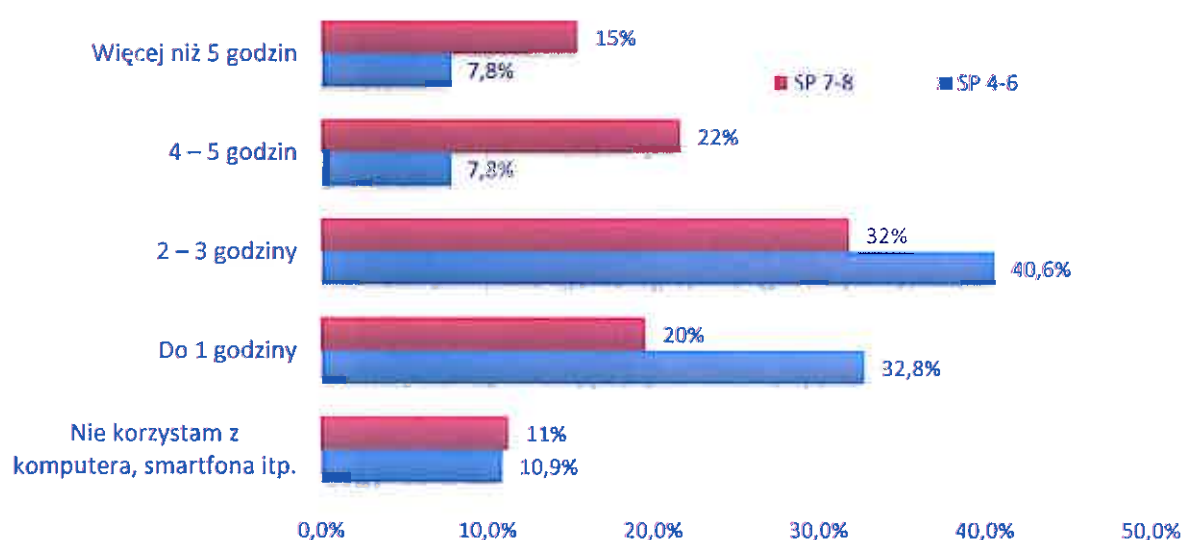
Wykres 60. Jak często doświadczasz którejkolwiek z form przemocy w szkole ze strony innych uczniów?

Nadmierne korzystanie z Internetu staje się dziś niezwykle poważnym problemem społecznym. Na ryzyko uzależnienia szczególnie narażone są dzieci i młodzież, dla których Internet jest nieodłącznym elementem ich codziennej aktywności, życia społecznego oraz rozrywki. Badania pokazują, że problem staje się coraz poważniejszy i wymaga szybkiej reakcji rodziców, opiekunów i pedagogów. W Polsce 23% badanych nastolatków (w wieku 11–16 lat) stwierdziło u siebie przynajmniej jeden z badanych symptomów nadużywania Internetu. Najczęściej występujący symptom to surfowanie po Internecie nawet wtedy, kiedy to specjalnie nie jest interesujące (38%) oraz zaniedbywanie rodziny, znajomych i nauki szkolnej (35%)¹⁵.

Większość uczniów szkoły podstawowej spędza przed komputerem od dwóch do trzech dziennie (SP 4-6 – 40,6%; SP 7-8 – 32%). Poza tym, 32,8% młodszych uczniów oraz 20% starszych uczniów korzysta z komputera maksymalnie godzinę dziennie. Jednakże, 7,8% uczniów klas 4-6 oraz 22% uczniów klas 7-8 deklaruje, że spędza przed komputerem od czterech do pięciu godzin, a 7,8% młodszych oraz 15% starszych uczniów nawet więcej niż 5 godzin dziennie. W praktyce może to oznaczać, że po przyjściu ze szkoły korzystanie z komputera jest dla nich jedyną formą spędzania czasu. Pozostałe 10,9% uczniów klas 4-6 i 11% uczniów klas 7-8 deklaruje, że nie korzysta z komputera.

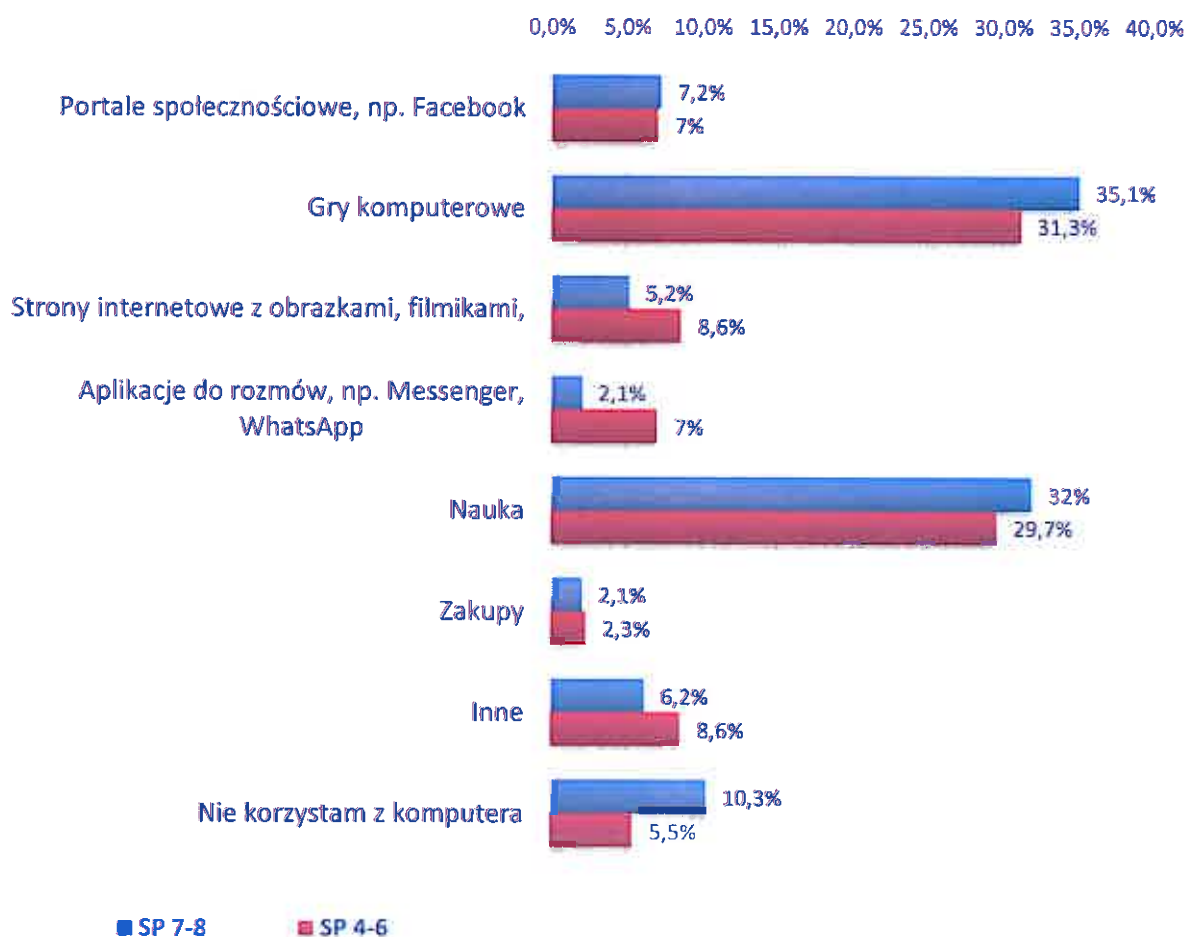
Wykres 61. Częstotliwość korzystania z komputera.

¹⁵L. Kirwil L., *Polskie dzieci w Internecie. Zagrożenia i bezpieczeństwo – część 2. Częściowy raport z badań EU Kids Online II*, SWPS, Warszawa 2011.

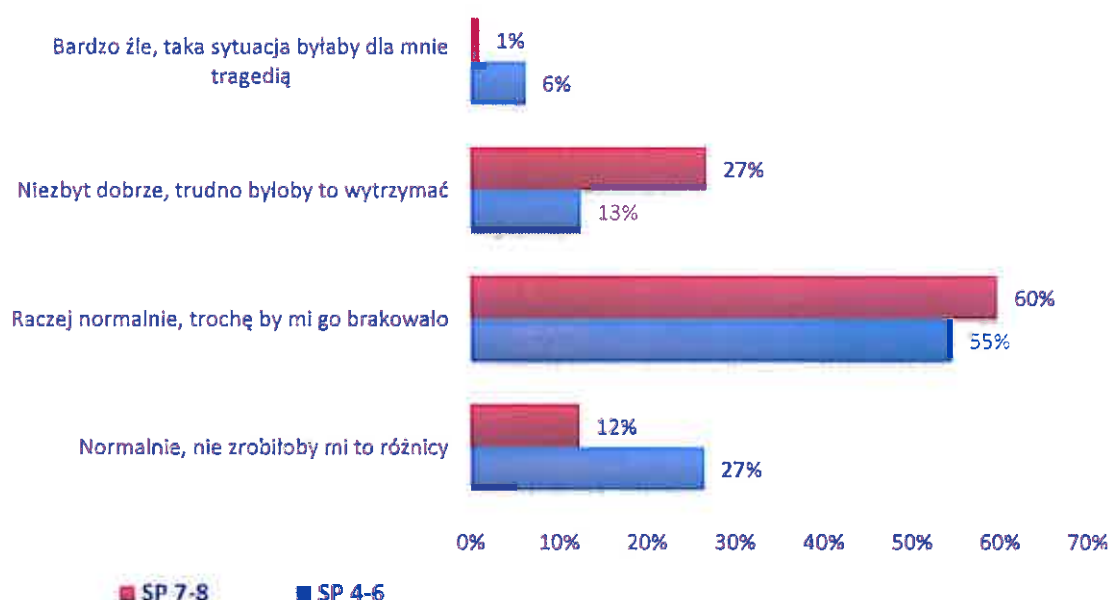
Uczniowie zostali poproszeni o określenie, w jaki sposób najczęściej wykorzystują komputer, kiedy spędzają przy nim czas. **Najbardziej popularnymi formami okazują się być gry komputerowe (SP 4-6 – 31,3%; SP 7-8 – 35,1%), nauka (SP 4-6 – 29,7%; SP 7-8 – 32%), portale społecznościowe (SP 4-6 – 7%; SP 7-8 – 7,2%), strony internetowe ze śmiesznymi obrazkami i filmami (SP 4-6 – 8,6%; SP 7-8 – 5,2%), zakupy (SP 4-6 – 2,3%; SP 7-8 – 2,1%). aplikacje do rozmów typu Messenger, WhatsApp (SP 4-6 – 7%; SP 7-8 – 2,1%).** Uczniowie wskazują również na inne (SP 4-6 – 8,6%; SP 7-8 – 6,2%) formy spędzania czasu przed komputerem takie np. słuchanie muzyki, oglądanie seriali. Pozostali uczniowie wskazali, że nie korzystają z komputera: SP 4-6 – 5,5%; SP 7-8 – 10,3%.

Wykres 62. Na co poświęcasz najwięcej czasu korzystając z komputera (pytanie wielokrotnego wyboru)?

Łącznie 82% uczniów klas 4-6 oraz 72% uczniów klas 7-8 deklaruje, że brak dostępu do Internetu nie miałby dla nich znaczenia lub też wpływ ten byłby niewielki. Aczkolwiek, spora część uczniów, szczególnie starszych przyznaje, że odczułaby brak dostępu do Internetu (SP 4-6 – 13%; SP 7-8 – 27%). Jednocześnie relatywnie niewielka grupa uczniów stwierdziła, że korzystanie z komputera jest dla nich na tyle istotne, że brak takiej możliwości odczuliby bardzo negatywnie (SP 4-6 – 6%; SP 7-8 – 1%).

Wykres 63. Jakbyś się czuł/a, gdybyś przez cały tydzień nie byłoby dostępu do Internetu?

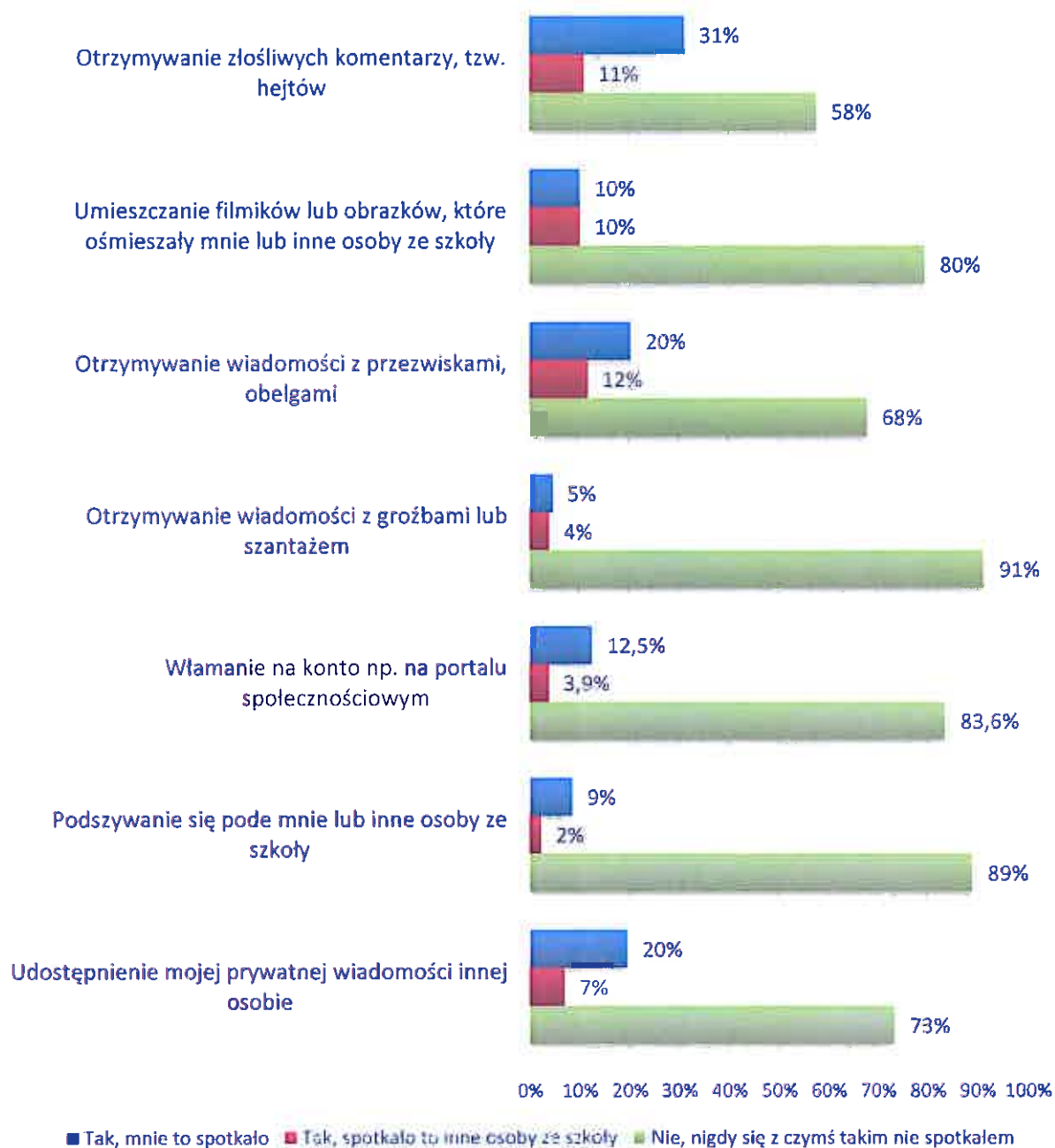

Internet, jako nieocenione narzędzie komunikacji, edukacji oraz rozrywki jest atrakcyjnym medium. Należy jednak pamiętać, że korzystanie z Internetu może wiązać się z występowaniem licznych zagrożeń: przestępstw internetowych, cyberbullyingu, stalkingu, sekstingu, szantażu, podszywania się, hatingu. W przeprowadzonym badaniu uzyskane zostały informacje na temat doświadczeń uczniów związanych z cyberprzemocą. Wyniki badań wskazują, że dzieciom i młodzieży w Gminie Nowa Sucha nie są obce zjawiska takie, jak ośmieszanie czy nękanie drugiej osoby za pośrednictwem internetu.

31% uczniów klas 4-6, a także 38% uczniów klas 7-8 doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hatingu, nazywanego potocznie przez uczniów „hejtowaniem”. Polega ono na otrzymywaniu obraźliwych komentarzy atakujących bezpośrednio osobę. Komentarze takie są widoczne publicznie w serwisach społecznościowych i często występują w formie zmasowanej – jeden negatywny komentarz powoduje falę kolejnych. Dla dorastającej młodzieży doświadczenie hatingu może być niezwykle traumatyczne. Okres dojrzewania jest czasem, gdy środowisko rówieśnicze stanowi najmocniejszy punkt odniesienia. Odrzucenie, a wręcz nienawiść ze strony innych młodych osób może stanowić zagrożenie dla poczucia własnej wartości i rozwijającej się tożsamości.

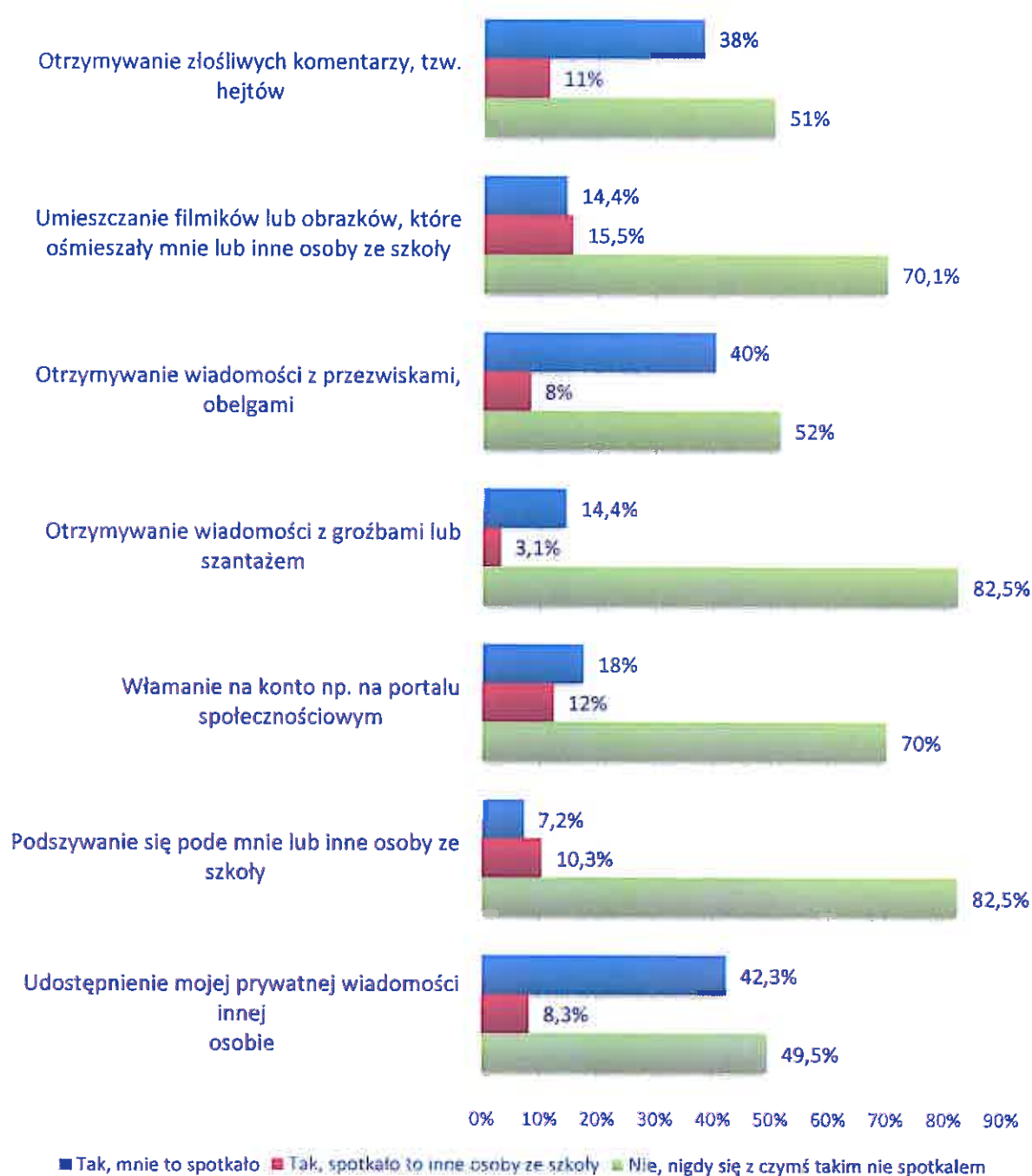
Uczniowie równie często otrzymywali wiadomości z obelgami i przezwiskami (SP 4-6 – 20%; SP 7-8- 40%), a nawet z groźbami i szantażem (SP 4-6 – 5%; SP 7-8- 14,4%). Padali też ofiarami udostępniania ich prywatnej wiadomości innej osobie (SP 4-6 – 20%; SP 7-8- 42,3%), włamania na konto na portalu społecznościowym (SP 4-6 – 12,5%; SP 7-8- 18%), umieszczania filmików lub zdjęć w sieci, które ośmieszały ich lub ich znajomych ze szkoły (SP 4-6 – 10%; SP 7-8 – 14,4%) oraz podszywania się pod nich lub pod ich znajomych ze szkoły (SP 4-6 – 9%; SP 7-8 – 7,2%).

Wykres 64. Styczność z cyberprzemocą: SP 4-6.

Wykres 65. Styczność z cyberprzemocą: SP 7-8.

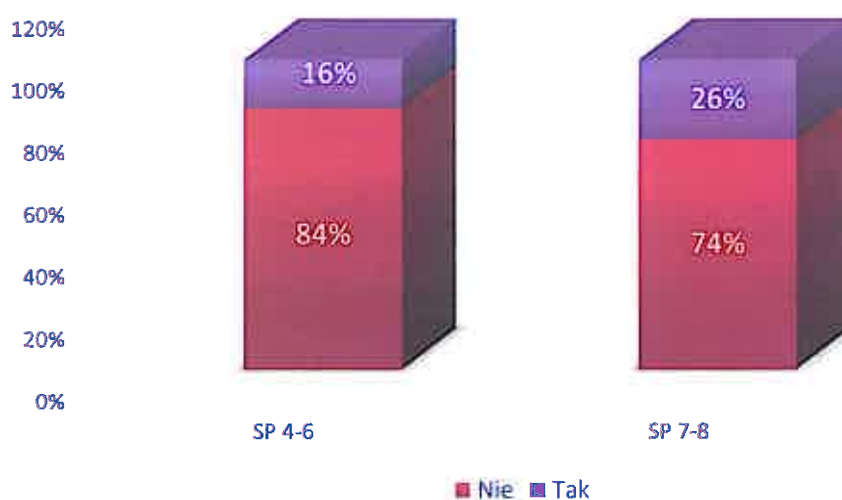

Prawie 5% młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej gra na automatach o niskich wygranych stanowi jedną z często praktykowanych form spędzania czasu wolnego (przynajmniej raz na tydzień lub prawie codziennie)¹⁶. Nastolatki w stopniu większym niż osoby dorosłe są podatne na patologiczny hazard, a zwłaszcza na negatywne skutki gier¹⁷. Faktem jest, że – szczególnie dla młodzieży – hazard w Internecie jest generalnie dużo łatwiej dostępny niż hazard tradycyjny, ze względu na mniejszą kontrolę wieku oraz możliwość grania o dużo niższe stawki¹⁸.

Poniższe wykresy ilustrują popularność gier hazardowych wśród dzieci i młodzieży w Gminie Nowa Sucha.

Większość uczniów nie korzystała nigdy z formy „rozrywki” jaką jest gra na automatach (SP 4-6 – 84%; SP 7-8 – 74%). Aczkolwiek, ogólny odsetek uczniów, którzy mieli kontakt z grą na automatach jest znaczący (SP 4-6 – 16%; SP 7-8 – 26%).

Wykres 66. Czy kiedykolwiek grałeś na automatach (takich, gdzie wygraną są pieniądze)?

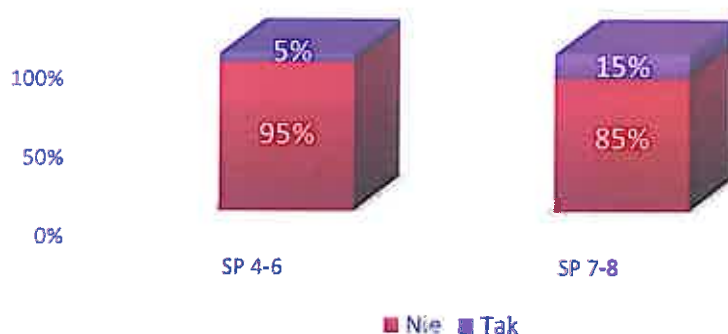
¹⁶P. Sobierajski, J. Szczepkowski, *Postawy zdrowotne młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej*, Wydawnictwo Edukacyjne Akapit, Toruń 2011.

¹⁷M. Griffiths M., *Gry hazard. Uzależnienia dzieci w okresie dorastania*, GWP, Gdańsk 2004.

¹⁸M. Griffiths M., *Gambling Addiction on the Internet*, w: Young K. S., Abreu N. de (ed.), *Internet Addiction. A Handbook and Guide to Evaluation and Treatment*, Hoboken: John Wiley and Sons.

Internetowe gry „na pieniądze” są wśród młodzieży w Gminie Nowa Sucha **mniej popularne**, niż gry na automatach. **95%** młodszych i **85%** starszych uczniów klas podstawowych nie ma doświadczenia z taką formą rozrywki. Aczkolwiek, 5% uczniów klas 4-6 oraz już 15% uczniów klas 7-8 grało już w gry internetowe, w których można wygrać pieniądze (np. poker).

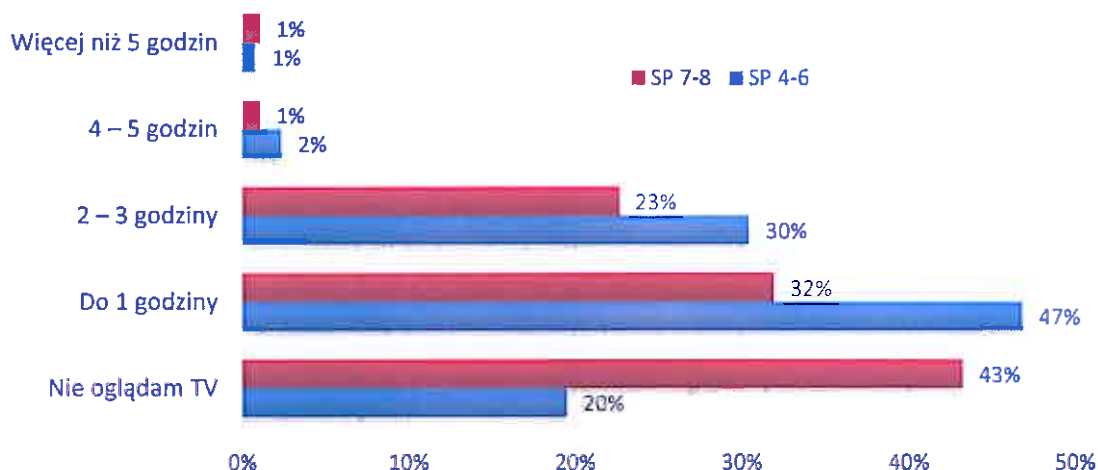
Wykres 67. Czy kiedykolwiek gręś w gry internetowe, w których można wygrać pieniądze (np. poker)?

W przeprowadzonej ankiecie zbadano również, w jaki sposób czas wolny spędzają uczniowie szkół podstawowych na terenie Gminy Nowa Sucha.

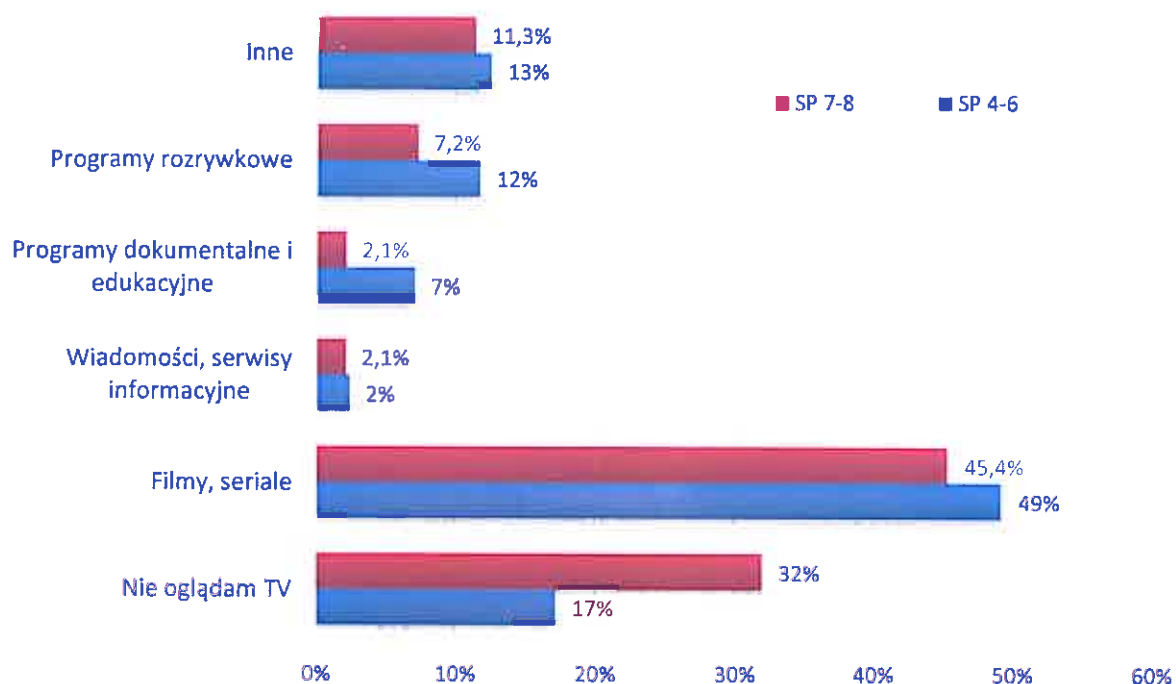
Jak wynika z przeprowadzonych badań uczniowie znaczną część swojego czasu przeznaczają na oglądanie telewizji. Najwięcej **uczniów spędza przed telewizorem około godziny dziennie** (SP 4-6: 47%, SP 7-8: 32%). Jednakże, znaczna część uczniów ogląda telewizję nawet **od 2 do 3 godzin dziennie** (SP 4-6: 30%, SP 7-8: 23%). Relatywnie niewielki odsetek uczniów **ogląda telewizję powyżej 4 godzin dziennie** (SP 4-6: 3%, SP 7-8: 2%). Pozostali uczniowie wskazali, że **nie oglądają telewizji**: SP 4-6: 20%, SP 7-8: 43%.

Wykres 68. Ile czasu dziennie przeznaczasz na oglądanie telewizji?

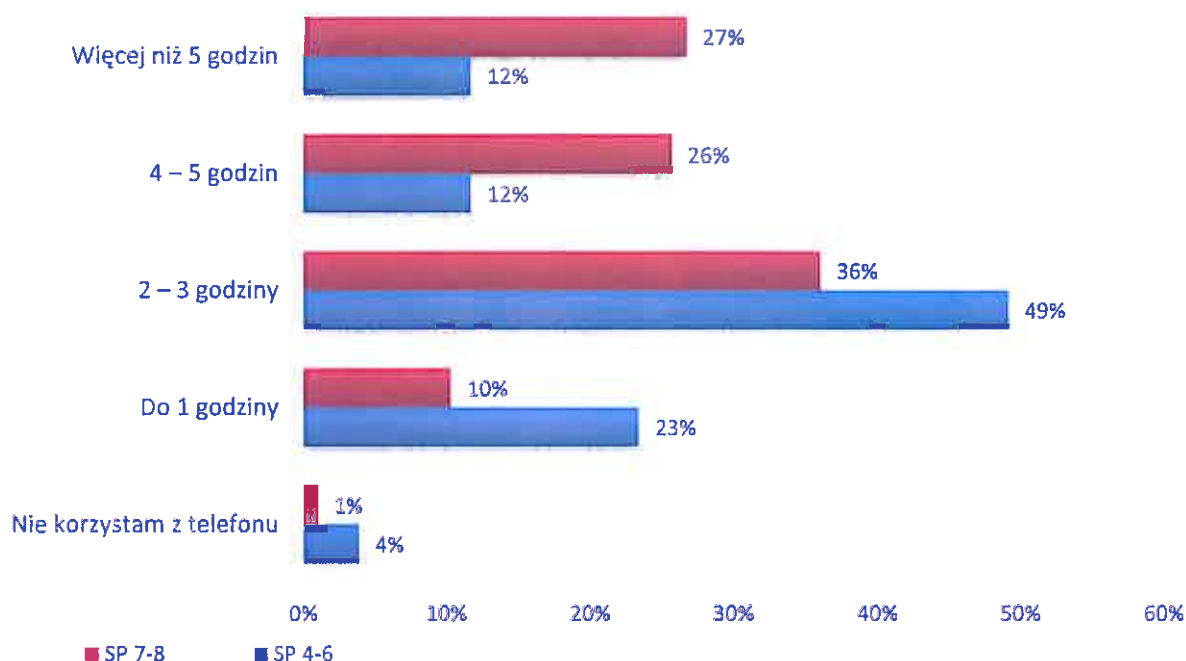
Wśród **najczęściej** oglądanych programów uczniowie wymieniają **filmy i/lub seriale** (SP 4-6: 49%, SP 7-8: 45,4%). **Zdecydowanie mniejszy** odsetek uczniów poświęca czas na oglądanie programów rozrywkowych (SP 4-6: 12%, SP 7-8: 7,2%), programów dokumentalnych i edukacyjnych (SP 4-6: 7%, SP 7-8: 2,1%), a także wiadomości oraz serwisów informacyjnych (SP 4-6: 2%, SP 7-8: 2,1%).

Wykres 69. Rodzaje najczęściej oglądanych programów.

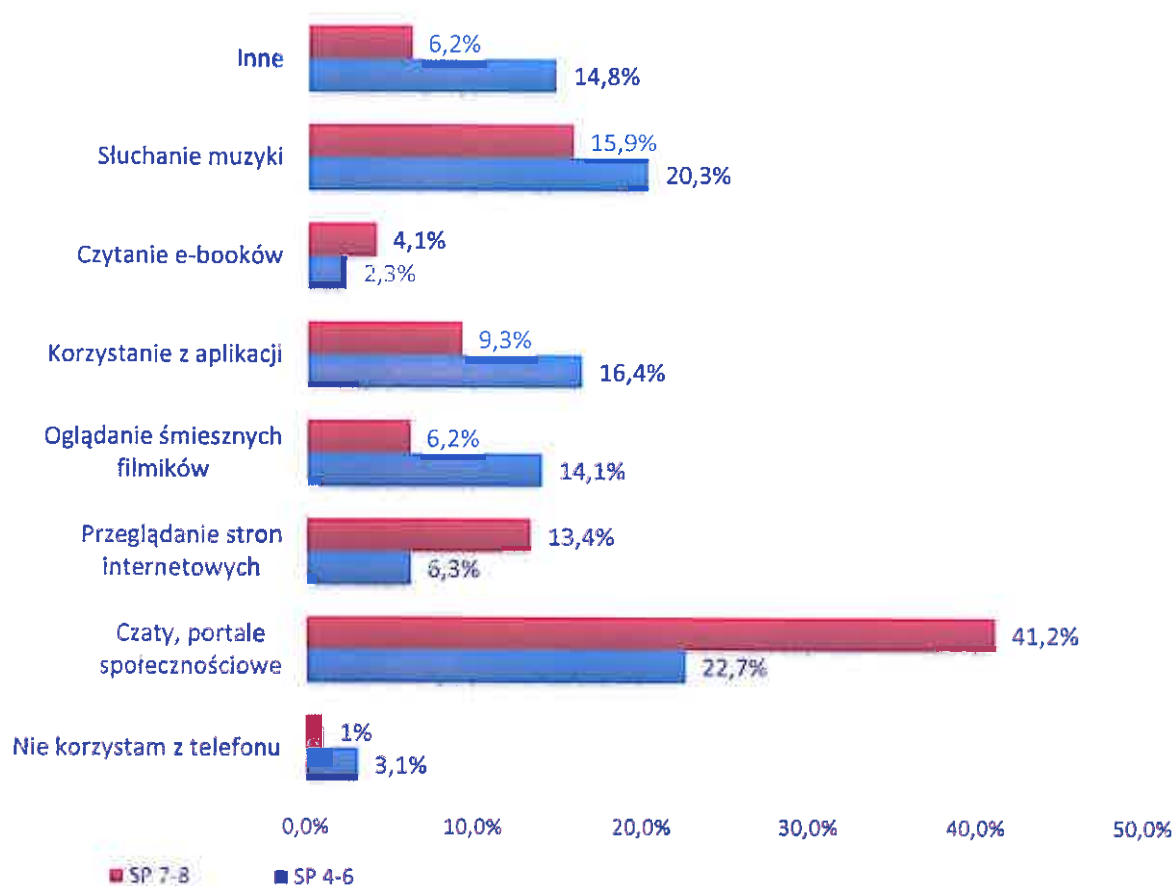
Następnie zapytano uczniów ile czasu dziennie korzystają z telefonu. Jak się okazuje, **49% uczniów klas 4-6 oraz 36% uczniów klas 7-8 korzysta z telefonu od 2 do 3 godzin dziennie**. Kolejno, uczniowie w ten sposób spędzają czas **do godziny dziennie (SP 4-6: 23%, SP 7-8: 10%)**. Niepokój budzi fakt, iż **24% uczniów klas 4-6 oraz aż 53% uczniów klas 7-8 deklaruje, że korzysta z telefonu 4 i więcej godzin dziennie**. Nieznaczny odsetek uczniów przyznaje, że **nie korzysta z telefonu: SP 4-6: 4%, SP 7-8: 1%**.

Wykres 70. Ile czasu dziennie korzystasz z telefonu?

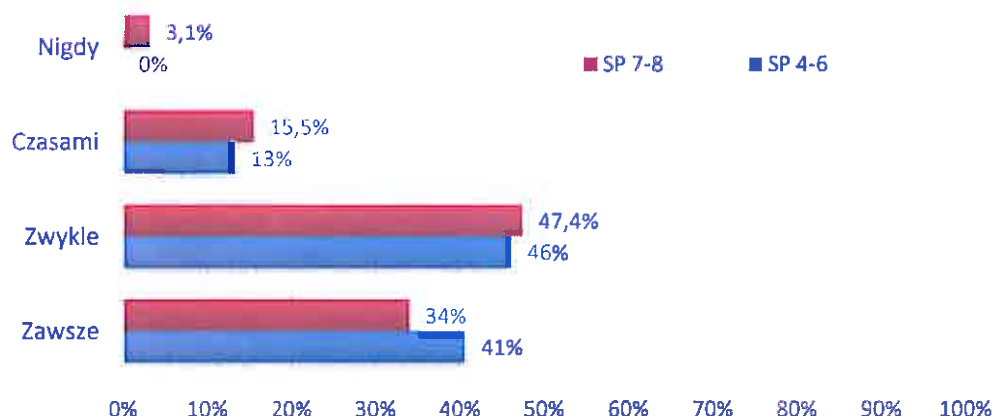
Korzystając z telefonu uczniowie **najczęściej spędzają czas na czatach oraz portalach społecznościowych** (SP 4-6: 22,7%, SP 7-8: 41,2%), **sluchając muzyki** (SP 4-6: 20,3%, SP 7-8: 15,9%) oraz **korzystając z różnego rodzaju aplikacji** (SP 4-6: 16,4%, SP 7-8: 9,3%). Część uczniów używa telefonu do **oglądania śmiesznych filmików** (SP 4-6: 14,1%, SP 7-8: 6,2%) **przeglądania stron internetowych** (SP 4-6: 6,3%, SP 7-8: 13,4%) i **czytania ebooków** (SP 4-6: 2,3%, SP 7-8: 4,1%).

Wykres 71. Na czym spędzasz najwięcej czasu korzystając z telefonu?

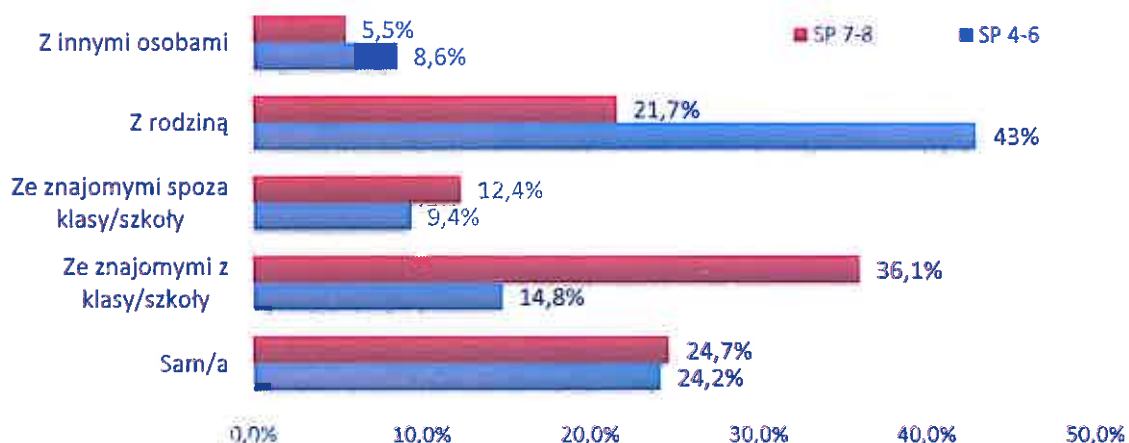
Jak wynika z deklaracji uczniów, ich rodzice najczęściej wiedzą, w jaki sposób spędzają czas wolny. **41% uczniów młodszych klas oraz 34% uczniów starszych klas** deklaruje, że **ich rodzice zawsze wiedzą, co robią w wolnym czasie**, a **46% uczniów klas 4-6 oraz 47,4% uczniów klas 7-8 przyznaje, że ich rodzice zwykle wiedzą, w jaki sposób spędzają oni czas wolny**. Wynika z tego, że uczniowie ci podlegają najczęściej kontroli rodziców. Pozostali uczniowie odpowiedzieli, że **ich rodzice czasami wiedzą (SP4-6: 13%, SP 7-8: 15,5%) lub też nigdy nie wiedzą (SP 7-8: 3,1%), co robią wolnym czasie**.

Wykres 72. Czy Twoi rodzice wiedzą, co robisz w wolnym czasie?

Uczniowie z Gminy Nowa Sucha **najczęściej spędzają czas wolny w towarzystwie rodziny** (SP 4-6: 43%, SP 7-8: 21,7%) lub też **w samotności** (SP 4-6: 24,2%, SP 7-8: 24,7%). Część uczniów spędza ten czas **ze znajomymi z klasy/szkoły** (SP 4-6: 14,8%, SP 7-8: 36,1%) albo **ze znajomymi spoza klasy/szkoły** (SP 4-6: 9,4%, SP 7-8: 12,4%), czy też z **innymi osobami** niż wymienione w ankiecie (SP 4-6: 8,6%, SP 7-8: 5,5%).

Wykres 73. Z kim najczęściej spędzasz czas wolny?

Ponad 1/3 młodszych (SP 4-6: 37%) oraz niespełna 1/3 starszych (SP 7-8: 28%) uczniów z Gminy Nowa Sucha uważa, że w okolicy jest dużo fajnych propozycji spędzania czasu wolnego. Jednakże 15% uczniów klas 4-6 oraz 28% uczniów klas 7-8 uważa, że w okolicy powinno być więcej obiektów sportowych, a 26% uczniów klas 4-6 i 26% uczniów klas 7-8, że mogłoby być więcej terenów zielonych. Z kolei 13% uczniów młodszych klas i 11% starszych klas wskazuje, że brakuje organizacji młodzieżowych oraz propozycji wolontariatów. Uczniowie mieli również

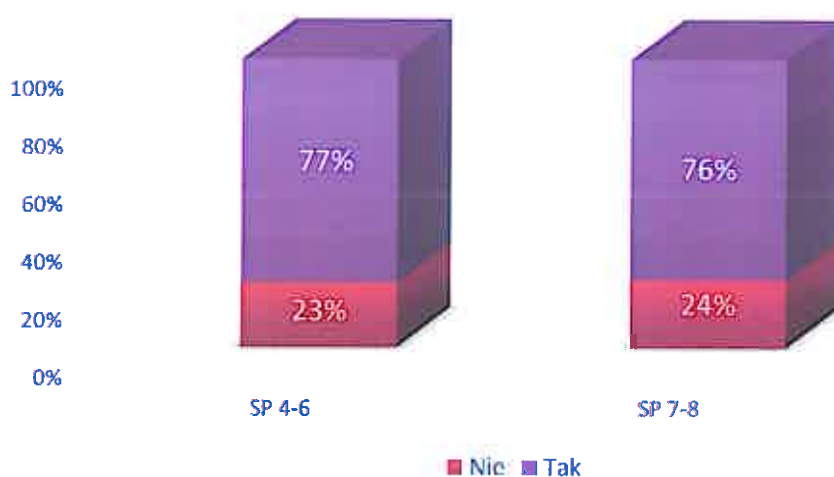
możliwość przedstawienia swoich propozycji. Najczęściej wskazywali, że w okolicy brakuje organizacji młodzieżowych, kina, skateparku.

Wykres 74. Czy uważasz, że w Twojej okolicy jest dużo fajnych propozycji spędzania wolnego czasu? Jeśli nie to, co mogłoby być lepiej?

Uczniowie zostali zapytani także o posiadane pasje- w większości przyznają, że je posiadają (SP4-6: 77%, SP 7-8: 76%), wskazując na różnorodne zajęcia, w tym np. rysowanie, szkicowanie, gry na instrumentach czy dyscypliny sportowe.

Wykres 75. Czy masz pasję- coś, co lubisz robić i kiedy to robisz nie czujesz, że mija Ci czas?

Podsumowanie części diagnostycznej

Podsumowanie badań ankietowych

W podsumowaniu badań przeprowadzonych w Gminie Nowa Sucha można wyróżnić zasadnicze problemy, jakie pojawiły się w wypowiedziach mieszkańców. Na podstawie otrzymanych wyników zostaną również podkreślone najważniejsze kwestie, wymagające uwagi ze strony władz samorządowych.

1. Podstawowe problemy środowiskowe w opinii mieszkańców Gminy Nowa Sucha.

- a. Najistotniejszym problemem zdaniem mieszkańców w ich środowisku lokalnym jest zanieczyszczenie powietrza oraz zanieczyszczenie krajobrazu.
- b. Jako najmniej istotny problem w środowisku lokalnym badani uznali kryzys rodziny oraz wzrost przestępczości. Problem nadużywania alkoholu jest na średnim poziomie ryzyka. Większość badanych mieszkańców Gminy Nowa Sucha dość rzadko spożywa alkohol, jednak nie należy bagatelizować faktu, że ponad 1/3 pije alkohol kilka razy w miesiącu lub częściej. Badani deklarują w większości, iż jednorazowo nie spożywają znacznych ilości alkoholu. Wiedza na temat szkodliwości spożywania alkoholu jest wśród mieszkańców na średnim poziomie. Należałoby zwrócić większą uwagę na dostępność oraz rozpowszechnienie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu i rozpowszechniania wiedzy o negatywnych skutkach jego spożywania. Aczkolwiek, kształtowanie postaw mieszkańców powinno nie tylko wiązać się z oddziaływaniem na poziom ich wiedzy, ale także koncentrować się na dwóch pozostałych składnikach postaw, czyli przekonaniach oraz emocjach, które mają swoje odzwierciedlenie w motywacjach mieszkańców, sięgających po alkohol.

Dlatego, należałoby wziąć pod uwagę możliwość zorganizowania szeregu darmowych spotkań otwartych, mających na celu kształtowanie umiejętności i kompetencji społecznych związanych z asertywnością, radzeniem sobie z negatywnymi emocjami, czy identyfikacją podejmowanych przez siebie zachowań ryzykownych oraz źródeł ich występowania. Ponadto, zdecydowana większość dorosłych mieszkańców nie posiada wiedzy na temat instytucji pomocowych w zakresie uzależnienia od alkoholu.

- c. Palenie wyrobów tytoniowych nie jest wśród dorosłych mieszkańców Gminy Nowa Sucha rozpowszechnionym nałogiem. Zdecydowana większość mieszkańców nie pali papierosów ani e-papierosów okazjonalnie czy też nałogowo. Poziom wiedzy na temat szkodliwości palenia zarówno papierosów, jak i e-papierosów jest wśród mieszkańców na wysokim poziomie. Większość mieszkańców zdaje sobie sprawę, że palenie e-papierosów jest równie lub też bardziej szkodliwe, co palenie zwykłych papierosów.
- d. Zazywanie substancji psychoaktywnych takich jak narkotyki i/lub dopalacze nie jest rozpowszechnionym problemem na terenie Gminy Nowa Sucha- 11% badanych mieszkańców zna co najmniej jedną osobę zażywającą owe substancje. Najbardziej popularną substancją psychoaktywną wśród społeczności lokalnej jest marihuana/ haszysz oraz heroina- po 2% mieszkańców wskazuje, że zna osoby zażywające te substancje. Jeżeli chodzi o źródło pozyskiwania owych substancji, to żaden badany nie wskazał, że wie gdzie można nabyć tego typu substancje. Mimo wszystko, wskazane jest zwrócenie szczególnej uwagi na dostępność oraz rozpowszechnienie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od narkotyków i dopalaczy, a także rozpowszechniania wiedzy o negatywnych skutkach ich zażywania.
- e. Jak wynika z przeprowadzonych badań ankietowych przemoc w rodzinie nie stanowi zauważalnego problemu wśród społeczności lokalnej- 9% badanych twierdzi, że ma w swoim otoczeniu osoby, które doświadczają przemocy w rodzinie lub podejrzewa, że tak się dzieje. Wśród mieszkańców Gminy Nowa Sucha zauważalny jest średni poziom świadomości na temat specyfiki przemocy. Jednakże, niespełna połowa badanych nie posiada wiedzy na temat instytucji, do których należy się zwrócić, by pomóc osobie, która jest ofiarą przemocy w rodzinie. Należałoby zwrócić większą uwagę na dostępność oraz rozpowszechnienie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w tym zakresie.
- f. Problemem w środowisku lokalnym Gminy Nowa Sucha jest uzależnienie od komputerów i Internetu. Prawie wszyscy badani (99%) oceniają, że jest to bardzo lub dość powszechne zjawisko w ich najbliższym otoczeniu.

- g. Badanie wykazało, że mieszkańcy Gminy Nowa Sucha padają także ofiarami cyberprzemocy. Wskazuje to na konieczność edukacji mieszkańców z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu, poprzez wspieranie świadomości prawnej oraz umiejętności ochrony własnych danych w sieci. Ważne jest również wskazanie mieszkańcom instytucji, do których mogą się zgłosić osoby, które padły ofiarą przestępstwa internetowego.
- h. Problem uzależnienia od gier hazardowych na terenie Gminy Nowa Sucha jest na średnim poziomie ryzyka. Nieco ponad 1/4 badanych ocenia, że jest dość powszechne zjawisko w ich środowisku lokalnym. Żaden z mieszkańców nie posiada wiedzy na temat instytucji, do których może zgłosić się osoba uzależniona od hazardu. Należałoby zwrócić większą uwagę na dostępność oraz rozpowszechnianie owych informacji, a także mechanizmów uzależnienia zarówno w środowisku dorosłych, jak i dzieci oraz młodzieży.

2. Wnioski dotyczące badań punktów sprzedaży alkoholu.

- a. Ankieta wykazała, że próby zakupu napojów alkoholowych przez osoby niepełnoletnie na terenie Gminy Nowa Sucha zdarzają się w niektórych punktach dość często, jednak nie jest to problem nagminny- sprzedawcy deklarują, że zdarzają się one najczęściej kilka razy w roku (54%) lub też zdarzają kilka razy w miesiącu (15%).
- b. Spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży na terenie Nowa Sucha w większości punktów jego sprzedaży nie jest częstym zjawiskiem. Ponadto, większość badanych sprzedawców- 92% odpowiedziało, że w ciągu ostatnich 3 miesięcy nie doszło do nieprzyjemnych zjść związanych ze spożywaniem alkoholu w obrębie sklepu.
- c. Rozkład deklaracji sprzedaży alkoholu pozwala sądzić, iż większość sprzedawców odpowiedzialnie podchodzi do sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim, a zdecydowana większość poważnie traktuje ten zakaz. 15,4% badanych twierdzi, że zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek, 69,2% robi to często, a 15,4% rzadko. Poza tym, wszyscy badani sprzedawcy deklarują, że nigdy nie sprzedali alkoholu osobie, o której wiedzieli, że jest niepełnoletnia. Mimo wszystko, w zestawieniu tych wyników z opiniami badanych uczniów w szkołach na terenie Gminy Nowa Sucha zalecane jest przeprowadzenie kampanii informacyjnej z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych. Kampania informacyjna może

obejmować szkolenie dla sprzedawców, akcje z wykorzystaniem techniki Mystery Shopping i dystrybucję materiałów typu plakaty, naklejki do umieszczenia w punktach.

- d. Większość mieszkańców uważa, że w ich okolicy znajduje się odpowiednia ilość punktów sprzedaży napojów alkoholowych. Jednocześnie, wszyscy badani sprzedawcy ocenili funkcjonowanie kontroli punktów sprzedaży alkoholu, jako raczej i bardzo dobrą.

3. Zagrożenia w środowisku dzieci i młodzieży

- a. Wraz z wiekiem badanych uczniów wzrasta odsetek młodych osób eksperymentujących z alkoholem, papierosami oraz substancjami psychoaktywnymi.
- b. Spożywanie napojów alkoholowych przez dzieci i młodzież szkolną w Gminie Nowa Sucha jest na średnim poziomie ryzyka. Wraz z wiekiem rośnie odsetek osób sięgających po alkohol- inicjację alkoholową ma za sobą 5% uczniów klas 4-6 oraz już 19% uczniów klas 7-8 szkoły podstawowej przyznaje. Wśród przyczyn sięgania po napoje alkoholowe dzieci i młodzież często wskazują na picie okazjonalne podczas spotkań ze znajomymi oraz towarzystwo rodziny, co wskazywać może na społeczne przyzwolenie na spożywanie alkoholu przez młode osoby. Planując oddziaływania profilaktyczne kierowane do dzieci i młodzieży warto wykorzystywać proces uczenia się rówieśniczego. Jest to sytuacja, w której dorastający człowiek czerpie pozytywne poglądy i postawy nie tylko od nauczyciela czy pedagoga, ale głównie od swoich rówieśników. Jeśli podczas programów profilaktycznych zostaną przeprowadzone odpowiednio dobrane ćwiczenia i zabawy, uczniowie sami wyciągną wnioski dotyczące alkoholu i będą mieli okazję podzielić się nimi z grupą.
- c. Badania wykazały, że pewien odsetek badanych młodych mieszkańców Nowa Sucha palił lub nadal pali wyroby papierosowe. Do palenia papierosów chociaż raz w życiu przyznaje się 1% uczniów klas 4-6 oraz 8% uczniów klas 7-8. Palenie wyrobów tytoniowych jest więc zdecydowanie mniej popularne wśród młodych mieszkańców gminy aniżeli spożywanie alkoholu. Uczniowie najczęściej wskazują, że palą podczas spotkań ze znajomymi. Jednocześnie niepokojący jest względnie bardzo łatwy dostęp dzieci i młodzieży do wyrobów tytoniowych i napojów alkoholowych. Jego ograniczenie jest

zadaniem leżącym w obowiązku osób dorosłych. Rekomenduje się podejmowanie działań budujących świadomość zagrożenia związanego z poszczególnymi używkami poprzez warsztaty profilaktyczne, szkolenia dla nauczycieli lub pogadanki profilaktyczne dla rodziców.

- d. Jak wynika z badań zażywanie substancji psychoaktywnych takich jak narkotyki czy dopalacze nie jest bardzo rozpowszechnionym problemem. Do zażywania narkotyków i/lub dopalaczy kiedykolwiek w życiu przyznało się dwóch badanych uczniów klas 7-8. Uczniowie w większości twierdzą, że nabycie owych substancji jest w ich otoczeniu raczej lub bardzo trudne, jednak 8% uczniów klas 4-6 oraz 8,3% uczniów klas 7-8 wskazuje, że jest to raczej lub bardzo łatwe. Należy zwrócić uwagę na profilaktykę narkotykową wśród uczniów. W przypadku zażywania substancji psychoaktywnych bardzo ważne jest prowadzenie regularnych zajęć profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom. Najbardziej sprzyjające okoliczności do kontaktu z substancjami psychoaktywnymi stwarzają wakacje oraz czas wolny, dlatego też dzieci w tym okresie powinny zostać otoczone szczególną uwagą opiekunów i uświadamiane w kwestii niebezpieczeństw, jakie wiążą się z zażywaniem substancji psychoaktywnych.
- e. Kolejnym zauważalnym problemem wśród młodych mieszkańców gminy są przypadki agresji i przemocy (zarówno fizycznej, jak i psychicznej), z jakimi młodzi ludzie spotykają się w środowisku rówieśniczym. Niektórzy z uczniów nawet kilka razy w tygodniu lub nawet codziennie doświadczają przemocy fizycznej oraz psychicznej ze strony swoich kolegów i koleżanek w szkole. Otrzymane wyniki na temat jakości relacji rówieśniczych w badanych klasach powinny skłonić do zapoczątkowania lub rozwijania w szkole działań z zakresu zapobiegania agresji i przemocy oraz rozwiązywania konfliktów. Preferowane byłyby także doskonalenie szkolnych rozwiązań systemowych w zakresie kontroli i profilaktyki zachowań agresywnych. To przede wszystkim dyrektorzy placówek oświatowych powinni zwrócić szczególną uwagę na problem przemocy rówieśniczej. Preferowane byłoby także doskonalenie szkolnych rozwiązań systemowych w zakresie kontroli i profilaktyki zachowań agresywnych. Co więcej, otrzymane wyniki na temat jakości relacji rówieśniczych w badanych klasach mogą posłużyć za zachętę do organizowania szkolnych warsztatów, podczas których dzieci i młodzież będą

mieli okazję do wspólnego zastanowienia się nad alternatywnymi sposobami rozładowywania negatywnych emocji i skutecznymi sposobami rozwiązywania konfliktów, bez używania przemocy. Należy także ciągle udoskonalać szkolne systemy przeciwdziałania i reagowania na przemoc, w które włączać trzeba rodziców, od których dzieci młodzież czerpią wzorce w zakresie stosowania przemocy, jako rozwiązywania codziennych problemów.

- f. Niepokój budzi ilość czasu spędzanego na korzystaniu z komputera, telefonu komórkowego czy na oglądaniu telewizji. Uczniowie spędzają dziennie w ten sposób nawet powyżej 5 godzin dziennie. Oznaczać to może, że po zakończonych lekcjach są to ich jedyne formy spędzania czasu. Należy mieć na uwadze, iż trzeba wspierać wszelkie inicjatywy rozwijające różnorodne pasje uczniów, tak aby były bardziej atrakcyjną formą spędzania czasu po szkole niż surfowanie po stronach internetowych oferujących niewiele wartościowych treści. Istotne jest, aby włączać w te działania rodziców, którzy mają możliwość nadzorowania tego, jak ich dzieci wykorzystują domowe komputery i inne urządzenia z dostępem do Internetu.
- g. Już 31% uczniów klas 4-6 oraz 38% uczniów klas 7-8 doświadczyło zjawiska „hejtowania” w przestrzeni internetowej. Uczniowie padali również ofiarami wielu innych działań z zakresu cyberprzemocy. W perspektywie wyników na temat funkcjonowania badanych uczniów w Internecie konieczna wydaje się również szeroka edukacja z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu, czyli wspieranie świadomości prawnej uczniów, rozwijanie umiejętności ochrony przez niebezpiecznymi sytuacjami, czy poszerzanie wiedzy z zakresu ochrony własnych danych.
- h. Zauważalnym problemem wydaje się być skłonność uczniów do korzystania z gier hazardowych. Już 16% młodszych oraz 26% uczniów starszych klas szkoły podstawowej ma doświadczenia związane z tego typu „rozrywką”. Również internetowe gry „na pieniądze” zaczynają być coraz bardziej popularne wśród dzieci i młodzieży. Warto zaznajomić uczniów z tematyką powstawania uzależnienia od hazardu, na przykład poprzez przeprowadzenie warsztatów profilaktycznych lub krótkich pogadanek na lekcjach wychowawczych.
- i. Jak wynika z przeprowadzonych badań część badanych uczniów nie potrafi zagospodarować swojego czasu wolnego. Uczniowie często spędzają czas

wolny przed telewizorem, komputerem czy korzystając ze smartfonów, przeznaczając go na oglądanie filmów, seriali, korzystanie z portali społecznościowych, rzadko kiedy na naukę, czy programy dokumentalne, informacyjne. Część badanych uczniów przyznaje, że w okolicy brakuje atrakcyjnych propozycji spędzania czasu wolnego, takich jak obiekty sportowe, tereny zielone, organizacje młodzieżowe. Należy poświęcić więcej uwagi ofercie zajęć oraz oddziaływań skierowanych do dzieci i młodzieży na terenie gminy. Może istnieć potrzeba szerszego zdiagnozowania zasygnalizowanego problemu.

Analiza SWOT

To jedna z najbardziej popularnych i rozpowszechnionych metod analitycznych. Jej nazwa wywodzi się od pierwszych liter angielskich słów: *Strengths- Mocne (silne) strony; Weakneeses- Słabe strony; Opportunities- Szanse; Threats- Zagrożenia*.

Analiza SWOT przeważnie wykorzystywana jest do oceny wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwojowych. Diagnoza i ocena szans oraz zagrożeń, wynikających z otoczenia, oraz potencjału wewnętrznego stanowi zbiór informacji na podstawie, których możliwe jest wytyczanie celów strategicznych.

Analiza SWOT została oparta na informacjach zawartych w kompleksowej diagnozie sytuacji społecznej w Gminie. Stanowi ona podstawę do identyfikacji i określenia kierunków działań. Analizę SWOT dla Gminy Nowa Sucha przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Analiza SWOT.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • dobre rozpoznanie przez władze i instytucje lokalne istniejących problemów społecznych w gminie, • współpraca instytucji oświatowych, kulturalnych oraz stowarzyszeń z instytucjami samorządu gminnego, 	<ul style="list-style-type: none"> • brak mieszkań chronionych, • brak świetlic środowiskowych, • utrzymujący się wskaźnik bezrobocia; • ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki medycznej w gminie, • zbyt niskie wynagrodzenie

• regularna organizacja wydarzeń kulturalnych i sportowych, • promowanie zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży, • aktywna działalność Biblioteki Publicznej, • aktywna działalność Gminnego Ośrodka Kultury, • wykwalifikowani członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz GKRPA (stale podnoszący swoje kompetencje); • wykwalifikowana kadra nauczycielska stale podnosząca swoje kwalifikacje, • funkcjonowanie Punktu Konsultacyjnego, • zatrudnianie asystenta rodziny w GOPS, • dostępność gminnego przedszkola, • działalność Klubu Seniora, • zapewnienie posiłków dzieciom z terenu Gminy, • dodatni przyrost naturalny, • system stypendialny dla dzieci, • odpowiedzialna postawa sprzedawców napojów alkoholowych wobec sprzedaży alkoholu i tytoniu nieletnim, • kontrola punktów sprzedaży alkoholu na dobrym poziomie.	• pracowników, • niska stopa życiowa części mieszkańców, • brak dostępu do zajęć edukacyjno-korekcyjnych dla sprawców przemocy, • brak dostępu do zajęć terapeutycznych dla osób uzależnionych od alkoholu; • brak grup wsparcia dla osób uzależnionych na terenie gminy; • niedostatecznie rozwinięta działalność wolontarystyczna.

SZANSE

ZAGROŻENIA

• wzrost świadomości społecznej	• wykluczenie społeczne osób starszych

dotyczącej problemów zdrowotnych i zagrożeń społecznych,

- możliwość korzystania z programów z zakresu pomocy społecznej współfinansowanych ze środków rządowych i unijnych,
- wzrost znaczenia organizacji pozarządowych w sektorze pomocy społecznej,
- promocja gminy, działania wspierające wzrost przedsiębiorczości mieszkańców,
- rozwój współpracy pracowników pomocy społecznej z instytucjami sektora publicznego, organizacjami społecznymi oraz lokalną wspólnotą,
- możliwość korzystania z programów z zakresu pomocy społecznej współfinansowanych ze środków rządowych i unijnych,
- niska popularność gier hazardowych wśród dorosłych mieszkańców;
- niska popularność substancji psychoaktywnych wśród uczniów szkół podstawowych z terenu gminy,
- spadek ogólnej liczby rodzin korzystających z pomocy GOPS.

i niepełnosprawnych,

- rosnące zapotrzebowanie na usługi społeczne wynikające ze starzenia się społeczeństwa (problem o charakterze globalnym)
- wzrost liczby osób niepełnosprawnych i wymagających opieki,
- zagrożenia funkcjonowania rodziny w związku z problemem uzależnień, bezrobocia, długotrwałego ubóstwa i przemocy,
- niekorzystne wzorce zachowań (agresja, przemoc, uzależnienia) płynące z nowoczesnych mediów,
- wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży oraz pojawianie się nowych rodzajów uzależnień,
- występowanie zjawiska wyuczonej bezradności i uzależnienia od pomocy społecznej,
- ograniczenia prawne oraz brak stabilności przepisów, trudności w ich interpretacji,
- zjawisko przemocy w rodzinie,
- zjawisko przemocy rówieśniczej w szkołach,
- uzależnienie od komputera i nowych technologii (zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży) oraz występowanie zjawisk

cyberprzemocy,

- rosnąca wraz z wiekiem popularność substancji psychoaktywnych (narkotyki, dopalacze, alkohol, papierosy) wśród uczniów.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE NOWA SUCHA NA LATA 2022-2028

Misja i prognoza zmian w zakresie objętym Strategią

Celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Nowa Sucha jest wyznaczenie priorytetowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania określonych problemów społecznych oraz poprawa sytuacji mieszkańców. Punktem wyjścia dla opracowania strategii jest diagnoza stanu faktycznego, analiza danych wynikających ze specyfiki gminy. Zebrany materiał źródłowy oraz wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy Nowa Sucha pozwoliły wskazać grupę najważniejszych problemów społecznych w gminie. Realizacja zadań zawartych w strategii planowana jest na lata 2022 – 2028, co powinno zapewnić możliwość długofalowych działań.

W Strategii wyróżniono:

- misję gminy- stanowi cel nadrzędny przy planowaniu działań rozwojowych w gminie;
- cele strategiczne- wskazują najważniejsze obszary, których wsparcie jest niezbędne dla rozwiązywania problemów społecznych w gminie;
- cele operacyjne- są celami szczegółowymi dla celów strategicznych, zawierają propozycje kierunków działań niezbędnych do osiągnięcia poszczególnych celów operacyjnych.

Misja Gminy Nowa Sucha na lata 2022-2028 brzmi:

**Zapewnienie mieszkańcom Gminy Nowa Sucha odpowiednich warunków
do życia i równych szans rozwoju oraz przeciwdziałanie patologiom społecznym
i wykluczeniu społecznemu.**

Na podstawie dostępnych danych sformułowano prognozę rozwoju sytuacji społecznej w Gminie Nowa Sucha. W układzie celów strategicznych przedstawia się ona następująco:

1. Doskonalenie systemu wsparcia i opieki nad rodziną i dzieckiem

Prognozuje się:

- stałe potrzeby rodzin dysfunkcyjnych w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych świadczonych przez instytucje pomocy społecznej;
- utrzymanie odpowiedniego poziomu życia mieszkańców, umożliwiającego zaspokajanie najpilniejszych potrzeb, w tym potrzeb rozwojowych dzieci i młodzieży;
- potrzebę wsparcia rodzin przez asystenta rodziny;
- występowanie zjawiska przemocy w rodzinie i potrzebę jego minimalizacji;
- potrzebę specjalistycznej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie;
- potrzebę podnoszenia świadomości społecznej w zakresie występowania zjawiska przemocy i sposobów jego przeciwdziałania;
- stałe zapotrzebowanie na usługi edukacyjne dotyczące problemu przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom;
- brak integracji społecznej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu ubóstwa, bezradności opiekuńczo-wychowawczej, bezrobocia, uzależnień i przemocy;
- potrzebę zapewnienia dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków życia i rozwoju;

- popularyzację rodzin wspierających;
  - wzmacnianie ról i kompetencji wszystkich członków rodziny.
- 2. Inkluzja społeczna oraz poprawa warunków bytowych osób starszych, niepełnosprawnych i dotkniętych długotrwałą chorobą**

Prognozuje się:

- utrzymywanie się potrzeb w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych w stosunku do osób z niepełnosprawnością i ich rodzin;
- utrzymywanie się potrzeb pomocy względem osób przewlekle chorych oraz ich rodzin;
- poprawę stanu zdrowia i sprawności fizycznej, w tym szczególnie osób starszych i niepełnosprawnych;
- zwiększenie dostępu do usług specjalistycznych i opiekuńczych w środowisku zamieszkania oraz w formach instytucjonalnych – domu pomocy społecznej, ośrodkach wsparcia;
- promowanie pomocy sąsiedzkiej i idei wolontariatu;
- promowanie funkcjonowania rodzin wielopokoleniowych.

3. Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej spowodowanej ubóstwem, uzależnieniami i bezrobociem oraz ich negatywnym następstwom

Prognozuje się:

- utrzymywanie się potrzeby niesienia pomocy osobom długotrwale pozostającym bez pracy oraz osobom z wyuczoną bezradnością;
- wzrost liczby osób objętych instrumentami aktywizacji zawodowej, w tym również w podmiotach ekonomii społecznej;
- zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego najuboższych mieszkańców Gminy,
- wzmocnienie kompetencji i potencjału osób, które ubiegają się o zatrudnienie,
- utrzymywanie się potrzeby udzielania pomocy i wsparcia osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej, zagrożonych wykluczeniem społecznym,

- wzrost potrzeby zapewnienia pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i ich rodzin,
- konieczność podniesienia poziomu profilaktyki w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom;
- pojawianie się nowych form uzależnień.

4. Wzrost aktywności obywatelskiej mieszkańców gminy

Prognozuje się:

- utrzymywanie się średniej aktywności społecznej mieszkańców gminy;
- utrzymywanie się średniego poziomu integracji społecznej mieszkańców gminy;
- wzrost zjawiska cyberprzemocy i potrzebę jego zapobiegania.

Przedstawione powyżej prognozy pozwalają zdefiniować system działań, a zatem strategię, która powinna być zrealizowana, aby ograniczyć skutki zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym gminy.

Wprowadzanie zmian społecznych na terenie Gminy Nowa Sucha poprzez realizację celów i zadań strategicznych, zaowocuje ograniczeniem skutków rozpoznanych problemów społecznych, intensyfikacją rozwoju społecznego w gminie oraz poprawą jakości życia mieszkańców. Prognozuje się, że realizowane działania zaktywizują i zachęcą mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych.

Wdrożenie strategii ma na celu:

- poprawę jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych w gminie,
- wzmocnienie pozycji rodziny w społeczności lokalnej,
- zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie,
- zmniejszenie rozmiaru problemu uzależnień w gminie,
- integrację i aktywizację społeczną mieszkańców gminy.

Osiągnięcie prognozowanych zmian będzie możliwe przy zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie gminy, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej.

Realizacja strategii

Cele i kierunki działań

Wdrażanie *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Nowa Sucha na lata 2022 - 2028* opierać będzie na realizacji czterech celów strategicznych:

I. CEL STRATEGICZNY: Doskonalenie systemu wsparcia i opieki nad rodziną i dzieckiem

- 1. CEL OPERACYJNY – Wspieranie rodzin w rozwoju kompetencji i pełnieniu ról rodzicielskich, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo- wychowawczych**

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Realizacja i kontynuacja Programu Wspierania Rodziny;
- Realizacja działań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- Inicjowanie i rozwój różnych form integracji rodzin ze społecznością lokalną wspieranie wypoczynku rodzinnego, organizowanie imprez integracyjnych i kulturalnych, festynów, pikników rodzinnych, spektakli, wycieczek i innych działań mających na celu integrację rodzin;
- Systematyczna współpraca Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół oraz rozwijania współpracy z rodzicami;
- Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez rozwijanie oferty sportowej i kulturalnej;
- Tworzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży działających w formie opiekuńczej, specjalistycznej lub pracy podwórkowej (np. koła zainteresowań, świetlice, kluby, ogniska wychowawcze, lub specjalistycznej lub pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę);
- Budowanie międzyinstytucjonalnego systemu wczesnej interwencji;

- Realizacja programów wczesnej interwencji dla dzieci i młodzieży z zakresu uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych;
- Wspieranie rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym niewydolnych wychowawczo.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych;
- liczba osób objętych programami wczesnej interwencji;
- liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa;
- liczba rodzin korzystających z bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego;
- liczba dzieci korzystających z zajęć świetlicowych;
- liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny;
- liczba imprez o charakterze kulturalnym;
- liczba projektów przeprowadzonych w świetlicach wiejskich
- liczba klubów i stowarzyszeń sportowych.

Jednostka realizująca: Gmina Nowa Sucha – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, GOPS, GKRPA

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, fundusz zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościół,

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

2. CEL OPERACYJNY– Pomoc i ochrona ofiar przemocy w rodzinie oraz przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie

KIERUNKI DZIAŁAŃ

- Realizacja i kontynuacja Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy,

- Rozpowszechnianie informacji o podmiotach i miejscach świadczących pomoc ofiarom przemocy domowej;
- Udzielanie kompleksowej pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie, w tym realizacja procedury „Niebieska Karta”, wsparcie specjalistyczne indywidualne i grupowe, jak i zapewnienie miejsc noclegowych;
- Współpraca z innymi podmiotami działającymi na terenie powiatu mająca na celu realizację działań zmierzających do ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie oraz monitoring zjawiska;
- Wzmacnianie potencjału instytucji i organizacji realizujących zadania mające na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;
- Tworzenie spójnych, opartych na aktualnej wiedzy i doświadczeniu praktycznym narzędzi pracy z osobami doświadczającymi przemocy oraz osobami stosującymi przemoc;
- Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z problemem poprzez: organizację akcji lokalnych lub przyłączenie się do ogólnokrajowych kampanii społecznych na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- liczba założonych Niebieskich Kart;
- liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie;
- liczba organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy sprawcom i ofiarom przemocy w rodzinie;
- liczba akcji społecznych na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Jednostka realizująca: Gmina Nowa Sucha – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, GOPS, GKRPA, ZI

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, fundusz zdrowia, Policja, placówki oświatowe, sądy i prokuratura

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

II CEL STRATEGICZNY: Inkluzja społeczna oraz poprawa warunków bytowych osób starszych, niepełnosprawnych i dotkniętych długotrwałą chorobą

1. CEL OPERACYJNY: Zapewnienie efektywnego wsparcia oraz warunków do integracji i aktywnego udziału w życiu społecznym osobom starszym

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Zwiększanie dostępności usług opiekuńczych dla osób starszych;
- Kierowanie osób starszych potrzebujących opieki do domów pomocy społecznej;
- Udzielanie wsparcia osobom spełniającym kryteria ustawowe do pobytu w mieszkaniach chronionych;
- Działalność wolontarystyczna na rzecz seniorów;
- Organizacja wydarzeń oraz podejmowanie działań promujących integrację wewnątrz i między pokoleniową;
- Wsparcie i promocja aktywności kulturalnej, fizycznej i rekreacyjnej osób starszych, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek, zajęć i warsztatów;
- Propagowanie działań związanych z „dobrym starzeniem się” pozwalających na jak najdłuższe zachowanie sprawności, samodzielności i aktywności w życiu społecznym zawodowym;
- Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym i ich rodzinom;
- Praca socjalna z osobami starszymi.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- liczba organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy osobom starszym;

- liczba inicjatyw skierowanych do osób starszych;
- liczba mieszkańców angażująca się w wolontariat;
- liczba działań podjętych wspólnie z organizacjami pozarządowymi na rzecz seniorów.

Jednostka realizująca: Gmina Nowa Sucha– Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, GOPS

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PFRON, PCPR, fundusz zdrowia

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

2. CEL OPERACYJNY: Zapewnienie warunków służących możliwie pełnej integracji osób niepełnosprawnych oraz dotkniętych długotrwałą chorobą

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych oraz dotkniętych długotrwałą chorobą;
- Pomoc finansowa i rzeczowa dla osób niepełnosprawnych oraz dotkniętych długotrwałą chorobą, a także ich rodzinom i opiekunom;
- Zintegrowane działania instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób dotkniętych długotrwałą chorobą oraz osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi;
- Organizacja środowiskowych form wsparcia i integracji;
- Działalność wolontarystyczna na rzecz osób niepełnosprawnych i dotkniętych długotrwałą chorobą;
- Umożliwianie osobom niepełnosprawnym oraz dotkniętym długotrwałą chorobą aktywnego udziału w działalności sportowej i kulturalnej gminy;
- Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych;

- Likwidacja barier m.in. architektonicznych, komunikacyjnych i społecznych, utrudniających osobom niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w życiu społecznym przy współpracy z innymi instytucjami.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- liczba działań podjętych wspólnie z organizacjami pozarządowymi;
- liczba mieszkańców angażująca się w wolontariat;
- liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności;
- liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu z powodu długotrwałej choroby;
- liczba organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy niepełnosprawnym i przewlekle chorym;
- liczba zlikwidowanych barier architektonicznych,
- ilość stworzonych nowych miejsc pracy, w tym dla osób niepełnosprawnych,
- liczba inicjatyw skierowanych do osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych.

Jednostka realizująca: Gmina Nowa Sucha– Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, GOPS

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PFRON, PUP, PCPR

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

III CEL STRATEGICZNY: Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej spowodowanej ubóstwem, uzależnieniami i bezrobociem oraz ich negatywnym następstwom

1. **CEL OPERACYJNY: Zapewnienie pomocy oraz wsparcia osobom i rodzinom ubogim oraz prowadzenie działań integrujących i aktywizujących osoby doświadczające problemu ubóstwa**

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Pomoc finansowa i rzeczowa oraz poradnictwo specjalistyczne dla osób i rodzin znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej;
- Coroczna ocena zasobów pomocy społecznej;
- Organizacja działań mających na celu wspieranie kompetencji mieszkańców w zakresie zaradności, samodzielności oraz gospodarowania posiadanymi zasobami;
- Realizowanie programów służących zaspokajaniu podstawowych potrzeb dzieci z rodzin ubogich (organizowanie i finansowanie dożywiania w trakcie nauki w szkole, zapewnienie odzieży, wyposażenia w artykuły szkolne, wypoczynku w czasie ferii letnich i zimowych);
- Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych, osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze oraz bezdomnych

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa,
- liczba osób, którym udało się wyjść z bezdomności,
- liczba dzieci z osób ubogich, którym zorganizowano wypoczynek w czasie ferii letnich i zimowych;
- liczba dzieci z rodzin ubogich, które dożywiano w trakcie nauki w szkole.

Jednostka realizująca: Gmina Nowa Sucha– Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, GOPS, GKRPA

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, fundusz zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościół

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

2. CEL OPERACYJNY: Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Realizacja i kontynuacja Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Programu Przeciwdziałania Narkomanii;
- Działania profilaktyczne, skierowane do dzieci i młodzieży mające zarówno charakter edukacyjny jak i dostarczające alternatywnych form spędzania wolnego czasu;
- Upowszechnianie wiedzy o uzależnieniach oraz promowanie zdrowego stylu życia;
- Podejmowanie działań w zakresie dostępności pomocy terapeutycznej osób uzależnionych oraz członków ich rodzin;
- Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych prowadzących działania z zakresu profilaktyki uzależnień;
- Współpraca samorządu i jednostek samorządowych z placówkami oświatowymi oraz organizacjami pozarządowymi na rzecz prowadzenia kampanii edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych;
- Monitorowanie problematyki alkoholowej i narkotykowej oraz uzależnień behawioralnych na terenie gminy;
- Monitorowanie punktów sprzedaży alkoholu, w tym przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu osobom nieletnim oraz osobom nietrzeźwym;
- Wspieranie działań mających na celu powstawanie grup wsparcia oraz grup samopomocy;
- Podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych mających na celu ograniczenie dostępności do napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu ich sprzedaży osobom poniżej 18 roku życia.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- liczba realizowanych programów profilaktyki zdrowotnej;
- liczba uczestników programów profilaktyki zdrowotnej;

- liczba przeprowadzonych programów profilaktycznych, konkursów, akcji edukacyjnych;
- liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu uzależnień,
- liczba uczestników programów profilaktycznych, konkursów, akcji edukacyjnych,
- liczba osób, które podjęły leczenie odwykowe

Jednostka realizująca: Gmina Nowa Sucha – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, GOPS, GKRPA

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, fundusz zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościół,

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

3. CEL OPERACYJNY: Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych oraz eliminowanie negatywnych skutków bezrobocia

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Stałe monitorowanie i podejmowanie działań aktywizujących na rzecz osób bezrobotnych we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy;
- Udostępnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, stażach, organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego;
- Pomoc materialna osobom i rodzinom dotkniętym długotrwałym bezrobociem;
- Organizacja i finansowanie usług wspierających aktywizację zawodową;
- Prowadzenie pracy socjalnej na rzecz osób bezrobotnych i ich rodzin, w oparciu o zawieranie i realizowanie kontraktów socjalnych.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- liczba bezrobotnych, w tym liczba bezrobotnych kobiet;

- liczba bezrobotnych długoterminowych;
- liczba bezrobotnych bez wykształcenia średniego;
- liczba bezrobotnych poniżej 25 r.ż.;
- liczba bezrobotnych niepełnosprawnych;
- liczba programów skierowanych do osób bezrobotnych;
- liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia;
- liczba osób bezrobotnych, które skierowano na zajęcia w Klubie Integracji Społecznej;
- liczba usług wspierających aktywizację zawodową.

Jednostka realizująca: Gmina Nowa Sucha – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, GOPS, PUP,

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

IV. CEL STRATEGICZNY: Wzrost aktywności obywatelskiej mieszkańców gminy

1. CEL OPERACYJNY: Aktywna integracja społeczności lokalnej oraz zwiększenie udziału mieszkańców w realizacji inicjatyw społecznych

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Podejmowanie działań mających na celu pobudzanie aktywności społecznej mieszkańców i włączanie ich w rozwiązywanie lokalnych problemów, m.in. poprzez prowadzenie konsultacji społecznych, kampanii informacyjnych;
- Podejmowanie działań mających na celu promowanie wolontariatu i pomocy sąsiedzkiej wśród mieszkańców, m.in. poprzez organizowanie akcji informacyjnych, spotkań, zacieśnianie współpracy z placówkami oświatowymi w tym zakresie;

- Integracja rodzin i przeciwdziałanie marginalizacji osób niepełnosprawnych, starszych, ubogich, dotkniętych uzależnieniami i przemocą przez organizowanie imprez i wydarzeń kulturalnych;
- Podejmowanie działań mających na celu zapobieganie zjawisku cyberprzemocy oraz pomoc ofiarom cyberprzemocy;
- Tworzenie sieci podmiotów współpracujących na rzecz środowiska lokalnego, w tym: edukowanie, aktywizowanie i animowanie przedstawicieli instytucji i organizacji, mieszkańców, przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz grup nieformalnych;
- Tworzenie warunków do rozwijania i utrzymywania relacji sąsiedzkich;
- Wspieranie działalności grup młodzieżowych oraz organizacji wolontarystycznych,

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- liczba organizacji pozarządowych, z którymi współpracuje samorząd;
- liczba wydarzeń społeczno-kulturalnych skierowanych do społeczności lokalnej;
- liczba mieszkańców angażująca się w wolontariat;
- liczba lokalnych stowarzyszeń.

Jednostka realizująca: Gmina Nowa Sucha – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, GOPS

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, placówki oświatowe, Kościół

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Monitoring i ewaluacja

W celu stworzenia całościowego obrazu realizowanych działań na rzecz poprawy sytuacji w Gminie niezbędne jest tworzenie, przekazywanie i analizowanie corocznie poniższych sprawozdań:

1. Oceny zasobów pomocy społecznej;
2. Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gminie Nowa Sucha;
3. Sprawozdanie z realizacji Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Nowa Sucha;
4. Sprawozdanie z realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Nowa Sucha;
5. Sprawozdanie z realizacji Programu Wspierania Rodziny w Gminie Nowa Sucha;
6. Sprawozdanie ze współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

W latach obowiązywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do końca kwietnia każdego roku za rok poprzedzający każda jednostka, która współuczestniczy (jest odpowiedzialna lub jest partnerem) w realizacji celów sporządzi sprawozdania z realizacji wyżej wymienionych programów i projektów (dotyczących problemów społecznych) oraz osiągniętych rezultatów. Sprawozdania przekazywane będą do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowej Suchej, jako do jednostki koordynującej, który po analizie przygotuje i przedstawi raport z realizacji Strategii Radzie Gminy. Corocznie sporządzany będzie skrócony raport z realizacji Strategii (na podstawie oceny wskaźników realizacji Strategii w ramach poszczególnych działań).

Sprawozdania ze stopnia realizacji poszczególnych programów i projektów służyć będą bieżącemu monitoringowi realizacji Strategii oraz będą pomocne przy przeprowadzaniu ewaluacji Strategii, a także ewentualnej aktualizacji jej celów i kierunków działań.

Wskazane, aby ewaluacja końcowa została przeprowadzona w ostatnim roku realizacji Strategii, a jej wyniki stanowiły podstawę do jej aktualizacji na kolejne lata.

Ewaluacja ilościowa przeprowadzana będzie na podstawie analizy danych liczbowych pochodzących ze sprawozdań podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii. Analiza ta określi poziom realizacji poszczególnych zadań.

Ewaluacja jakościowa polegała będzie na ocenie:

- efektywności wdrażania Strategii (czy nakłady czasowe, ludzkie i finansowe zaangażowane w realizację działań są adekwatne do otrzymanych efektów)
- skuteczności (czy kierunki działań i realizowane w ich ramach zadania w zamierzony sposób prowadzą do osiągnięcia celów? Czy realizowane działania w sposób optymalny realizują cele Strategii)
- trafności - czy realizowane cele i kierunki działań Strategii są odpowiedzią na aktualne potrzeby mieszkańców Gminy?

Analiza jakościowa pozwoli na ocenę skuteczności strategii w zakresie stosowanych form, funkcjonalności opracowanych procedur oraz ilości i jakości posiadanych zasobów, w tym finansowych.

Źródłem danych, które posłużą do ewaluacji mogą być dane statystyczne, sprawozdania z monitoringu, dane z badań społeczności lokalnej i inne.

Źródła finansowania

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację strategii nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, a także brak stałych, długookresowych źródeł finansowania.

Należy założyć, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Nowa Sucha na lata 2022-2028 będą: budżet gminy, dotacje z budżetu państwa oraz środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji.

Każdy podmiot z terenu Gminy będący realizatorem zadań w ramach strategii planuje środki finansowe niezbędne do ich prawidłowej realizacji.

Ramy finansowe realizacji Strategii są jednak uzależnione od możliwości finansowych gminy oraz wielu zmiennych, jak art. sytuacja społeczna i gospodarcza, kondycja finansów

publicznych, zmiany na rynku pracy, zmiany w programie „Rodzina 500 plus”, zmiany w zakresie dostępu do konkretnych świadczeń itp.

Planowane wydatki definiowane będą corocznie w uchwale budżetowej. Jedną z podstaw do ich określenia będzie ocena zasobów pomocy społecznej (art. 16 a ustawy o pomocy społecznej).

PRZEWODNICĄCY
Rady Gminy

Marcin Mikulski

Spis tabel

Tabela 1. Przyrost naturalny w Gminie Nowa Sucha- 2019 rok.	6
Tabela 2. Powody przyznawania pomocy społecznej- liczba rodzin.....	22
Tabela 3. Ocena ważności lokalnych problemów społecznych przez badanych mieszkańców.	38
Tabela 4. Zgodność z twierdzeniami na temat alkoholu- dorośli mieszkańcy.	43
Tabela 5. Przekonania dotyczące wychowania.....	53
Tabela 6. Przekonania dotyczące przemocy.	56
Tabela 7. Liczebność badanej grupy- uczniowie.	67
Tabela 8. Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych w klasach 4-6.	77
Tabela 9. Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych w klasach 7-8.	78
Tabela 10. Analiza SWOT.....	101

Spis wykresów

Wykres 1. Ekonomiczne grupy wiekowe.	7
Wykres 2. Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS w Nowej Suchej.	21
Wykres 3. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Nowa Sucha z powodu ubóstwa w latach 2018-2020.	24
Wykres 4. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Nowa Sucha z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej w latach 2018-2020.	26
Wykres 5. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Nowa Sucha z powodu bezrobocia w latach 2018-2020.	29
Wykres 6. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Nowa Sucha z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2018-2020.	30
Wykres 7. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Nowa Sucha z powodu niepełnosprawności w latach 2018-2020.	31
Wykres 8. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Nowa Sucha z powodu alkoholizmu w latach 2018-2020.	32
Wykres 9. . Wiek inicjacji alkoholowej- dorośli mieszkańcy.	39
Wykres 10. Częstotliwość spożywania alkoholu- dorośli mieszkańcy.	40
Wykres 11. Ilość porcji alkoholu wypijanych podczas "standardowego" picia- dorośli mieszkańcy. ..	40
Wykres 12. Stopień dostępności lokali w Gminie Nowa Sucha, w których można kupić alkohol w opinii dorosłych mieszkańców.	41
Wykres 13. Czy wie Pani/Pan gdzie może zgłosić się po pomoc osoba uzależniona od alkoholu?.....	41
Wykres 14. Wiek inicjacji nikotynowej- dorośli mieszkańcy.	43
Wykres 15. Czy pali Pan/Pani papierosy lub e-papierosy?	44
Wykres 16. Jak Pana/Pani zdaniem palenie e-papierosów wpływa na zdrowie?	44
Wykres 17. Ile zna Pan/Pani osób (osobiście lub „ze słyszenia”), które przyjmują substancje odurzające (narkotyki lub dopalacze)?	45
Wykres 18. Jakie substancje odurzające są najczęściej przyjmowane przez osoby, które znasz (pytanie wielokrotnego wyboru)?	46
Wykres 19. Czy wie Pan/Pani gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze?	48

Wykres 20. Czy w Pana/Pani otoczeniu są osoby (znane osobiście lub „ze słyszenia”) uzależnione od leków?	48
Wykres 21. Jak ocenia Pan/Pani rozpowszechnienie uzależnienia od hazardu w Pana/Pani środowisku?	49
Wykres 22. Czy wie Pan/Pani gdzie może uzyskać pomoc osoba uzależniona od hazardu w Pana/Pani środowisku?	50
Wykres 23. Czy w Pana/Pani otoczeniu są osoby (znane osobiście lub „ze słyszenia”), które padły ofiarą przestępstwa internetowego (np. włamania na konto, oszustwa, wyłudzenia, zniesławienia)? ..	51
Wykres 24. Jak ocenia Pan/Pani rozpowszechnienie uzależnienia od komputerów/internetu w Pana/Pani środowisku?	52
Wykres 25. Czy w Pana/Pani otoczeniu są osoby (znane osobiście lub "ze słyszenia") doświadczające przemocy w rodzinie?	54
Wykres 26. Czy wie Pan/Pani gdzie może uzyskać pomoc ofiara przemocy w Pana/Pani rejonie zamieszkania?	54
Wykres 27. Czy zgadza się Pani/ Pan z twierdzeniem: "Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce"?	58
Wykres 28. Czy zgadza się Pani/ Pan z twierdzeniem: "Dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany"?	58
Wykres 29. Czy zgadza się Pani/Pan z twierdzeniem: "Osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w moim środowisku lokalnym"?	59
Wykres 30. Czy zgadza się Pani/Pan z twierdzeniem: "Osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach"?	59
Wykres 31. Czy zgadza się Pani/ Pan z twierdzeniem: "Picie alkoholu pomaga w trudnych sytuacjach życiowych"?	60
Wykres 32. Czy zgadza się Pani/ Pan z twierdzeniem: "Prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu jest bezpieczne"?	60
Wykres 33. Czy zgadza się Pani/Pan z twierdzeniem: "Kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu"?	61
Wykres 34. Czy zgadza się Pani/ Pan z twierdzeniem: "Alkohol powinien być dostępny dla osób poniżej 18 roku życia"?	61
Wykres 35. Czy zgadza się Pani/ Pan z twierdzeniem: "W okolicy jest zbyt dużo punktów sprzedaży napojów alkoholowych"?	62

Wykres 36. Jak często zdarza się, że osoba niepełnoletnia próbuje kupić alkohol w Pana/Pani sklepie?	63
Wykres 37. Jak często zdarza się, że ktoś spożywa alkohol w obrębie Pana/Pani sklepu?.....	63
Wykres 38. Czy zdarzyło się w ciągu ostatnich 3 miesięcy jakieś nieprzyjemne zajście związane z używaniem alkoholu w obrębie sklepu?.....	64
Wykres 39. Czy kiedykolwiek sprzedał Pan / sprzedała Pani alkohol osobie, o której wiedział Pan/Pani, że jest nieletnia?	65
Wykres 40. W przypadku wątpliwości, jak często pyta Pan/Pani o dowód potwierdzający pełnoletniość klienta?	65
Wykres 41. Jak, Pana/Pani zdaniem funkcjonuje kontrola sprzedaży alkoholu w Pana/Pani miejscowości?.....	66
Wykres 42. Jak czujesz się w swojej klasie?	67
Wykres 43. Czy byłeś/aś kiedyś na wagarach?	68
Wykres 44. Powody wagarowania.....	69
Wykres 45. Czy kiedykolwiek próbowałeś alkoholu?.....	69
Wykres 46. Okoliczności inicjacji alkoholowej.	70
Wykres 47. Jak często pijesz alkohol?.....	71
Wykres 48. Rodzaj spożywanego alkoholu.....	71
Wykres 49. Czy łatwo jest kupić alkohol, jeśli nie ma się ukończonych 18 lat?	72
Wykres 50. Czy kiedykolwiek próbowałeś papierosa?	72
Wykres 51. Okoliczności inicjacji nikotynowej.	73
Wykres 52. Czy obecnie palisz papierosy?	73
Wykres 53. Czy łatwo jest kupić papierosy, jeśli nie ma się ukończonych 18 lat?.....	74
Wykres 54. Czy kiedykolwiek próbowałeś narkotyków lub dopalaczy?	75
Wykres 55. W jakich okolicznościach pierwszy raz spróbowałeś narkotyków i/lub dopalaczy?	75
Wykres 56. Jak często zażywasz narkotyki i/lub dopalacze?	76
Wykres 57. Jakie substancje do tej pory przyjmowałeś/łaś?	76
Wykres 58. Czy łatwo jest kupić narkotyki w Twoim środowisku?	77
Wykres 59. Rodzaj doświadczanej przemocy w szkole ze strony rówieśników (pytanie wielokrotnego wyboru).....	80

Wykres 60. Jak często doświadczasz którejkolwiek z form przemocy w szkole ze strony innych uczniów?	80
Wykres 61. Częstotliwość korzystania z komputera.	81
Wykres 62. Na co poświęcasz najwięcej czasu korzystając z komputera (pytanie wielokrotnego wyboru)?	82
Wykres 63. Jakbyś się czuł/a, gdybyś przez cały tydzień nie byłoby dostępu do Internetu?	83
Wykres 64. Styczność z cyberprzemocą: SP 4-6.....	85
Wykres 65. Styczność z cyberprzemocą: SP 7-8.....	86
Wykres 66. Czy kiedykolwiek grałeś na automatach (takich, gdzie wygraną są pieniądze)?	87
Wykres 67. Czy kiedykolwiek grałeś w gry internetowe, w których można wygrać pieniądze (np. poker)?	88
Wykres 68. Ile czasu dziennie przeznaczasz na oglądanie telewizji?.....	89
Wykres 69. Rodzaje najczęściej oglądanych programów.....	89
Wykres 70. Ile czasu dziennie korzystasz z telefonu?	90
Wykres 71. Na czym spędzasz najwięcej czasu korzystając z telefonu?.....	91
Wykres 72. Czy Twoi rodzice wiedzą, co robisz w wolnym czasie?	92
Wykres 73. Z kim najczęściej spędzasz czas wolny?	93
Wykres 74. Czy uważasz, że w Twojej okolicy jest dużo fajnych propozycji spędzania wolnego czasu? Jeśli nie to, co mogłoby być lepiej?	94
Wykres 75. Czy masz pasję- coś, co lubisz robić i kiedy to robisz nie czujesz, że mija Ci czas?.....	94

PRZEWODNICZĄCY
 Rady Gminy
Mariusz Mikułski